

VG

**Metoderapport
SKUP 2020**

**IDRETTS-
OVERGREPENE**

Anders K. Christiansen, Martin S. Folkvord,
Christina Paulos Syversen og Einar Otto Stangvik

INNHold

1 Innledning	1
2 Slik startet prosjektet	1
3 Metode	2
3.1 Den første innsynsbegjæringen.....	2
3.2 66 likelydende innsynsbegjæringene	3
3.3 Organisering av innsynsprosessen	3
3.4 Dragkamp med sorenskrivere – gi og ta	3
3.5 Script til lovdata.no	4
3.6 Algoritme til å analysere dommene.....	4
3.7 Manuell vaskejobb.....	5
3.8 Hoveddatabasen – prosjektets kontrollrom.....	7
3.9 Mer fra algoritmen	7
3.10 42 gigabyte fra idrettens sider	8
3.11 Kombinere to datasett.....	8
3.12 Ny vaskejobb	8
3.13 Spore opp overgrepdomte	9
3.14 Stramt avgrensede manuelle søk	9
3.15 Ytterligere avgrensninger rundt de overgrepdomte i utlandet	10
3.16 Hindre tap av dokumentasjon i sosiale medier	10
3.17 Bekrefte region med e-postsporing.....	10
3.18 Spore eierskap med proff.no	11
3.19 Å tidfeste en skjermdump.....	11
4 Motstand	11
4.1 En lovtolkning som kunne gitt store konsekvenser	11
4.2 Elendig datakvalitet	12
5 Etikk og spesielle erfaringer	12
5.1 Antall ofre som ville stå frem.....	12
5.2 Å la ofre stå frem med fullt navn og bilde.....	13
5.3 Valget om å kontakte klubber og arbeidsgivere.....	13
5.4 Tidsbruk i møte med ofrene	14
5.5 Opplyse, men ikke skremme	14
5.6 En metode som åpner mange dører	15
6 Organisering av arbeidet	15
7 Dette er nytt	15
8 Konsekvenser	17
Vedlegg	1
Vedlegg: Lenker til artikler publisert digitalt	2
Vedlegg: PDF av alle saker som har stått på trykk i avisen	4

INNSENDERE

Anders K. Christiansen, anderskc@vg.no, 970 89 397

Martin S. Folkvord, martin.folkvord@vg.no, 986 94 091

Christina Paulos Syversen, christina.paulos.syversen@vg.no, 986 08 390

Einar Otto Stangvik, einar.otto.stangvik@vg.no, 922 33 601

Takk til:

Espen Rasmussen, Simen Grytøyr, Tom Byermoen, Jarle Brenna, Leif Welhaven, Håvard Lotsberg, Øystein Hernes, Svein Kjølborg, Henrik Odiin, Eirik Vale Frogner og Anders S. Knutsen.

Publisert:

Fra 14. november 2020. Arbeidet fortsetter inn i 2021.

Kontaktperson:

VG ved Anders K. Christiansen,
Akersgata 55, 0107 Oslo

Redaksjon:

Verdens Gang
Pb. 1185 Sentrum, 0107 Oslo

Lenke til hver enkelt sak med dato, samt PDF av saker publisert i papiravisen er vedlagt.

1 INNLEDNING

– Jeg blir så provosert og rasende forbannet.

Det sier kulturminister Abid Raja den 3. desember. Bakgrunnen for sitatet er at VG har avslørt omfattende hull i systemene som skal hindre at overgrepssdomte personer får ansvar for barn: De flytter til utlandet, der overgrepssdommene ikke fanges opp i ansettelsesprosesser. Klubber ser bort fra regelverket og lar overgrepssdomte få ansvar for mindreårige. Minst én overgrepssdomt trener har forfalsket politiattesten. Utestengte trenere som ikke får jobbe med barn i den organiserte idretten, gjør det gjennom privat virksomhet i stedet.

Disse hullene i systemet har eksistert like lenge som politiattestordningen, uten at myndighetene har tettet dem. Nå lover kulturminister Raja å ta tak. Sammen med justisminister Monica Mæland og Norges idrettsforbund skal han i januar 2020 begynne et arbeid med å utbedre systemsvakhetene.

Det skjer som en konsekvens av at VG har kartlagt omfanget av seksuelle overgrep i idretten. Vi har søkt innsyn i og brukt en egenutviklet algoritme til å analysere over 9000 dommer – alle dommene for bestemte seksuelle overgrep som Domstoladministrasjonen har registrert siden 2005. Metoden vi redegjør for i denne rapporten er, så vidt vi kjenner til, aldri tidligere brukt i norsk journalistikk.

2 SLIK STARTET PROSJEKTET

Den 6. april 2020 tok Susanne Malen Lian Kvingedal kontakt med Anders K. Christiansen og fortalte om opplevelsene sine etter at den tidligere fotballtreneren hennes ble dømt for seksuelle overgrep mot henne. Hun sa hun vil fortelle sin historie. Anders skjønnte umiddelbart hvor sterk Susannes fortelling var, men ville at den skulle fortelles i en større kontekst, heller enn bare å være en enkelthistorie. Han fortalte om Susannes henvendelse til kollega Martin S. Folkvord, som etter 2019-prosjektet *Fotballvolden* satt på informasjon om at politiattestordningen, som skal forhindre at overgrepssdomte personer får jobbe med barn, ikke fungerer i praksis.

Corona-dekningen tok det meste av våren, men inn mot sommeren begynte Anders å gjøre research på seksuelle overgrep i idretten. Det viste seg raskt at ingen kunne si noe om omfanget av problemet – hverken idretten selv, politiet eller forskningsmiljøene som jobber med temaet. Samtidig sa alle vi snakket med at de trodde forekomsten av overgrep i idretten er stor.

En av instansene vi tok kontakt med var Domstoladministrasjonen. De fortalte at de kunne hente ut lister over domsnummer for alle dommer på bestemte paragrafer i straffeloven. Da begynte vi å få troen på at vi selv kunne skaffe oversikten ingen andre hadde. Ideen var å bruke listen over domsnummer til å søke innsyn i alle dommer for seksuelle overgrep som var avsagt i norske domstoler i en avgrenset tidsperiode. Når vi hadde fått tilgang på dommene, var planen å samarbeide med utviklerne i VG om å få laget et tekstgjenkjenningsverktøy som kunne sortere mellom de relevante og de irrelevante dommene. Denne ideen var utgangspunktet vi startet prosjektet med.

3 METODE

3.1 Den første innsynsbegjæringen

I juni 2020 sendte vi en innsynsbegjæring til Domstoladministrasjonen (DA). DA har ikke kopier av dommer, men har i sine systemer registrert alle saker som er oppe i rettssystemet med lovparagraf, domsnummer og hvilken domstol dommen er avsagt ved. Vi ba om innsyn i alle dommer fra 2005 til i dag som gjaldt bestemte paragrafer. Avgrensningen til 2005 var et forslag fra Domstolsadministrasjonen – dommer fra før dette er ofte i andre arkiver enn hos domstolene. Paragrafene det var snakk om er § 192, § 193, § 195, § 196, § 200 og § 201 fra den gamle straffeloven og § 291, § 294, § 295, § 297, § 298, § 299, § 300, § 302, § 303, § 304 og § 305 fra den nye straffeloven.

I korte trekk er dette paragrafene som omhandler seksuell omgang eller handling med barn, å oppnå seksuell omgang ved misbruk av stilling eller tillitsposisjon, og voldtekt. Avgrensningen til nettopp disse paragrafene ble gjort etter diskusjon med Marius Dietrichson, leder av Advokatforeningens forsvarergruppe, om hvilke paragrafer vi måtte inkludere i begjæringen for å få med alle dommene som var relevante for prosjektet.

Det tok en stund før Domstoladministrasjonen besvarte forespørselen. De første ukene etter ferien gikk derfor med til manuelle søk i Retriever for å finne overgrepssaker fra idretten. Selv om vi visste at disse søkene ikke ville gi oss svaret på det totale omfanget av idrettsovergrep, ga det oss en tjuvstart ved at vi allerede nå kunne begynne å registrere saker som vi senere kom til å finne igjen innsynsmaterialet vårt. Så, den 31. august, tikket et regneark inn i innboksen til Anders. Arket inneholdt en liste på 9291 *domsnummer* fra 2005 til 2020: Alle dommene Domstoladministrasjonen hadde registrert på de ulike seksuallovbruddparagrafene i denne perioden. Som nevnt tidligere kunne ikke DA gi oss innsyn i kopier av de 9291 *dommene* – det kunne bare domstolene der dommene var avsagt.

Men sammen med listen over domsnummer ga Domstoladministrasjonen oss også et råd om å gi opp før vi hadde begynt. Listen var for omfattende, mente de. Vi fikk beskjed om at mange domstoler ikke ville ha kapasitet til å hjelpe oss med alle dommer fra de siste 15 årene. Lovmessig hadde vi heller ikke krav på det, som vi kommer tilbake til i delkapittel 3.2. DA sa at de kunne være behjelpelige med å velge ut noen representative domstoler som vi kunne be om innsyn fra, men gjorde det helt klart at planen om å få innsyn hos alle ikke var realistisk. Vi ble altså fra starten frarådet å forsøke å bygge opp det som er blitt selve kjernen i prosjektet vårt: databasen over overgrep i idretten siden 2005.

Selv var vi imidlertid positive. Vi hadde tro på at en kombinasjon av kunnskap om hva vi hadde krav på, domstolenes føringer for meroffentlighet, appell til samvittigheten til den enkelte ansatte i domstolene og godt, gammeldags mas ville vinne frem. Og med listen over de 9291 dommene på plass, kunne vi endelig begynne jobben for alvor.

3.2 66 likelydende innsynsbegjæringer

Listen fra DA besto av 6678 domsnummer fra landets 60 tingretter¹ og 2613 dommer fra de seks lagmannsrettene. Vi laget 66 regneark der vi la inn domsnumrene for hver enkelt domstol, før vi sendte ut disse til domstolene sammen med en standardisert innsynsbegjæring.

Her støtte vi på en utfordring: Av domstoloven følger det at domstoler kan avslå innsynsbegjæringer for dommer som er mer enn fem år gamle. I hverdagen er det sjeldent et problem om man ber om en enkeltdom fra for eksempel 2010. Men da vi skulle be flere mindre tingretter med begrensede ressurser om et hundretalls dommer, fryktet vi at de ville si at forespørselen var for omfattende, og bruke lovhjemmelen i domstoloven til å avslå innsyn i alle dommer som var avsagt før 2015.

Derfor var ordlyden i begjæringene nøye overveid. Der vi vanligvis kun ville skrevet hva vi ba om innsyn i, brukte vi denne mailen til å appellere til samvittigheten til den enkelte domstolmedarbeider. Vi skrev litt om prosjektet, hva vi skulle bruke innsynet til, at vi var fullstendig klare om at vi ba dem om mye, men at vi ikke ville spurt dem hvis det ikke var for at dette var den eneste måten å komme videre i prosjektet på. Selv om vi etter hvert skulle støte på utfordringer i innsynsprosessen, gikk dette hjem mange steder: De fleste var villige til å strekke seg langt for å bidra til en sak som satte søkelys på seksuelle overgrep mot barn.

3.3 Organisering av innsynsprosessen

Vi organiserte innsynet vårt i et regneark i Google sheets. Her markerte vi «dato bekreftet mottatt», «kommentarer», «dato første purring», «dato andre purring», «dato tredje purring», «estimert tidsbruk», «PDFer levert», «PDFer lastet opp i Google Drive» og «bekreftet rettskraftig». Dette arket ble fylt ut fortløpende fra innsynsbegjæringene ble sendt den 11. september til de siste PDFene ble levert 6. november.

3.4 Dragkamp med sorenskrivere – gi og ta

Selv om vi for det meste møtte godvilje fra domstolene, skapte innsynsbegjæringene våre forvirring hos flere tingretter. Noen domstoler måtte vi forklare at jo da, journalister har krav på innsyn i dommer. Andre måtte vi forklare at vi hadde krav på usladdede versjoner av dommene. Flere tingretter ga oss ikke innsyn før vi hadde sendt dem en kopi av dommen fra 2014 der Agder lagmannsrett slår fast at Fædrelandsvennen har krav på usladdet innsyn i en overgrepdom. Én siste domstol trodde hele begjæringen vår var en bløff, siden de aldri hadde fått en innsynsforespørsel av dette omfanget før. De trodde at de ville bli utsatt for et dataangrep hvis de klikket på lenken til regnearket vi sendte dem.

Alt dette fikk vi oppklart på en grei måte. Det vi slet mer med, var det vi hadde fryktet fra start: Sorenskrivere som sa at de gjerne ville bidra, men at de ikke kunne sette av ressurser til det når de allerede hadde sin fulle hyre med å levere på sine vanlige oppgaver. Derfor ville flere av dem bare gi oss innsynet vi etter loven hadde krav på, det vil si dommene etter 2015.

Vi gjorde det vi kunne for å komme dem i møte. Vi foreslo alternative løsninger som å sende per post og stilte oss til disposisjon for å hjelpe dem med det praktiske arbeidet med å hente ut

¹ Dette tallet avhenger av hvordan man regner på det. Flere tingretter er formelt slått sammen, men er ennå ikke sammenslått i praksis, noe som vil si at man må søke innsyn hos de gamle tingrettene.

dommene hvis det var sikkerhetsmessig mulig. Fem sorenskrivere klarte vi å overbevise til å gi oss innsyn i dommene tilbake til 2005. Seks andre sa at de ville spare mye tid om de selv gikk gjennom alle dommene og sendte oss de av dem som var relevante. Dette var ikke optimalt, siden vi selv ønsket å vurdere hva som var relevant eller ikke. Vi gikk likevel med på det, siden vi vurderte at det var bedre enn bare å få dommene fra de siste fem årene. Tingrettene dette gjaldt, ble bedt om å legge listen for hva som kunne være relevant for idretten så lavt som overhodet mulig, så vi ikke skulle gå glipp av noen saker. Til slutt sendte 54 tingretter alt vi ba om, mens seks mindre tingretter gjorde en intern gjennomgang av dommene og sendte det de mente kunne være relevant for prosjektet.

3.5 Script til lovdata.no

Mens de fleste tingrettene fikk innsynsbegjæringer på et sted mellom 40 og 90 dommer, søkte vi innsyn om flere hundre dommer hos hver av lagmannsrettene. Også for dem var dette en stor arbeidsbelastning. Førstelagmennene diskuterte saken sammen, og svarte med å be oss gå gjennom de av dommene som lå ute i anonymisert form på lovdata.no. Der ønsket de at vi gjorde en vurdering av hva som var relevant, for så å be om innsyn i disse dommene uanonymisert.

Det var snakk om 2613 dommer, som det ville ta ukesvis å gå gjennom manuelt. Derfor sendte vi en liste over alle domsnumrene fra lagmannsrettene til utvikler Einar Otto Stangvik. Han skrev et script, det vil si et dataprogram som følger et sett med instruksjoner, som gjorde følgende:

- Søkte på et domsnummer i Lovdata.
- Søkte gjennom dommen etter 41 ulike ord relatert til idrett.
- Lagret nummeret på dommen hvis nøkkelordene ga treff /lagret det ikke hvis ingen av nøkkelordene forekom i dommen.
- Gjentok prosessen med alle de øvrige dommene.
- Produserte en liste over alle dommene der minst ett av de 41 ordene forekom.

Det som ville tatt mange uker manuelt, fikset Einar Otto på noen timer. Til slutt satt vi igjen med 371 dommer fordelt på de seks lagmannsrettene, noe de ikke hadde noe problem med å gi oss innsyn i.

I denne prosessen var det viktig at søkeordene Einar Otto la inn i scriptet faktisk ga treff på alle de relevante dommene. I tillegg til mer spesialiserte ord som «fotballspiller» eller «svømming», brukte vi også ord som «trening», «trener» og «idrett». Disse var så generelle at vi anså det som bortimot umulig å skrive en dom for seksuelle overgrep i idretten uten å bruke minst ett av dem.

I etterkant av publisering har vi fått en indikasjon på at vi valgte gode søkeord. Det har kommet inn tips om flere titalls saker, men vi har kun blitt gjort oppmerksomme på én sak vi ikke hadde fanget opp fra før. Det var en dom som var en del av innsynet vi hadde fått, men der idrettsaspektet av overgrepet var tonet ned i domsteksten. Derfor hadde vi ikke fått treff på noen av søkeordene. Alle andre saker enn denne som vi har fått tips om i etterkant, hadde vi oversikt over da vi publiserte første sak.

3.6 Algoritme til å analysere dommene

Etter hvert som vi fikk inn dommene fra ting- og lagmannsrettene lastet vi dem opp i en Google Drive-mappe. Einar Otto brukte så tid på å utvikle en algoritme som i korte trekk gjorde følgende:

- Gikk inn i Google Drive-mappen.
- Flyttet alle filene over i Google App Engine, der man har tilgang på flere avanserte funksjoner.
- Kjørte alle filene gjennom Google Vision. Der ble PDFene som var rene bildefiler gjort til tekstfiler med Google Visions tekstgjenkjenningfunksjon.
- Lastet ned tekstfilen Google Vision produserte for hver enkelt dom.
- Gjorde semantiske språkanalyser av tekstene med en maskinlæringsalgoritme. Her vurderte den relevansen av de ulike nøkkelordene basert på konteksten de sto i. Dommer der idrettsordet kom i tett forbindelse med navnet på den domfelte (for eksempel «hans fotballtrener og lærer Ola Nordmann») ble vektet opp.
- Vasket dommene som hadde gitt treff på nøkkelordene. Dommer algoritmen registrerte at ikke var relevante for prosjektet ble sortert ut. Det kunne være fordi det ikke var noen sammenheng mellom navnet på domfelte og nøkkelordet (for eksempel «en venn av henne som på dette tidspunktet var i arbeidstrening gjennom NAV») eller fordi straffen var for lav (for eksempel en bot på noen tusen kroner) til at det kunne dreie seg om et forhold som var så alvorlig at det var relevant for oss.
- Laget et sammendrag av dommene med navn på domfelte, fornærmede og utdrag fra tiltalebeslutningen.

Til slutt satt vi igjen med 586 dommer som algoritmen hadde sortert ut som potensielt relevante. Det er knapt mulig å overdrive hvor viktig denne avgrensningen har vært for oss i dette arbeidet: Hvis vi går ut fra et konservativt anslag om at det tar fem minutter å gå gjennom en dom manuelt for å lete etter en idrettskobling og ganger det med 9000 dommer, ville dette tatt oss 750 timer manuelt. Om vi måtte regne med å bruke så mye tid på denne delen av prosessen, ville vi aldri startet prosjektet i utgangspunktet.

3.7 Manuell vaskejobb

Algoritmen fungerte akkurat så bra som vi hadde ønsket. Samtidig kunne vi ikke lene oss bare på den – de 586 dommene måtte gjennomgås manuelt for å vurdere om de var idrettsrelatert eller ikke. Einar Otto bygde et brukergrensesnitt som han designet for at vi kunne gjøre dette mer effektivt enn om vi bare hadde fått ut en liste med domsnummer og måtte hentet ut hver enkelt dom og lest gjennom hele.

Hver dom ble presentert med en oppsummering av hva dommen gjaldt, navnet på domfelte og hvilke idrettsord som sto i den. Videre kunne man klikke seg inn i de ulike dommene, der nøkkelordene var markert, så det var lett å identifisere hvor i dommen det sto om idrett. I tillegg bygde Einar Otto inn muligheten til å kategorisere dommene, enten som «interessant», «uinteressant», «ulest» eller «ferdig behandlet».

Domsliste

Skjul uinteressante
 Skjul interessante
 Skjul ferdige
 Skjul uleste

██████████

Han tok på og holdt penis under trusen. ... ██████████ gned han en eller flere fingre mot lysken til ... Han tok på og beveget penis utenpå trusen. ... ██████████ presset og gned han en eller flere fingre mot lysken nær kjønnsorganet til ██████████

██████████

Søkeord: idrett trener trening

██████████

endret av møtende aktor, er han satt under tiltale ved ██████████ tingrett for ... Fra og med høsten 2010 til og med mars/april 2011 ██████████ "chattet" han med ██████████. En dag 1 ██████████ tok han med seg ██████████

██████████

Søkeord: trening idrett trener garderobe

██████████

for å ha produsert, innført, vært i besittelse av eller overlatt til en annen, eller mot ... vederlag å ha gjort seg kjent med fremstilling av seksuelle overgrep mot barn eller ... a) produsert fremstilling av seksuelle overgrep mot barn eller fremstilling som ... fremstillinger av seksuelle overgrep mot barn og fremstillinger som seksualiserer ██████████

██████████

Søkeord: håndballtrener trener trening

██████████

bikinitrusen hennes til siden og førte sin penis inn i hennes skjede til han fikk sædavgang på ... førte deretter sin penis inn i hennes skjede til tross for at ██████████ forsøkte å komme løs, sa ... Han førte deretter sin penis inn i hennes skjede og gjorde samleiebevegelser til han ██████████

██████████

Søkeord: idrett trener trening

Fire ulike dommer i oversiktsvisningen i webgrensesnittet. De grønne feltene viste hvilke idrettsord dommen inneholdt. Navn på gjerningsmann og fornærmede er sladdet i denne skjermdumpen.

██████████

Ingen begrensninger i adgangen til offentlig gjengivelse

Statsadvokatane i Agder har den 2. juni 2009 sett ██████████ under tiltale ved Kristiansand tingrett for brot på:

I

Straffeloven § 195 første ledd første straffalternativ for å ha hatt seksuell omgang med barn under 14 år

Grunnlag:

██████████, holdt han rundt penis til ██████████ og beveget hånden frem og tilbake 2-3 ganger.

II

Straffeloven § 200 annet ledd annet punktum jf tredje ledd for under særdeles skjerpende omstendigheter å ha foretatt seksuell handling med barn under 16 år. Handlingen ansees som utført under særdeles skjerpende omstendigheter idet det særlig er lagt vekt på misbruk av stilling og nært tillitsforhold.

Grunnlag:

██████████, foretok han de straffbare forhold mot barn under 16 år som beskrevet under post a) til og med post y). Samtlige straffbare forhold ble begått under særdeles skjerpende omstendigheter, idet de seksuelle handlingene var misbruk av tiltaltes stilling som **trener** og sportssjef i ██████████ og misbruk av det nære tillitsforhold som bestod mellom barna og ham.

a)

██████████, presset og/eller gned han en eller flere fingre mot lysken til ██████████ og berørte samtidig kjønnsorganet under trusen. Han tok på og holdt penis under trusen.

b)

██████████, gned han en eller flere fingre mot lysken til ██████████ under trusen og berørte samtidig kjønnsorganet ██████████

▲

▼

FERDIG

INTERESSANT

IKKE INTERESSANT

ULEST

Visning av en enkeltdom i webgrensesnittet. Idrettsordene ble markert med gult. Navn på gjerningsmann og fornærmede er sladdet i denne skjermdumpen.

Da vi gikk gjennom dommene i dette brukergrensesnittet, var jobben vår å skille mellom saker der idretten hadde vært en forutsetning for at det seksuelle overgrepet kunne skje og saker der idrett bare var nevnt i forbifarten. Eksempelvis ble saker der en trener forgriper seg på en utøver på laget han trener, sortert inn. Men siden prosjektet handlet om seksuelle overgrep *i idretten*, ble saker der en person som dommen nevner at er trener, men som forgriper seg på noen han ikke har en idrettsrelasjon til, sortert ut.

3.8 Hoveddatabasen – prosjektets kontrollrom

Etter hvert som vi jobbet oss gjennom dommene, samlet vi alt vi hadde av informasjon om de relevante sakene inn i et regneark i Google Sheets. Her la vi inn navnet på den overgrepssdomte, når overgrepet skjedde, når dommen ble avsagt, offerets og gjerningsmannens alder ved overgrepet, offerets alder i dag, hvilken idrett overgrepet skjedde i, en kort beskrivelse av overgrepet og hvilken domstol som hadde behandlet saken.

Informasjonen vi samlet var sensitiv. Basen lå bak totrinnsautentisering, og som et ytterligere sikkerhetstiltak ble navnet på ofrene anonymisert i databasen. Deres egentlige identitet ble lagt i et separat regneark som kun Anders, Martin og Christina hadde tilgang på. På denne måten sikret vi at dersom uvedkommende mot formodning skulle komme seg inn i hoveddatabasen vår, ville de likevel ikke få tilgang på identiteten til de som hadde blitt utsatt for overgrepene.

Vi begynte å jobbe med denne databasen allerede da vi gjorde manuelle søk i Retriever, men det tok lang tid før den var fullstendig. Først den 11. november, to dager før publisering av første sak og nesten tre måneder etter at vi startet prosjektet for fullt, sa vi oss ferdige med å legge inn saker i basen.

I ettertid har vi sett hvor viktig det var at vi tok oss tid til å gjøre grunnarbeidet med hoveddatabasen. Absolutt alle saker vi har publisert i denne artikkelserien, springer ut av informasjonen vi samlet der. Det gjelder alle ofrene vi har hatt kontakt med, alle de overgrepssdomte vi har kunnet dokumentere at fortsatt er aktive i idretten, og alle de overordnede trendene vi har observert.

Vi innså også at databasen utgjorde en ressurs som andre burde få benytte seg av, nettopp siden ingen har hatt tilgang på en slik oversikt før. Vi publiserte derfor [en modifisert versjon av databasen](#), så politikere, forbund og forskere kunne bruke våre funn til sitt arbeid.

3.9 Mer fra algoritmen

Da Einar Otto kjørte alle dommene gjennom Google Vision, hentet programmet også ut oversikt over strukturen i dommene – for eksempel at det var et visst antall tekstbolker plassert på bestemte steder på forsiden, mens en side lenger nede i dommen så annerledes ut. Denne informasjonen matet han algoritmen med, som han hadde designet til å systematisere hvor i dommen navnet på domfelte og fornærmede dukket opp (for eksempel på forsiden, i tiltalebeslutningen og i domsslutningen). Slik lærte algoritmen seg selv å gjenkjenne navnet både på alle de overgrepssdomte personene og de fornærmede. Vi satt derfor med en liste på flere tusen overgrepssdomte personer – både fra dommene vi hadde gått gjennom manuelt og de vi aldri hadde åpnet selv.

Dette hadde stor interesse for oss. Uansett om overgrepet man er dømt for skjedde i idretten eller ikke, skal ingen av de domfelte ha verv overfor barn, ifølge idrettens eget regelverk. Hvis noen

av disse personene var aktive i barneidretten i dag, ville det bekrefte en hypotese: Politiattestordningen klarer ikke å hindre at overgrepssdomte personer får nye jobber med barn. Vi måtte bare kunne dokumentere det.

3.10 42 gigabyte fra idrettens sider

Vi kunne ikke manuelt gjøre Google-søk på navnene til flere tusen overgrepssdomte personer og håpe at vi tilfeldigvis skulle finne nåla i høystakken som viste at noen av dem var barnetrenerne. Derfor måtte vi tenke annerledes. Fantes det måter å automatisere denne prosessen på?

Idretten er avhengig av å dele mye offentlig for at medlemmene skal få den informasjonen de trenger. Kampresultater, tabellplasseringer, navn på spillere og kontaktinformasjon til klubber er blant det som ligger ute på flere idrettsnettsider. I tillegg, og helt avgjørende for oss, ligger mange navn på trenere ute.

Einar Otto skrev et script som lastet ned informasjon fra 55 ulike nettstedet tilknyttet idretten. Særlig viktige var håndball.no, fotball.no og idrett.no. Disse skilte seg ut av tre ulike grunner: For det første er det de største idrettssidene i landet, og dermed nettstedene som vil inneholde flest navn. For det andre deler disse sidene navn på trenere og personer med verv, i motsetning til mange andre idrettssider. For det tredje, og helt avgjørende, er disse sidene bygd opp med en logisk struktur som gjør det mulig å skrive et script som følger strukturen i siden og henter inn alt av informasjon.

Fra disse tre nettstedene, i tillegg til de 52 andre, mindre strukturerte nettstedene, hentet Einar Otto til sammen 42 gigabyte informasjon. Blant disse gigabyte med data lå navn på trenere, veiledere, daglige ledere og en mengde funksjoner i Idretts-Norge som man ikke skal inneha om man ikke har en gyldig politiattest. Nå måtte vi bare finne ut om noen av disse var overgrepssdomte.

3.11 Kombinere to datasett

Vi satt altså med en liste over flere tusen overgrepssdomte personer og et datasett som inneholdt titusenvis av navn fra den organiserte idretten. Einar Otto skrev nå et script som sjekket navnene fra dommene opp mot dataene fra idrettens sider. Dette gjorde han med såkalte fleksible søk, som innebar at vi ikke måtte ha ordrett treff i datamaterialet. Det var viktig, siden mange navn på idrettens sider registreres av klubbledere som fører opp alle navn i klubben samtidig – da er det fort at et mellomnavn ryker eller at man staver et navn feil. Med fleksible søk ville vi finne en overgrepssdomt ved navn Ola Kristian Nordmann også om han skulle være registrert som *Ola K. Nordmann* eller *Ola Nodrmann*.

Scriptet hentet ut lenker til alle stedene på idrettens sider der navnene på overgrepssdomte forekom. Totalt satt vi igjen med 42 navn, der hvert navn hadde treff flere steder i datasettet.

3.12 Ny vaskejobb

For disse 42 treffene måtte vi gjøre en manuell kvalitetssikring. Vi så tidlig at flere av treffene var svært vanlige navn. Det gjorde det sannsynlig at det var en navnebror til en overgrepssdomt vi hadde funnet, ikke den overgrepssdomte selv. Derfor måtte vi bruke andre informasjonskilder til å sjekke at vi faktisk hadde funnet rett mann.

La oss si at vi hadde fått treff på en person ved navn Ola Nordmann. Gjennom dommene vi hadde fått innsyn i, kunne vi sjekke når den overgrepssdømte Ola Nordmann var født. Gjennom idrettens sider kunne vi se hvor han var trener, og dermed vite hvilken kommune han bodde i eller i nærheten av. Ved å søke på Ola Nordmann og rett fødselsår i skattelistene, kunne vi sjekke om det bodde en Ola Nordmann født i dette året i rett kommune.

Dette var imidlertid ikke alltid nok til å kunne si noe sikkert. I noen storbyer kunne det bo to Ola Nordmann født samme år. Derfor brukte vi også andre måter å kontrollere informasjonen vår på. For eksempel kunne telefonnummeret til Ola Nordmann ligge på idrettens sider. Det kunne vi bruke til å søke på det på Vipps, som er koblet opp mot Folkeregisteret, for å se om det var mannen vi var på leting etter eller om det var en annen Ola Nordmann.

Vi kunne heller ikke si sikkert om idrettens sider var oppdaterte. Kanskje var Ola Nordmann blitt registrert som trener for lenge siden, men at han egentlig hadde sluttet da han ble anmeldt for seksuelle overgrep? Vi tok derfor direkte kontakt med de personene søkene våre ga grunn til å mistenke at hadde verv i barneidretten. Der fikk vi de endelige bekreftelsene som gjorde at vi til slutt kunne avsløre at minst åtte personer er eller har vært aktive i barneidretten på tross av at de er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep.

3.13 Spore opp overgrepssdømte

Vår erfaring fra dette prosjektet er at mange overgrepssdømte menn går under jorden etter dommen. De flytter til nye steder, forsvinner fra sosiale medier og kan være skeptiske til fremmede som tar kontakt med dem. Hvis det var flere år siden dommen, var advokaten til den overgrepssdømte som regel heller ikke i stand til å sette oss i kontakt.

Dette gjorde det i noen tilfeller krevende å sikre samtidig imøtegåelse, særlig siden vi ikke kunne risikere å ta kontakt med en potensiell navnebror som da ville bli kjent med identiteten til en overgrepssdømt mann fra oss. Her ble tilgangen vi har til Folkeregisteret gjennom tjenesten Infotorg avgjørende. Gjennom dommene kjente vi til bostedet til gjerningsmennene da de ble dømt, og Folkeregisteret viser hvilken kommune man tidligere har vært folkeregistrert i. Det kunne vi da bruke til å bekrefte at vi hadde funnet rett mann, samt se hvor han hadde bodde i dag. I tilfellene der vi i utgangspunktet var usikre på om vi hadde funnet telefonnummer til rett person på 1881, gjorde dette oss sikre nok til å ta kontakt.

3.14 Stramt avgrensede manuelle søk

Vi hadde begynt med flere tusen navn på overgrepssdømte, men antallet menn som var dømt for overgrep i idretten var betydelig lavere: 97. Disse kunne vi derfor søke manuelt på for å se etter spor på at de jobbet med mindreårige i dag.

For å gjøre disse søkene mest mulig effektive, brukte vi noen av funksjonene til Google som lar deg avgrense søkene. Et søk kunne for eksempel se slik ut: «*Ola Nordmann*»+idrett, avgrenset til resultater etter at han ble dømt. Med anførselstegnene rundt den overgrepssdømte mannens navn, søker vi kun på navn som er stavet nøyaktig på denne måten, uten mellomnavn eller lignende. Ved å skrive +idrett begrenser vi resultatene til kun å vise sider der navnet Ola Nordmann står ordrett og der ordet idrett kommer opp. Tidsavgrensningen bruker vi til å vise sider fra *etter at mannen er overgrepssdømt*. Det siste er sentralt: Siden vi visste at overgrepet til personene vi søkte på her skjedd i idretten, ville navnene trolig forekomme ofte på idrettsnettsider før dommen – og det ville det jo heller ikke være noe galt med. Men ved å

avgrense datoene til etter siktelse, tiltale eller dom, fikk vi informasjon som stammet fra da de ikke lenger hadde tillatelse til å jobbe med barn i den organiserte idretten.

Vi googlet mange ulike ordkombinasjoner sammen med navnene til de overgrepdomte trenerne og med datoavgrensninger. Det var på denne måten vi fant trenerne som hadde flyttet til utlandet etter dommen, og også slik vi fant de fleste av trenerne som hadde opprettet privat virksomhet med kontakt med mindreårige etter å ha mistet retten til å være trenere i den organiserte idretten.

3.15 Ytterligere avgrensninger rundt de overgrepdomte i utlandet

Da vi begynte å finne spor av at overgrepdomte trenere var aktive i utlandet, bestemte vi oss for at vi ville kunne slå fast uten tvil at de hadde roller overfor barn før vi konfronterte dem. Hvis alt vi hadde var en indikasjon, og mennene det var snakk om nektet for å være trenere når vi tok kontakt med dem, ville vi ikke ha nok til å publisere.

Også her brukte vi mulighetene Google gir for avgrensning av søk. Hvis vi hadde indikasjon på at en overgrepdomt mann tilhørte en klubb, kunne søket for eksempel se slik ut: *“Ola Nordmann” site:klubbenshjemmeside.com* eller *“Ola Nordmann”+klubbens navn site:facebook.com*, tidsavgrenset til etter dommen. Sideavgrensningene gjør at søket kun viser treff der trenerens navn dukker opp på de angitte nettstedene. Slik kunne vi finne gamle og til dels gjemte poster på klubbsider og Facebook som viste at trenerne var aktive. I disse postene fant vi også navnene til flere mindreårige som trente med de overgrepdomte trenerne. Vi sjekket da deres sosiale medier, hvor vi i enkelttilfeller fant ytterligere dokumentasjon på at de trente med de overgrepdomte trenerne.

Da vi konfronterte den overgrepdomte tennistreneren i Danmark, hadde vi samlet et tosifret antall bilder av ham på tennisbaner sammen med barn. Først etter at vi hadde denne grundige dokumentasjonen reiste vi til Danmark for å konfrontere klubben, samt leide inn en frilanser i Australia til å konfrontere akademiene han hadde jobbet for der.

3.16 Hindre tap av dokumentasjon i sosiale medier

En del av dokumentasjonen vi fant om de overgrepdomte trenerne i utlandet, stammet fra nettsider de selv hadde kontroll på, enten deres personlige nettsider eller deres sosiale medier. Særlig hentet vi bilder herfra. Nettopp siden trenerne kontrollerte disse sidene, fryktet vi at de kom til å lukke dem eller fjerne dokumentasjon etter at vi tok kontakt med dem.

Derfor brukte vi verktøyet Hunchly. Det er et program som lagrer det du ser når du går gjennom nettsider. Hunchly lar deg også ta notater til bestemte sider på nettsidene eller skrive dine egne bildetekster til ulike bilder. Dermed hadde vi fortsatt dokumentasjonen da informasjon ble slettet og vi mistet tilgang til noen av sidene etter at vi konfronterte trenerne og klubbene deres.

3.17 Bekrefte region med e-postsporing

Det var også viktig for oss å finne ut om trenerne vi hadde funnet spor av i utlandet, faktisk befant seg der vi trodde at de gjorde. Å spørre dem rett ut kunne føre til at vi fikk en bekreftelse, men ga dem også mulighet til å lyve om det uten at vi kunne tilbakevise det. Flere av e-postene vi sendte, ble derfor sendt med sporingstjenesten ReadNotify. Tjenesten informerer avsenderen både om når e-posten blir åpnet og hvor den er blitt åpnet. Den kan ikke slå det fast helt ned på meteren,

men er nyttig for å finne ut hvilken region personen som åpner e-posten er i – og hindret dermed at mottagerne kunne lyve til oss om hvor han befant seg uten at vi kunne avsløre det.

3.18 Spore eierskap med proff.no

For de overgrepssøkte trenerne som har kontakt med barn gjennom privat virksomhet, var proff.no avgjørende for at vi kunne dokumentere tilknytningen deres til virksomhetene. Proff viser både daglige ledere, styreledere, styremedlemmer og eierskapsforhold. Når eierskapet i noen av virksomhetene var kompliserte, var Proff en god kilde til raskt å kunne gå opp sporene på hvem som eide investeringselskapene som igjen eide virksomhetene. Slik kunne vi til slutt dokumentere at syv av de overgrepssøkte trenerne eier eller driver privat virksomhet helt eller delvis rettet mot barn etter overgrepssøkingen.

3.19 Å tidfeste en skjermdump

Etter hvert som vi begynte å skrive om ryttermiljøet, økte mengden tips vi fikk inn betraktelig. Et av dem handlet om at Rytterforbundet hadde administrert påmeldingen til et stevne på den danske stallen til en på det tidspunktet overgrepssøkt ridetrener. Tipseren hadde en skjermdump fra stallens hjemmeside der det sto at påmeldingen gikk via Rytterforbundet. Vedkommende fortalte at skjermdumpen var fra tiden mannen var søkt, men metadataene til bildet viste ingen informasjon om når det var fra.

Men med WaybackMachine, en tjeneste som lar deg se hvordan nettsider har sett ut tidligere, fant vi bekræftelsen vi trengte. Her fikk vi sjekket at påmeldingsinformasjonen til stevnet faktisk hadde ligget ute mens mannen var søkt, og dermed kunne vi avsløre at Rytterforbundet hadde administrert påmeldingen til et stevne på stallen til en overgrepssøkt trener.

4 MOTSTAND

4.1 En lovtolkning som kunne gi store konsekvenser

To uker før publisering av første sak i prosjektet, ga Bergen tingrett oss et problem. På dette tidspunktet hadde de gjort klar de siste 261 av de totalt 398 dommene vi hadde bedt om innsyn i, men nå nektet de å sende dem.

Vi hadde nylig vært i Danmark og konfrontert lederen av klubben til den overgrepssøkte tennistreneren med dommen hans. Klubblederen hadde i etterkant av intervjuet tatt kontakt med Bergen tingrett og bedt om å innsyn i dommen. Sorenskriveren skrev nå til oss at vi ikke hadde lov til å fortelle klubblederen om dommen på treneren hans, siden dommen hadde forbud mot offentlig gjengivelse utover i anonymisert form. Han anklaget oss med andre ord for å bryte loven.

En slik lovforståelse ville i praksis bety spikeren i kista ikke bare for dette prosjektet, men også for pressens generelle mulighet til å ettergå og kvalitetssikre informasjon om personer med dommer som har begrensninger for offentlig gjengivelse. Hvis en journalist avslører at en domfelt serieovergriper har fått jobb som barneskolelærer, må det jo være mulig for pressen å ta kontakt med ledelsen på skolen for å spørre hvordan overgriperen slapp gjennom

sikkerhetssjekkene? Sorenskriverens lovtolkning ville innebære at en rekke norske journalister har brutt loven.

Vi innhentet en ekstern juridisk vurdering av dette fra Halvard Helle ved advokatfirmaet Schjødt. Helle støttet vårt syn, med den juridiske begrunnelsen at «offentlig gjengivelse» ifølge Høyesteretts praksis gjelder å dele informasjon med mer enn 20-30 personer. Kontakt med enkeltpersoner faller dermed ikke innenfor dette. En journalist er heller ikke ansvarlig for hvem personen som mottar informasjonen eventuelt deler den videre til.

Sorenskriveren sa seg enig i denne lovtolkningen da vi svarte ham, og til slutt fikk vi innsyn i de siste 261 dommene en uke før publisering. Men denne diskusjonen var også symptomatisk for noe større: Domstolene i Norge tolker offentlighetsbestemmelsene i loven svært ulikt. Dette er noe vi er vant med fra andre offentlige instanser, men at det skulle være så ulik forståelse av domstolloven blant dem som har som jobb å fortolke lovene, kom som en overraskelse på oss.

4.2 Elendig datakvalitet

Ulikt syn på offentlighetsbestemmelser er ikke det eneste som skiller norske domstoler. Deres ulike kompetanse til å skanne dokumenter har vært en vel så stor plage for oss høsten 2020. Hele grunnideen i prosjektet om å la en algoritme sortere mellom interessante og uinteressante dommer, forutsatte at vi hadde alle dommene lagret som PDF-filer av noenlunde kvalitet. Og det var slett ikke alltid at dommene vi fikk oppfylte dette kriteriet.

Vi var avhengige av domstolenes samarbeidsvilje for å få dommene fra 2005 til 2015, og prøvde derfor å komme dem i møte ved å la dem levere dommene som det best passet dem. Det førte til at vi fikk hundrevis av dommer i posten heller enn på e-post. Av dem som sendte elektronisk, var det mange som sendte alle dommene i én stor PDF på flere hundre sider. Stavanger tingrett var blant dem som sendte alle dommene i samlede PDFer, og der hadde de attpåtil klart å skanne sider i feil rekkefølge. Vi brukte mange lange dager på å få rettet opp alle feilene i PDF-ene og sørge for at alle var i en slik forfatning at algoritmen kunne behandle dem.

5 ETIKK OG SPESEIELLE ERFARINGER

5.1 Antall ofre som ville stå frem

Dette prosjektet startet på en spesiell måte, ved at Susanne Malen Lian Kvingedal tok kontakt og ville fortelle sin historie under fullt navn og bilde. Vi trodde lenge at hun ville være den eneste som kom til å fortelle åpent: Det er ikke bare-bare å skulle fortelle om å ha blitt utsatt for seksuelle overgrep i Norges mest leste avis.

Men vi tok feil. Etter Susannes historie kom henholdsvis historiene om Bendik, Isabelle, Emilie og Stine. Vi ble overrasket over hvor mange som var villige til å la ansiktet deres prege VG-fronten. Når vi har snakket med dem om dette i ettertid, er det særlig to momenter vi har opplevd som avgjørende for at de tok valget om å stå frem. Det ene var at de opplevde at vi tok temaet seriøst og gikk grundig inn i det. Vi kunne fortelle dem om innsyns- og dataanalysejobben vi hadde gjort for å kartlegge omfanget av problemet, og slik forsikre dem om at vi ikke bare skulle skrive om deres historier for så å legge temaet fra oss.

Det andre var at de ikke var alene. Det at vi kunne si at det var andre som hadde bestemt seg for å stå frem åpent, gjorde at listen ble lavere for at flere gjorde det. Viktigheten av at Susanne fra starten sa at hun ville stå frem med fullt navn og bilde, kan derfor knapt overvurderes. Men selv om Susanne inspirerte dem, tok Bendik, Isabelle, Emilie og Stine sine egne valg om å stå frem. Vi er dypt imponert over motet deres og svært takknemlige for tilliten de har vist oss ved å la oss fortelle historiene deres.

5.2 Å la ofre stå frem med fullt navn og bilde

Da Susanne fortalte at hun ville fortelle historien sin åpent, måtte vi også bestemme om vi kunne la henne gjøre det. Susanne er fra et lite sted i Nord-Norge, der alle vet hvem hun er og alle vet hvem som har vært fotballtreneren hennes i oppveksten. Å skrive navnet hennes ville dermed i praksis identifisere den overgrepssdomte treneren for alle i lokalmiljøet. Også personer som ikke kjenner lokalmiljøet ville kunne tenkes å finne frem til den overgrepssdomte mannens navn gjennom å gjøre research på Susanne hvis vi lot henne stå frem med fullt navn. Lignende utfordringer hadde vi også i flere av de andre sakene som omhandlet overgrep i små og tette miljøer.

Da vi diskuterte dette, var det viktig for oss at dersom en person som dokumentert er blitt utsatt for seksuelle overgrep selv ønsker å fortelle sin historie åpent, så skal hun eller han så langt det går ikke reduseres til et dekknavn og en silhuett av VG. I tillegg la vi vekt på at det at noen turte å fortelle disse historiene åpent, ville bidra til at vi i større grad kunne få oppmerksomhet rundt et viktig tema enn om de måtte fortelle anonymt. Det kunne også bidra til at andre våget å fortelle sine historier.

Samtidig var vi også opptatt av belastningen journalistikken vår ville utgjøre for de overgrepssdomte mennene – som jo hadde sonet sine dommer for det de hadde gjort. Da vi var i kontakt med dem for samtidig imøtegåelse, ba vi dem også å informere oss om hvorvidt det var forhold som gjorde at muligheten for indirekte identifisering ville føre til en større belastning enn vi kjente til. Et eksempel kunne være at de hadde unge barn som ville rammes om noen kunne identifisere dem etter å ha lest våre artikler. Vi valgte også å fjerne detaljer som ikke var avgjørende for historiene for å gjøre det vanskeligere for utenforstående å finne identiteten til gjerningsmennene basert på artiklene våre. For eksempel skrev vi ikke hvor Susanne var fra, bare at det var en liten by i Nord-Norge.

I tillegg måtte vi sørge for at ofrene som fortalte historiene sine hadde forstått hva det innebar å stå frem i VG. Selv om de fikk se det ferdige materialet før publisering, måtte vi være sikre på at de var forberedt på at det kunne komme etterspill som var utenfor vår kontroll – de kom nok til å få mye støtte, men kunne også risikere å få sjikane og personangrep i ulike innbokser. Dette måtte de ha med i beregningen da de tok det endelige valget om å fortelle åpent. Likevel var det ingen som trakk seg, og i ettertid har de alle sagt til oss at de er glade for å ha fortalt åpent.

5.3 Valget om å kontakte klubber og arbeidsgivere

Et annet etisk spørsmål vi diskuterte gjentatte ganger, var hvorvidt vi skulle kontakte arbeidsgivere til overgrepssdomte personer eller ikke. Som nevnt over, er personene vi har skrevet om personer som har sonet sin dom, og som dermed skal få starte med blanke ark. Hvis vi kontaktet en arbeidsgiver som ikke kjente til overgrepssdommen, kunne vi stå i veien for deres mulighet til en ny start.

Dette ble diskutert på nytt hver gang det var aktuelt, der vi veide for og imot i den enkelte saken. Selv om vi ikke hadde en fast linje vi fulgte, var det et moment som ofte ble avgjørende: Hvis vi kunne dokumentere at den overgrepssdomte personen enten brøt eller aktivt omgikk et regelverk når han tok jobb med barn eller personer med utviklingshemming, tok vi som regel kontakt med arbeidsgiveren. Kunne vi ikke det, lot vi være. Dette var grunnen til at vi tok kontakt med klubben til tennistreneren i Danmark, der dansk idretts regelverk sier at man ikke skal trene mindreårige hvis man er overgrepssdomt. Arbeidsgiveren til innebandytreneren som i en periode hadde jobbet med voksne personer med utviklingshemming i Sverige, tok vi imidlertid ikke kontakt med. Det valget fattet vi siden det svenske regelverket, i motsetning til det norske, bare krever politiattest om man skal jobbe med utviklingshemmede personer *under* 20 år. I tillegg til dette forsøkte vi alltid å ta kontakt med de overgrepssdomte trenerne selv før vi eventuelt tok kontakt med arbeidsgiver, der de kunne informere om eventuelle motargumenter mot at vi skulle kontakte klubbene, utover det at de fant det ubehagelig.

5.4 Tidsbruk i møte med ofrene

Det å ha blitt utsatt for seksuelle overgrep er for mange svært traumatiserende. Vi ville derfor ta kontakt med ofrene i sakene tidlig, off record, så vi hadde god tid til å få kildenes tillit. Her informerte vi om prosjektet, hvordan vi jobbet og hva det ville innebære å eventuelt bidra. Vi prøvde også å møte dem fysisk før intervjuene da smittesituasjonen i landet tillot det.

Anders snakket med Susanne Malen Lian Kvingedal i et halvt år før vi publiserte saken om henne. Han dro også til stedet hun bor i Nord-Norge bare for å få møtt henne, en måned før intervjuet. Martin møtte Isabelle Gjerstad i Bergen tre måneder før vi publiserte saken om henne, men intervjuene med henne ble først gjort ti uker senere. Anders hadde dialog med Bendik og moren Inger Johanne i halvannen måned før vi publiserte deres sak. Gjennom denne tidsbruken fikk vi bygget tillit hos kildene på en måte som ikke hadde vært mulig om vi hadde begynt denne prosessen senere.

I tillegg var vi bevisste at kjønn kunne spille en rolle i møte med kildene. Noen kunne synes det var enklere å snakke med menn, andre med kvinner. Derfor tilpasset vi om det var Christina, Anders eller Martin som holdt i storparten av dialogen ut fra hva det virket som den enkelte kilden var mest komfortabel med.

5.5 Opplyse, men ikke skremme

Tallene vi fant var høye, og historiene vi senere fortalte viste at det er god grunn til å frykte mørketall. I tillegg hadde både Nettavisen og NRK prosjekter om henholdsvis seksuelle overgrep i idretten og seksuelle overgrep mot barn som gikk parallelt med vårt, noe som gjorde at trykket på temaet ble stort. Selv om vi mener at den store oppmerksomheten var positiv, var det viktig for oss å ikke skape et inntrykk av at det lurer en overgriper i ethvert idrettslag. Derfor la vi vekt på å slippe til stemmer som understreket nettopp dette: At dette er et alvorlig problem det må gjøres noe med, men at du som forelder ikke trenger å nekte barna dine å delta i idretten av den grunn.

For klubbledere og andre personer i frivillige posisjoner i Idretts-Norge la vi også vekt på å presentere mulige tiltak for dem. Få dager etter at vi presenterte databasen som viste alle overgrepene i idretten som har ført til dom siden 2005, presenterte vi en miniversjon av kurset

Trygg på trening, som er utviklet for idrettslag. I ettertid har flere klubber også bestilt den helhetlige versjonen av kurset som en konsekvens av artikkelserien.

5.6 En metode som åpner mange dører

Det var metodisk nybrottsarbeid da vi bestemte oss for å prøve å få innsyn i og bruke en egenprodusert algoritme til å analysere alle dommene for bestemte typer seksuelle overgrep siden 2005. Metoden har fungert bedre enn vi hadde forventet, og ulike variasjoner av den kan åpne muligheten for journalistiske prosjekter som tidligere ikke har vært mulige å gjennomføre.

På den ene siden kan man få enda mer innsyn i temaet seksuelle overgrep, for eksempel ved å bytte ut søkeordene i algoritmen vår fra «trener» og «idrett» med «skole» og «lærer» eller «prest» og «menighet». På den andre siden, der det virkelig store potensialet ligger, kan man velge helt andre tema å gå inn i. Ved å bytte ut paragrafene man ber om innsyn i, kan man få fullstendig oversikt over et hvilket som helst tema som behandles i domstolene. Her er det kun kreativiteten som setter grenser.

6 ORGANISERING AV ARBEIDET

Som beskrevet begynte Anders K. Christiansen å gjøre research på temaet de siste ukene før sommerferien, samtidig som han fortsatt arbeidet med andre saker. Fra og med midten av august var Anders og Martin S. Folkvord fritatt fra andre oppgaver og brukte all sin tid på prosjektet. Einar Otto Stangvik var også med fra august, men aller mest intensivt i oktober og november, da vi analyserte dommene vi hadde fått innsyn i. Christina Paulos Syversen ble koblet på i september.

Espen Rasmussen har tatt alle bilder. Han har i tillegg stått for den visuelle presentasjonen i de større sakene, sammen med Simen Grytøyr. Prosjektet er blitt reportasjeledet av Øystein Hernes og Svein Kjølberg. Leif Welhaven har fulgt opp avsløringene på kommentarplass.

7 DETTE ER NYTT

- VG har dokumentert at det siden 2005 er felt dom for seksuelle overgrep mot 211 barn og unge i norsk idrett. Hverken idrett, politi eller forskningsmiljøer som jobber med temaet har kjent til omfanget av overgrep i idretten før dette.
- VG har dokumentert ulike trender i overgrepssakene. Blant annet var 68 av de 211 ofrene under 14 da overgrepene fant sted.
- VG har avslørt at kampsport og hestesport er overrepresentert i overgrepsstatistikken når man tar høyde for antall utøvere idrettene har. Kampsportpresidenten sier at idretten har «mye å jobbe med», mens rytterpresidenten stiller spørsmål ved om det eksisterer en ukultur i idretten.
- VG har avslørt at overgrepsdømte trenere som ikke skal få arbeid med barn, unge og utviklingshemmede i Norge, kan omgå dette ved å reise til utlandet og ta jobb der. Minst tre personer har utnyttet dette smutthullet.

- VG har avslørt at det finnes fem svakheter i dagens politiattestordning i Norge. Minst åtte overgrepssiktede personer har utnyttet hullene i denne ordningen for å ha trenerverv og andre tillitsposisjoner overfor mindreårige i norsk idrett etter å ha blitt siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep.
- VG har avslørt at en fotballkrets i Norge var kjent med at en dommerveileder de hadde ansatt var overgrepssikket, men at de unnlot å innhente politiattest på ham. I stedet vurderte de ham som skikket til å gi én til én-veiledning til mindreårige jenter og gutter.
- VG har belyst hvordan flere fagpersoner er sikre på at mørketallene for overgrep i idretten er betydelige. Vi har også avdekket konkrete tilfeller av mørketall gjennom historien om politimannen som mottok en anmeldelse om seksuelle overgrep fra en fotballtrener, der politimannen selv hadde opplevd det samme fra samme mann 14 år tidligere – uten å anmelde.
- VG har avslørt at en ridetrener som er utestengt fra all norsk idrett i 20 år, likevel reklamerer for sin egen stall på norske ridestevner.
- VG har avslørt at Bergen rideklubb pleier tett kontakt med den samme treneren, på tross av at klubben tok avstand fra ham etter dommen i 2016. Klubben har blant annet latt mannen reklamere for stallen sin rundt klubbens bane, i tillegg til at styrelederens sønn rir og jobber på mannens stall i Danmark. Samtidig opplever offeret i saken at hun er blitt fryst ut av miljøet.
- VG har avslørt at tidligere landslagstrener og daværende daglig leder i Bergen Rideklubb Amund Eide har arrangert rideleirer med mindreårige deltagere på gården til den samme treneren som er utestengt fra norsk idrett i 20 år. Selv sier Eide det er uproblematisk, og anerkjenner ikke at dommen fra to instanser i det norske rettsvesenet slår fast at kvinnen i saken ble utsatt for seksuelle overgrep.
- VG har avslørt at Norges Rytterforbund har administrert påmeldingen til et stevne på gården til en overgrepssikket ridetrener.
- VG har avslørt at Norges Rytterforbund tar ut Fredrik Seim på landslaget, på tross av at han rir for og trener på stallen til mannen som er utestengt fra å være trener i norsk idrett i 20 år.
- Rytterpresident Tore Sannum har erkjent at forbundet ikke har vært dyktige nok til å lage retningslinjer for hvordan man skal forholde seg til domfelte og utestengte personer.
- VG har avslørt at syv personer dømt for overgrep i idretten eier eller driver privat virksomhet helt eller delvis rettet mot mindreårige. Dette gjør de utenfor den organiserte idretten, der det ikke kreves politiattest.
- VG har avslørt hvordan SATS ikke har noen kontroll på om deres personlige trenere er dømt for overgrep, på tross av at de får jobbe med barn ned til 11 år. VG har avslørt hvordan minst én personlig trener tidligere er dømt for seksuelle overgrep mot en mindreårig.
- VG har avslørt at 14 av 97 personer dømt for overgrep i idretten fortsatt er eller har vært aktive i roller overfor mindreårige og personer med utviklingshemming – enten i utlandet der norske dommer ikke viser på politiattesten, ved å lure politiattestordningen i Norge eller innen privat virksomhet der politiattest ikke kreves.

8 KONSEKVENSER

- Kulturminister Abid Raja og justisminister Monica Mæland ser på muligheten for å utveksle informasjon om politiattester mellom europeiske land, så det ikke lenger er fritt frem å få jobb med barn i et annet land enn det noen blir dømt for seksuelle overgrep i.
- Raja og Mæland vil også tette hullene i dagens politiattestordning. Dette arbeidet starter med et møte med Norges idrettsforbund i januar.
- Idrettsforbundet har bedt om en lovendring som gjør det mulig å automatisere kontrollen av deres registre over trenere opp mot politiets strafferegister. Stortingsrepresentant Tage Pettersen i Høyre har vært positiv til forslaget, og tatt til orde for at attestordningen bør digitaliseres.
- Den overgrepssdømte tennistreneren som tok jobb i Danmark da han slapp ut av norsk fengsel, er blitt sagt opp. Han vil trolig utestenges fra dansk idrett når Danmarks Idrætsforbund har behandlet saken hans.
- Danmarks justis- og kulturminister har gått i dialog for å se på mulighetene til å hindre at overgrepssdømte trenere fra utlandet kommer til landet og tar ny jobb som trener.
- Norges idrettsforbund har sendt ut en oppdatert veileder om seksuelle overgrep til alle klubber i Norge.
- Styret i fotballkretsen som mente at en overgrepssdømt dommerveileder var skikket til å jobbe med mindreårige, har vedtatt at mannen skal ut av alle verv.
- Norges Rytterforbund har satt ned et utvalg som skal komme med «klare etiske kjøreregler overfor alle organisasjonsledd».
- Norges Rytterforbund har inngått en avtale med Redd Barna for å få skreddersydd kurset Trygg på trening til sine klubber.
- Det internasjonale rytterforbundet (FEI) har etter VGs henvendelse utestengt en overgrepssdømt norsk ridetrener fra alle sine arrangementer.
- Bergen Rideklubb har avsluttet avtalen som har gitt den samme mannen reklameplass på deres arena.
- Idrettsbyråd i Bergen kommune og styret i Bergen Rideklubb har tatt avstand fra uttalelsene til klubbens daværende daglige leder som sier seg uenig med lagmannsrettens overgrepssdom mot en av klubbens tidligere trenere. Byråden skal møte klubben for å diskutere saken i januar. Mannen har mistet jobben som daglig leder i klubben.
- Styret i Bergen Rideklubb har beklaget på vegne av klubben til overgrepsutsatte Isabelle Gjerstad, som opplevde å bli fryst ut etter å ha anmeldt en profilert trener for overgrepene han hadde utsatt henne for gjennom seks år.

VEDLEGG

Vedlegg: Lenker til artikler publisert digitalt

Lenke til samleside:

<https://www.vg.no/emne/8b28bfbb-2733-4ec5-8927-9a0f8a431d68/idrettsovergrepene>

Lørdag 14. november 2020:

Idrettsovergrepene

<https://www.vg.no/sport/i/6zz2P8/idrettsovergrepene>

Søndag 15. november 2020:

Hvilke idretter er mest utsatt?

<https://www.vg.no/spesial/2020/idrettsovergrepene/>

Tirsdag 17. november 2020:

Fraråder bruk av Snapchat mellom trener og utøver

<https://www.vg.no/sport/i/OK4QEJ/idrettsovergrepene-fraraader-bruk-av-snapchat-mellom-trener-og-utoever>

Onsdag 18. november 2020:

Kampsport-president om overgrepstall: - Vi har mye å jobbe med

<https://www.vg.no/sport/i/56npj6/kampsport-president-om-overgrepstall-vi-har-mye-aa-jobbe-med>

Lørdag 21. november 2020:

Det de aldri skulle si

<https://www.vg.no/sport/i/OQgzlb/det-de-aldri-skulle-si>

Søndag 29. november 2020:

Over grensen

<https://www.vg.no/sport/i/3913WL/over-grensen>

Mandag 30. november 2020:

Stortingspolitikere utfordrer regjeringen etter VG-avsløring

<https://www.vg.no/sport/i/gWd5g5/stortingspolitikere-utfordrer-regjeringen-etter-vg-avsloering>

Onsdag 2. desember 2020:

Forbannet Raja lover å ta grep etter overgrepsavsløringer

<https://www.vg.no/sport/i/we3wjl/forbannet-raja-lover-aa-ta-grep-etter-overgrepsavsloeringer>

Lørdag 5. desember 2020:

Seksualforbryter frontet egen stall på ridestevne

<https://www.vg.no/sport/i/OQy891/seksualforbryter-frontet-egen-stall-paa-ridestevne>

Lørdag 12. desember 2020:

Sjokkert over svikt

<https://www.vg.no/sport/i/4IEWIE/sjokkert-over-svikt>

Tirsdag 15. desember 2020:

Regjeringen kaller NIF inn til møte etter VG-avsløringer

<https://www.vg.no/sport/i/KyLAB7/regjeringen-kaller-nif-inn-til-moete-etter-vg-avsloeringer>

Lørdag 19. desember 2020:

Isabelle ble overgrepsoffer: - Folk sluttet å si hei til meg

<https://www.vg.no/sport/i/x3J26G/isabelles-kamp>

Søndag 20. desember 2020:

Profilert trener holdt rideleir hos overgrepsofret i Danmark

<https://www.vg.no/sport/i/yRzqar/profilert-trener-holdt-rideleir-hos-overgrepsdoemt-i-danmark>

Mandag 21. desember 2020:

Kraftige reaksjoner mot rideleder etter utspill om overgrep: - Tar sterk avstand

<https://www.vg.no/sport/i/KyLQjE/kraftige-reaksjoner-mot-rideleder-etter-utspill-om-overgrep-tar-sterk-avstand>

Tirsdag 22. desember 2020:

Rytterforbundet setter ned utvalg: - Hvis det er en ukultur, skal vi denne til livs

<https://www.vg.no/sport/i/563moO/rytterforbundet-setter-ned-utvalg-hvis-det-er-en-ukultur-skal-vi-denne-til-livs>

Onsdag 23. desember 2020:

- Det var ingen som spurte hvordan jeg hadde det

<https://www.vg.no/sport/i/PRvkW5/det-var-ingen-som-spurte-hvordan-jeg-hadde-det>

Tirsdag 5. januar 2021:

Trenerprofil forsvarte overgrepsofret - får fortsette i Bergen rideklubb

<https://www.vg.no/sport/i/bnXoJA/trenerprofil-forsvarte-overgrepsdoemt-faar-fortsette-i-bergen-rideklubb>

Lørdag 9. januar

Trener overgrepsofret i 2014: Eier lekeland i dag

<https://www.vg.no/sport/i/pAdOGj/trener-overgrepsdoemt-i-2014-eier-lekeland-i-dag>

Søndag 10. januar

Sats ansatte overgrepsofret PT

<https://www.vg.no/sport/i/6zog38/>

Vedlegg: PDF av alle saker som har stått på trykk i avisen

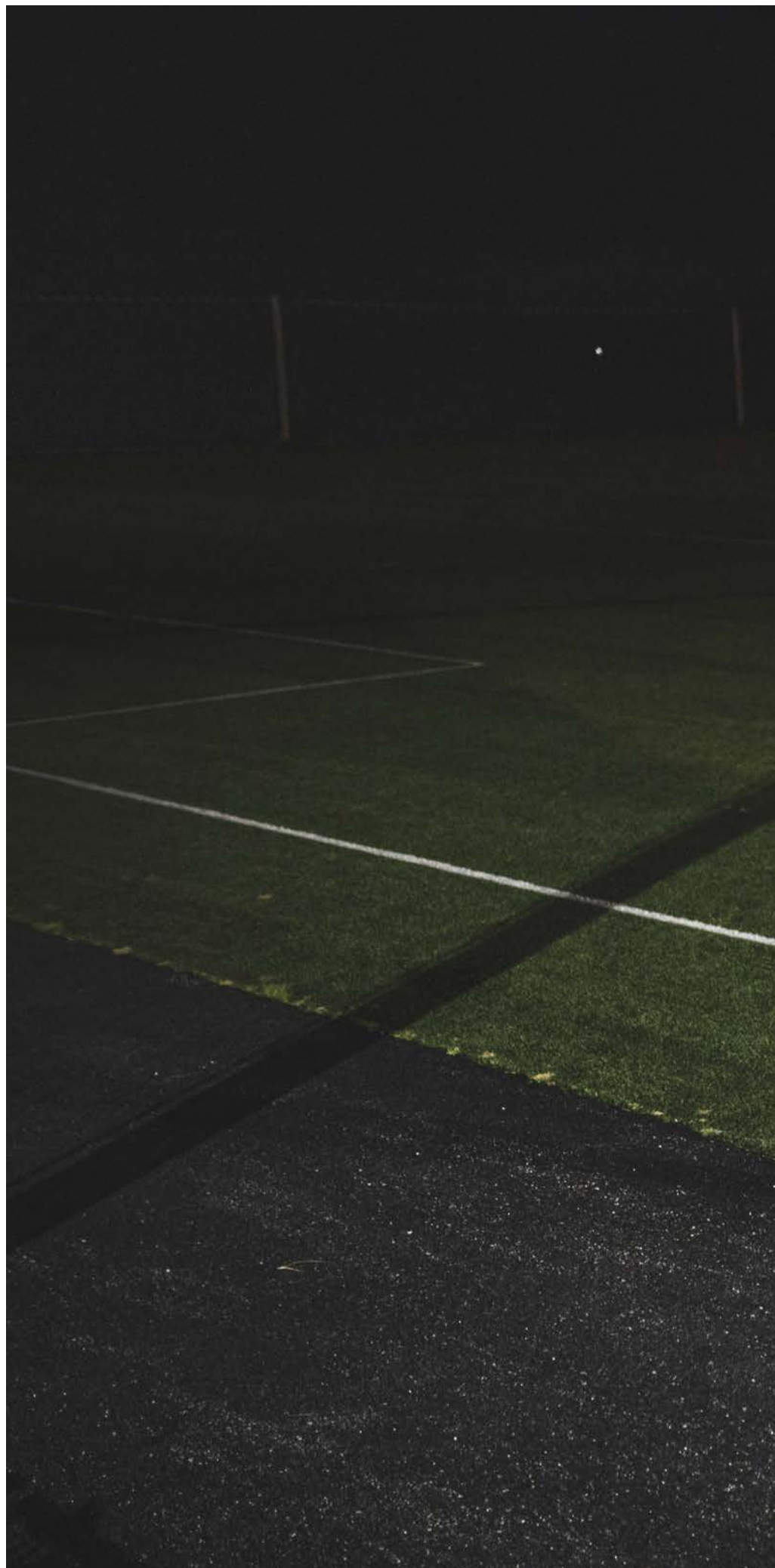
IDRETTSOVERGREPENE

VG AVSLØRER

**SIDEN 2005
ER DET FELT
DOM FOR
SEKSUELLE
OVERGREP
MOT OVER
200 BARN
OG UNGE
I NORSK
IDRETT.**

**SUSANNE
ER ÉN AV
DEM.**

SNAKKER OM DE MØRKE ÅRENE: Susanne Malen Lian Kvingedal var 17 år gammel da

TIDLIG I MARS 2012 er 17 år gamle Susanne Malen Lian Kvingedal og hennes 39 år gamle fotballtrener på en hytte utenfor en liten by i Nord-Norge. Det er bare de to som er der.

Treneren er som en farsfigur for Susanne.

Men denne dagen skjer det noe som forandrer forholdet mellom dem.

En uke senere skriver 17-åringen i dagboken sin:

«Siden sist har jeg hatt sex med [treneren] så jeg er ikke jomfru lengre».

Dagen etter skal Susanne, treneren og resten av laget reise på bortekamp.

Treneren har booket rom på et annet hotell enn spillerne, med unntak av én: Susanne.

Hun skal bo på samme hotell som ham. I dagboken skriver hun:

«Han gleder seg sånn til i morgen for da skal jeg bo på Thon og resten på Rica. Han sir vi skal ha sex hele natten, jeg vet ikke om jeg vil».

Men usikkerheten deler hun bare med dagboken. Susanne tilbringer deler av

hun hadde sex med fotballtreneren sin for første gang. I dag har hun blitt 25 år og vil fortelle historien sin. Her er hun på kunstgressbanen på hjemlassen i Nord-Norge.

kvelden på hotellet med treneren. Så går hun alene tilbake til sitt eget hotellrom. Der stiller hun seg i dusjen og gråter.

VG HAR I HØST GÅTT GJENNOM over 9000 dommer for bestemte seksuallovbrudd i norske domstoler de siste 15 årene.

Med en egenutviklet datakode har VG sortert ut dommene som kan være tilknyttet idretten. Disse er igjen blitt gjennomgått manuelt.

Siden år 2005 omfatter sakene minst 200 barn og unge som er blitt offer for

seksuelle overgrep i idretten, kan VG i dag avsløre.

Dette er i all hovedsak saker som har ført til en rettskraftig dom.

I sakene som ikke er rettskraftige, har gjerningsmannen innrømmet skyld.

DE GROVESTE AV DOMMENE omhandler trenere eller lagkamerater som har voldtatt spillere. Andre dreier seg om beføling eller deling av seksuelle videoer.

68 av de 210 ofrene var under 14 år mens overgrepene foregikk.

Trond Berge Høvik ved Senter mot incest og seksuelle overgrep sier:

«Idretten er et Eldorado for overgripere. Hvis jeg hadde vært en overgriper, hadde jeg søkt meg dit».

Noen av de 210 var over den seksuelle lavalder og hadde trenere som misbrakte sitt tillitsforhold til dem.

Flere av disse har først anmeldt flere år senere, fordi de var sterkt knyttet til overgriperen.

Det var nettopp slik Susanne opplevde det.

HVORDAN KAN EN 22 ÅR eldre trener skape en sterk relasjon til en 17-åring, så sterk at hun beskytter ham når hun blir konfrontert med forholdet?

Susanne har spilt fotball nesten hele livet.

Lagbildene opp gjennom årene viser en jente som gjør det hun liker aller best i verden. Som regel er hun å se helt fremst i den gule keeperdrakten sin.

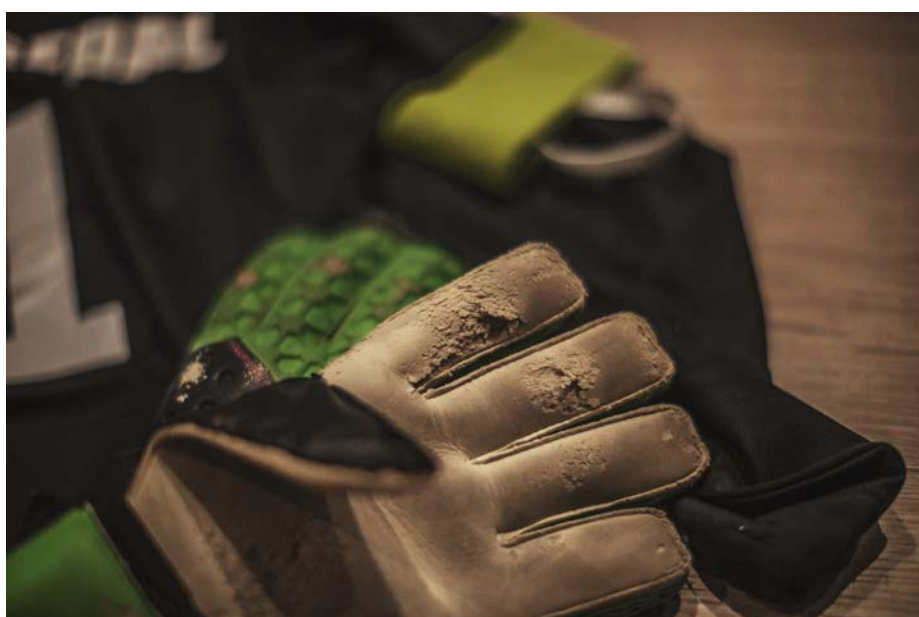
Susanne er god. Våren 2012 står hun også i mål for A-laget, i tillegg til å spille med sine jevnaldrende på juniorlaget.

Men selvtiliten hennes er ikke den beste.

STO I MÅL:
Susanne var en
lovende keeper
på det lokale
fotballaget.

Foto PRIVAT

SNAKKER UT: Susannes dagboknotater fra 2012 ble tillagt stor vekt under rettssaken i fjor vinter. Der ble gjerningsmannen idømt fem måneders fengsel. Keeperhanskene

På skolen får hun ikke til noe som helst, synes hun. Heller ikke i fotball føler hun seg god, selv om hun spiller på A-laget.

Hun stiller skyhøye krav til seg selv når hun har keeperhanskene på.

Tårene triller ofte etter trening og kamp.

Treneren trøster henne, forteller Susanne i ettertid. Han har trent henne i flere år.

Sakte, men sikkert blir forholdet mellom dem tettere.

DE SISTE MÅNEDENE er relasjonen blitt noe mer enn bare et normalt spiller/trener-forhold.

Han kjører henne til og fra trening. De snakker og sender meldinger på Messenger om andre ting enn fotball.

Susanne stoler på ham.

Det første store tillitsbruddet skjer ute på hytta tidlig i mars.

Susanne sier ikke nei til treneren:

– Jeg følte at det var noe jeg måtte gjøre for ikke å miste noen som betydde veldig mye i livet mitt. Jeg visste jo at det var feil, at jeg ikke burde gjøre det, men jeg tenkte at det var noe jeg måtte gjøre fordi han ønsket det, sier hun til VG i dag.

Treneren hevder aldri å ha hatt sex med Susanne. Men tingretten konkluderer senere med at det første overgrepet i mars 2012 etterfølges av ytterligere tre.

Susanne sier ingenting om det har skjedd. Ikke til noen.

Men dagboken kan hun fortsatt dele alt med.

Den er trygt gjemt under hodeputen

«JEG NEKTET EGENTLIG GANSKE LENGE. MEN DET ER JO TØFT Å LYVE TIL ALLE VENNENE DINE OG FORELDRENE DINE OM NOE DU EGENTLIG HAR VELDIG STORT BEHOV FOR Å PRATE OM»

brukes ikke like flittig lenger. Susanne spiller ikke fotball på det lokale laget i dag.

hennes – tror hun.

Men det er flere enn Susanne som vet hvor den ligger.

SUSANNES HISTORIE ER IKKE UNIK. I

idretten kan en overgriper opparbeide seg tillit hos en ungdom eller et barn.

Den tilliten kan overgriperen senere utnytte, sier Trond Berge Høvik i Støttesenter mot incest og seksuelle overgrep (SMISO).

Høvik har holdt kurs om seksuelle overgrep i idretten for over 5000 trenere. Han mener idretten er særlig utsatt:

– Idretten samler flere barn enn de fleste arenaer i samfunnet, og alle barna samles på ett sted. Overgripere går etter sårbare barn, og i idretten kan de raskt finne dem.

Høvik trekker også frem at idretten er

preget av at det alltid er behov for folk.

– Har du noensinne hørt om en breddeklubb der det er venteliste for å bli trener? Det fører til at man bare er kjempeglad hvis det kommer noen og melder seg frivillig til å ta på seg ansvar.

Bergenseren understreker at han ikke ønsker å skremme noen. Nordmenn trenger ikke slutte å sende barna sine på trening, sier han.

– Men samtidig er 210 ofre veldig mye. Idrettsforbundet, særforbundene og klubbene må gjøre noe for å hindre at det fortsetter sånn.

SUSANNES DAGBOK ER IKKE SÅ TRYGG under hodeputen som hun trodde.

Lillesøsteren vet hvor den er.

Hun vet godt at hun ikke får lov til å lese i den, men er blitt veldig nysgjerrig. Hvorfor henter treneren Susanne på kveldstid?

Til slutt klarer hun ikke dy seg. I dagboken leser hun hva som har skjedd mellom Susanne og treneren.

Lillesøsteren forteller moren og stefaren hva hun har lest. De voksne følger etter Susanne og treneren en kveld de drar ut til hytta.

Da Susanne kommer hjem, konfronterer moren henne. 17-åringen nekter for at noe har skjedd.

– Jeg nektet egentlig ganske lenge. Men det er jo tøft å lyve til alle vennene dine og foreldrene dine om noe du egentlig har veldig stort behov for å prate om, sier hun i dag.

Til slutt forteller hun moren sannhet-

en. Moren går til klubben og forteller datterens historie.

– Jeg hørte aldri noe fra klubben. Inntrykket jeg har, er at de slo ring rundt ham og støttet hans forklaring, sier Susanne åtte år senere.

Treneren får fortsette i klubben. Bare et par måneder etter at det siste overgrepet skjedde, skal laget reise på Norway Cup. Treneren skal være med. I dagboken skriver Susanne:

«Jeg har ikke lenger lyst til å dra på Norway Cup. Jeg gruer meg faktisk. Vurderer å reise bort og bare koble alt ute hele sommeren. Jeg klarer virkelig ikke mer nå. Ting er blitt helt for jævlig og jeg gråter hele tiden».

Men Susanne bestemmer seg

Foto: FINNMARKSPOSTEN

SAMMEN PÅ NORWAY CUP: Susanne og treneren (til høyre) på Norway Cup i 2012. Hun hadde allerede da varslet klubben om det som hadde skjedd.

likevel for å reise til Oslo.

Turneringen varer i én uke. På lagbil-
det fra cupen står Susanne bare halv-
annen meter fra treneren.

ETTER HENDELSEN mister hun gleden
med fotballen. I tiden etter Norway Cup
legger hun fotballsko og keeperhansker
på hylla.

Hun sliter med å vite hvordan hun skal
forholde seg til det som har skjedd.

På høsten skriver hun i dagboken:

*«Det er ufattelig tungt og ingen vet.
Har lyst til å få alt ut. Har egentlig
tenkt til å anmelde ham, men jeg bryr
meg jo om ham. Tenker alt godt om
ham til tross for det han har gjort.
Det gjør så vondt».*

I fire år bærer Susanne på det vanske-
lige spørsmålet:

Skal hun anmelde treneren?

VG HAR STILT FLERE SPØRSMÅL til
klubben Susanne spilte for, blant annet
om hvorfor treneren fikk dra på Norway
Cup med henne etter at Susannes mor
hadde gjort dem kjent med saken.

Klubbens leder har ikke svart direkte
på de konkrete spørsmålene. Men i en
generell uttalelse skriver hun at det er
uakseptabelt for en trener å innlede et
forhold til en utøver, uansett alder.

Klubben er lei seg for at dette skjedde i
deres klubb og beklager det på det
sterkeste, skriver hun videre.

To år etter overgrepene fullfører

Susanne videregående. Så vil hun bort.
Hun flytter sørover, til Trondheim. Hun
trenger avstand til hjemstedet. Men snart
skal savnet etter familien bli for stort.

ETTER ETT ÅR FLYTTER Susanne tilbake
til Nord-Norge, til et tettsted to og en halv
times biltur fra byen hun har vokst opp.

Hun tar også opp fotballen igjen og står
i mål for den lokale klubben.

I garderoben før en av hennes første
hjemmekamper får den da 21 år gamle
Susanne et sjokk. De skal spille mot laget
hun har spilt for i hjembyen.

På dommerkortet oppdager hun navnet
til eks-treneren sin, sammen med tittelen
«hjelpetrener».

PÅ VEI UT PÅ BANEN ser hun ham.

Underveis i kampen hører hun ham:

*– Det var veldig ubehagelig. Han
ropte navnet mitt flere ganger, sånn
«Press ho Susanne. Stå foran ho
Susanne» hele tiden. Det var etter
den kampen at jeg bestemte meg for
å anmelde det. Det var jo flere jenter
på det laget som sikkert var 17–18 år,
kanskje yngre. Jeg synes ikke det er
greit at han skal få lov til å trene så
unge jenter, sier Susanne i dag.*

Hun diskuterer det med moren. Noen
måneders senere, i januar 2017, leverer
moren anmeldelsen.

Men senere skal Susanne oppleve at det
er mange som ikke tar hennes parti.

IDRETTPRESIDENT BERIT KJØLL er
tydelig preget. Hun er nettopp blitt
presentert for omfanget av VGs avsløring:
– Dette er bare grusomt. Jeg blir dårlig.
Tenk deg den personen som er utsatt for
det, som da har en sånn opplevelse i ned i
14- og 13-årsalderen ... Hva gjør ikke det
med et menneske? Det er bare ... Det er
grusomt.

I idretten er det nulltoleranse for
seksuelle overgrep, understreker Kjøll.

– Men idretten speiler samfunnet. Så
lenge det skjer overgrep i resten av
samfunnet, vil det også forekomme i
idretten. Det kommer vi dessverre ikke
unna, sier idrettspresidenten.

*– Er ikke det litt defensivt? Er ikke
idretten en arena som er så «tilrettelagt»
for en overgriper at dere må gjøre enda
mer for å forebygge overgrep enn resten av
samfunnet?*

– Ja, vi må være ekstra forsiktige i
idretten. Derfor har vi tydelige retning-
slinjer for å forebygge overgrep og en
veileder for hvordan man håndterer det
hvis det først har skjedd.

Men ikke alle klubber er kjent med
retningslinjene og veilederen, tror Kjøll:

– Dessverre er det sånn at det ofte er
klubber som har opplevd overgrepssaker,
som er gode på det forebyggende
arbeidet. For dem som ikke har opplevd
det, er det lett å tenke «det skjer ikke hos
oss», sier idrettspresidenten.

30. DESEMBER 2017 sitter Susanne og
venninnegjengen rundt et bord i hjem-
byen.

Susanne har bestemt seg for å flytte

**«JEG BLIR
DÅRLIG.
TENK DEG
DEN SOM ER
UTSATT FOR
DET, SOM DA
HAR EN SÅNN
OPPLEVELSE
I NED I 14-
OG 13-ÅRS-
ALDEREN»**

Idrettspresident Berit Kjøll

VIL BLI TRODD: På hjemplassen har Susanne opplevd å ikke bli trodd på sin historie. Det håper hun dagens historie i VG kan gjøre noe med.

hjem. Musikkshowet de er på, er en romjulstradisjon for hele småbyen. Hun har gledet seg.

Etter showet drar venninnegjengen på nachspiel hos en jevnaldrende.

Der er også treneren.

Etter en stund kommer en annen på festen bort til Susanne.

Festdeltageren gir beskjed om at hun ikke synes Susanne har noe der å gjøre, siden hun har anmeldt en som er på festen, forteller Susanne.

– Det var ganske tøft. Jeg hadde det morsomt, det var jul og så får du den i trynet. Da var det mye som raste sammen. Jeg gikk hjem og hylskreik. Det var ganske tøft for mamma. Når jenta hennes kommer hjem fra nach fordi hun har anmeldt noe som er feil.

Sommeren etter får Susanne beskjed om at anmeldelsen er henlagt på bevisets stilling, halvannet år etter at hun anmeldte.

Susanne klager på henleggelsen. Statsadvokatene i Troms og Finnmark bestemmer at saken skal etterforskes videre, og at politiet skal hente inn dagboken som bevis.

På senhøsten 2019, nesten tre år etter anmeldelsen, står Susanne endelig i retten.

SYV ÅR ETTER OVERGREPENE blir treneren dømt for å ha utnyttet sitt tillitsforhold til å ha sex med Susanne fire ganger. Dagboken som avslørte henne den gang, spiller en avgjørende rolle for at to av tre tingrettsdommere anser det Susanne forteller som bevist utover enhver rimelig tvil.

DEN TIDLIGERE FOTBALLTRENEREN hennes får fem måneder fengsel og blir dømt til å betale 50 000 kroner i oppreisning.

Pengene har ikke Susanne sett noe til. Treneren anser dommen som helt uriktig, sier han til VG.

«Dommen ble derfor anket, men anken slapp ikke inn til behandling i lagmannsretten», skriver han i en e-post.

Anken ble avvist fordi det var klart at den ikke vil føre frem, står det i ankebeslutningen til Hålogaland lagmannsrett fra januar 2020.

Utover dette ønsker ikke gjerningsmannen å bidra til mer publisitet rundt saken av hensyn til de involverte og deres familier:

«Dommen er sonet og jeg forsøker å legge denne saken bak meg», skriver han.

RETTSSAKEN BLE IKKE det punktumet Susanne hadde håpet på.

Etter dommen var hun langt nede psykisk, og måtte sykmeldes fra jobb.

Hun opplever at mange i hjembyen fortsatt ikke tror henne.

– *Hvordan tror du det blir når lokalmiljøet og omgivelsene ser deg snakke om det nå?*

– Jeg vet ikke. Jeg håper jo at folk som ikke tror meg, at de ser hva jeg har vært gjennom, at de ser at det har vært tøft og at ting ikke har vært som de skal være. Det er kanskje litt mye å håpe på, for det blir jo sikkert reaksjoner begge veier. Det blir det nok.

SLIK HAR VG JOBBET FOR Å FINNE TALLENE

■ Seksuelle overgrep i idretten vil i hovedsak rammes av straffebestemmelsene om seksuell omgang eller seksuelt krenkende atferd mot barn under 14 eller 16 år, seksuell omgang gjennom misbruk av tillitsforhold, seksuell handling uten samtykke og voldtekt.

■ VG har fått oversikt over alle dommer **Domstolsadministrasjonen** har registrert på paragrafene som omhandler disse forholdene tilbake til 2005. Det utgjør 9291 dommer. Deretter har vi bedt om innsyn i dommer fra **alle landets domstoler**.

■ Etter å ha fått tilgang på alle dommene, har vi spesialutviklet en algoritme som tolker teksten i dommene, og markerer de av dommene som inneholder ord som «trener», «idrett», «fotball», «garderobe» og lignende. Deretter har vi gått gjennom de markerte dommene manuelt. Her har vi identifisert de 210 ofrene for hendelser som har skjedd i tilknytning til idretten.

■ For noen har overgrepene skjedd kun i idretten, for andre har det skjedd både der og på andre arenaer. VG har kun inkludert saker som har en tydelig tilknytning til idretten.

IDRETTSOVERGREPENE TIPS OSS

ANDERS K. CHRISTIANSEN

anderskc@vg.no

MARTIN FOLKVORD

martin.folkvord@vg.no

CHRISTINA P. SYVERSEN

christina.paulos.syversen@vg.no

FOTO: ESPEN RASMUSSEN

espen.rasmussen@vg.no

8 IDRETTSOVERGREPENE

VG AVSLØRER

SIDEN 2005 ER DET FELT DOM FOR SEKSUELLE OVERGREP MOT OVER 200 BARN OG UNGE I NORSK IDRETT. SUSANNE ER EN AV DEM.

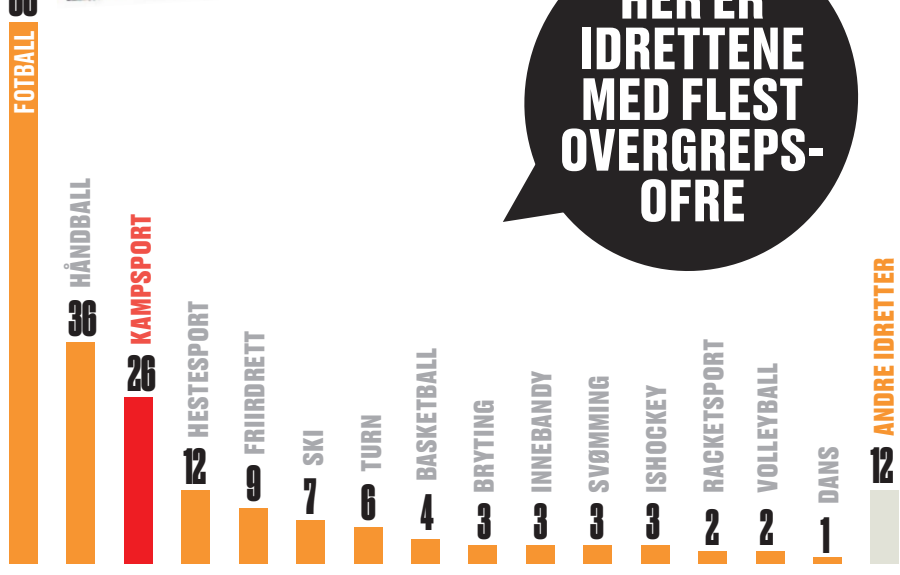
VG LØRDAG 14/11

VG SØNDAG 15/11

HER ER IDRETTENE MED FLEST OVERGREPS-OFRE

FOTBALLEN PÅ DOMSTOPPEN

IDRETTENS MØRKE PROBLEM

SLIK HAR VG JOBBET FOR Å FINNE TALLENE

■ Seksuelle overgrep i idretten vil i hovedsak rammes av straffebestemmelsene om seksuell omgang eller seksuelt krenkende atferd mot barn under 14 eller 16 år, seksuell omgang gjennom misbruk av tillitsforhold, seksuell handling uten samtykke og voldtekt.

■ VG har fått oversikt over alle dommer **Domstolsadministrasjonen** har registrert på paragrafene som omhandler disse forholdene tilbake til 2005. Det utgjør 9291 dommer. Deretter har vi bedt om innsyn i dommer fra **alle landets domstoler**.

■ Etter å ha fått tilgang på alle dommene, har vi spesialutviklet en algoritme som tolker teksten i dommene, og markerer de av dommene som inneholder ord som «trener», «idrett», «fotball», «garderobe» og lignende. Deretter har vi gått gjennom de markerte dommene manuelt. Her har vi identifisert de 210 ofrene for hendelser som har skjedd i tilknytning til idretten.

■ For noen har overgrepene skjedd kun i idretten, for andre har det skjedd både der og på andre arenaer. VG har kun inkludert saker som har en tydelig tilknytning til idretten.

IDRETTSOVERGREPENE TIPS OSS

ANDERS K. CHRISTIANSEN
anderskc@vg.no

MARTIN FOLKVORD
martin.folkvord@vg.no

CHRISTINA P. SYVERSEN
christina.paulos.syversen@vg.no

FOTO: ESPEN RASMUSSEN
espen.rasmussen@vg.no

«VI HAR MY

Av 210 ofre for seksuelle overgrep i norsk idrett, har 26 barn og unge bakgrunn fra kampsportmiljøet.

KAMPSPORT-

Samtlige av sakene i VGs oversikt over seksuelle overgrep i kampsport, handler episoder der trenere som har forgrepet seg på utøvere.

Enkelte av dem har skjedd innenfor den organiserte idretten, andre på private kampsportinstitutter.

– Jeg ser for meg at systemet med gradering (man blir tildelt nye belter etter ferdighetsnivå, journ.anm.) kan spille inn. En instruktør kan utnytte slikt til å utøve maktmisbruk og kreve gjenytelser. Kroppskontakt kan også ha noe å si: Man er borti hverandre. Man viser og forklarer, sier Sivertsen.

PÅ VGs STATISTIKK HAR bare fotball (370.000 medlemmer) og håndball (140.000 medlemmer) flere registrert

Det viser tall VG har hentet inn etter å ha gransket dommer i norske ting- og lagmannsretter siden 2005.

– Det er ikke hyggelig lesning. Dette synes jeg ikke er en kjekk statistikk. Men det betyr bare at vi har en vei å gå, og at vi har mye å jobbe med, sier president i Norges kampsportforbund, Kjell O.L. Sivertsen.

**HØYT OPP
PÅ LISTEN:**
Kampsport inkluderer flere ulike grener, og troner høyt på listen over antall seksuelle overgrep i idretten siden 2005.
Foto: NTB

VE Å JOBBE MED»

PRESIDENT OM OVERGREPSTALLENE

flere ofre enn kampsport (38.000 medlemmer) for seksuelle overgrep de siste 15 årene.

Men dette er også langt større idretter. Og i håndball står én overgriper alene ansvarlig for 27 ofre.

Sivertsen understreker at Norges kampsportforbund tar problemstillingen på alvor, og at forbundet har jobbet mye med å forhindre seksuelle overgrep de siste årene.

DET BEKREFTER

seniorrådgiver i Norges idrettsforbund, Håvard B. Øvregård:

Seniorrådgiver
Håvard B. Øvregård
Foto: FRODE HANSEN

– Kampsportforbundet er et av de forbundene som virkelig har tatt dette på alvor. De fortjener anerkjennelse for deres innsats både i forebygging og håndtering av overgrep, sier han.

ØVREGÅRD VISER TIL hvordan kampsportforbundet har innført en varslingskanal, var tidlig ute med å prøve ut e-læring om temaet, og at de gjennom en lisensordning for trenere har mulighet til å inndra lisens for trenere med uønsket atferd.

Ifølge Øvregård øker risikoen for seksuelle overgrep dersom utøver og trener er alene på trening.

– En utfordring i kampsport, som i mange andre idretter, er når det blir tilbudt ekstratimer, der man er alene med treneren. En annen relevant faktor er den autoriteten som treneren gjerne har. I idretter med sterkt hierarki kan dette gi større risiko. Dersom du ikke har lov til å motsi treneren, så er det klart at spillerommet for overgrep øker.

KAMPSPORTPRESIDENTEN MENER det er trygt å sende barn og unge på kampsporttrening i Norge:

– Det mener jeg absolutt. Vi har veldig gode rutiner på dette, og veldig dyktige instruktører. Men unntakene finnes jo dessverre. Og det prøver vi å gjøre noe med, sier Kjell O.L. Sivertsen i Norges kampsportforbund, .

FOTBALL

2-0: Brasils Richarlisons jubler i Monevideo. Foto: AP

BRASIL PÅ FULL FART MOT VM

Brasil holder stø kurs mot et nytt VM-sluttspillet med 2-0 borte mot Uruguay i den søramerikanske VM-kvalifisering. Arthur og Richarlison scoret.

Juventus-spilleren Arthur gjorde 1-0 etter 35 minutter, mens Evertons Richarlisons 2-0 like før pause roet nervene.

Uruguay avsluttet kampen med ti mann etter at Manchester United-spissen Edinson Cavani fikk marsjordre 19 minutter før slutt etter sitt annet gule kort.

Det ble etter hvert lite slagkraft fremover hos hjemmelaget ettersom Luis Suárez ikke spilte på grunn av en positiv koronatest.

Laget hadde heller ikke marginene på sin side med blant annet to stolpetreff i 1. omgang, og fikk dessuten etter mål annullert kvarteret før slutt.

Brasil fører an i den søramerikanske VM-kvalifisering med 12 poeng, to poeng bak følger Argentina

Argentina og Lionel Messi slo tilbake etter 1-1 søndag og slo Peru med 2-0 i Lima. Argentinerne har dermed ikke tapt for Peru i noen kamper på 35 år.

Det hele ble avgjort med to mål i 1. omgang. Nicolas Gonzalez gjorde 1-0 etter 17 minutter og Lautaro Martínez doblet ledelsen elleve minutter senere.

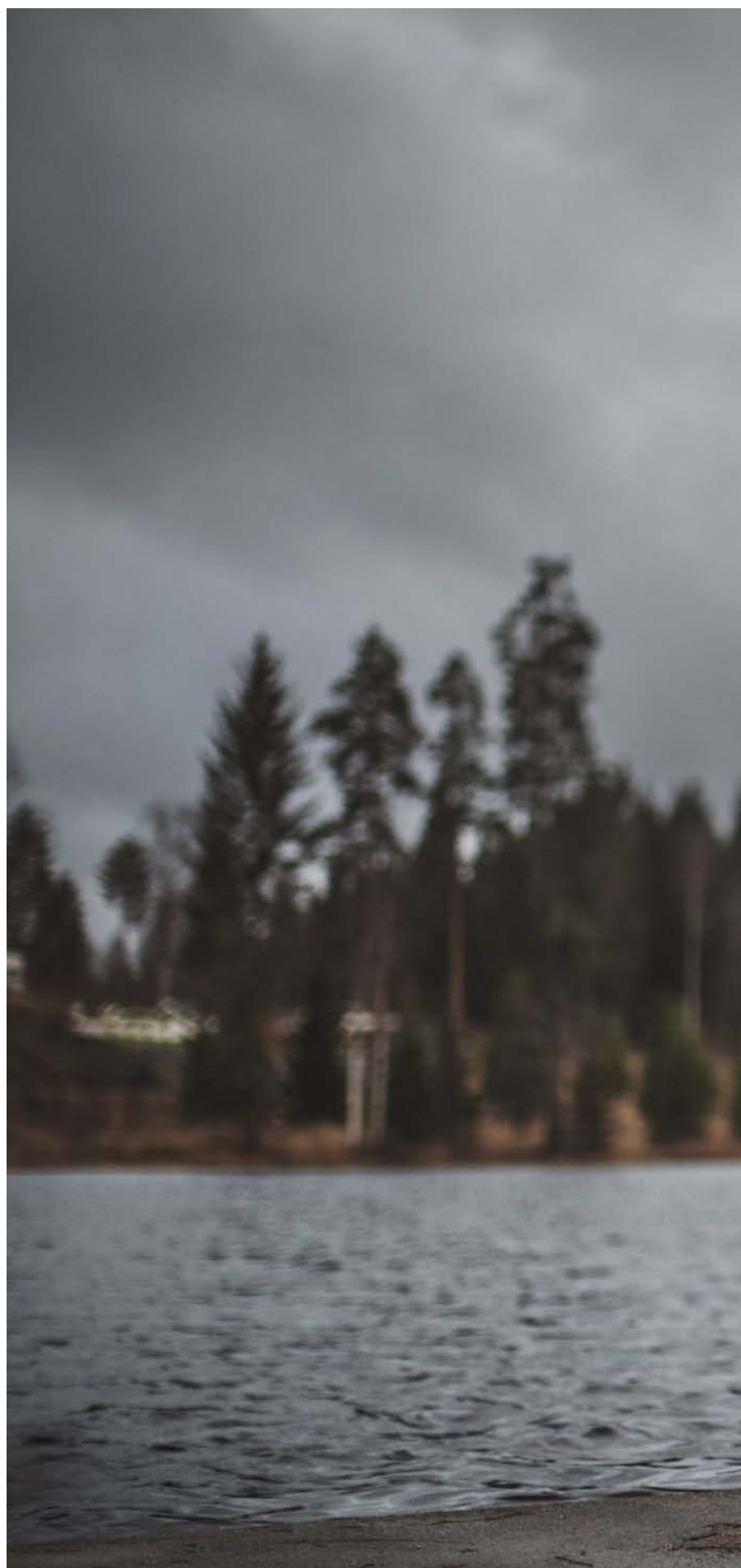
Argentinerne har ikke tapt på elleve kamper under landslagssjef Lionel Scaloni. (NTB)

VG sporten INFO CONMEBOL VM-KVALIK

Brasil	4	12-2	12
Argentina	4	6-2	10
Ecuador	4	13-6	9
Paraguay	4	6-5	6
Uruguay	4	7-7	6
Chile	4	6-6	4
Colombia	4	6-11	4
Venezuela	4	2-6	3
Peru	4	4-10	1
Bolivia	4	5-12	1

Foto: PRIVAT

TOK ENDELIG OPPGJØR: Mamma Inger Johanne og Bendik tente et bål og brente alt som hadde med gjerningsmannen å gjøre etter at dommen hadde falt. Til venstre er

I 2012 ANMELDER INGER JOHANN OVERGREP PÅ SØNNEN BENDIK GJENNOM POLITIETTERFORSKER

■ I 14 år har han holdt noe helt for seg selv. Men nå må han fortelle det.

AUGUST 2012: På en politistasjon på Østlandet sitter en politibetjent i midten av 20-årene og leser gjennom en anmeldelse.

Den er levert av moren til ti år gamle Bendik, Inger Johanne. Mannen de har anmeldt, er fotballtrener på et akademi på Østlandet.

Bendik ni år gammel. Til høyre er Inger Johanne og Bendik i møte med VG på Østlandet i høst.

ANNE FOTBALLTRENEREN FOR (10). DET GÅR ET GRØSS REN SOM LESER ANMELDelsen

Treneren ble kjent med Bendik og moren gjennom et familiemedlem to år tidligere. Siden har han fått et nært forhold til gutten.

Fotball er det viktigste i tiåringens liv. Treneren har gitt Bendik nye fotballsko, tatt ham med på fotballturer til utlandet og invitert ham med på fotballakademiet.

Én gang kom han hjem med en spillkonsoll av typen Nintendo DS, som fotballtreneren hadde gitt ham, husker moren.

I anmeldelsen leser politibetjenten at Bendik både har sovet over hjemme hos treneren flere ganger og vært med ham alene på hytteturer. >>>

«TRAGISK AT
DET ER 211
OFRE (...)
NÅR DU VET
HVOR LANG
TID DET TAR
FØR FOLK
FORTELLER
OM SLIKE
HENDELSER,
DA KAN DU
GARANTERE
AT DE TALLENE
EGENTLIG ER
HØYERE»

Professor Jorunn Sundgot-Borgen

Det er noe Bendik har fått beskjed av treneren om å holde hemmelig.

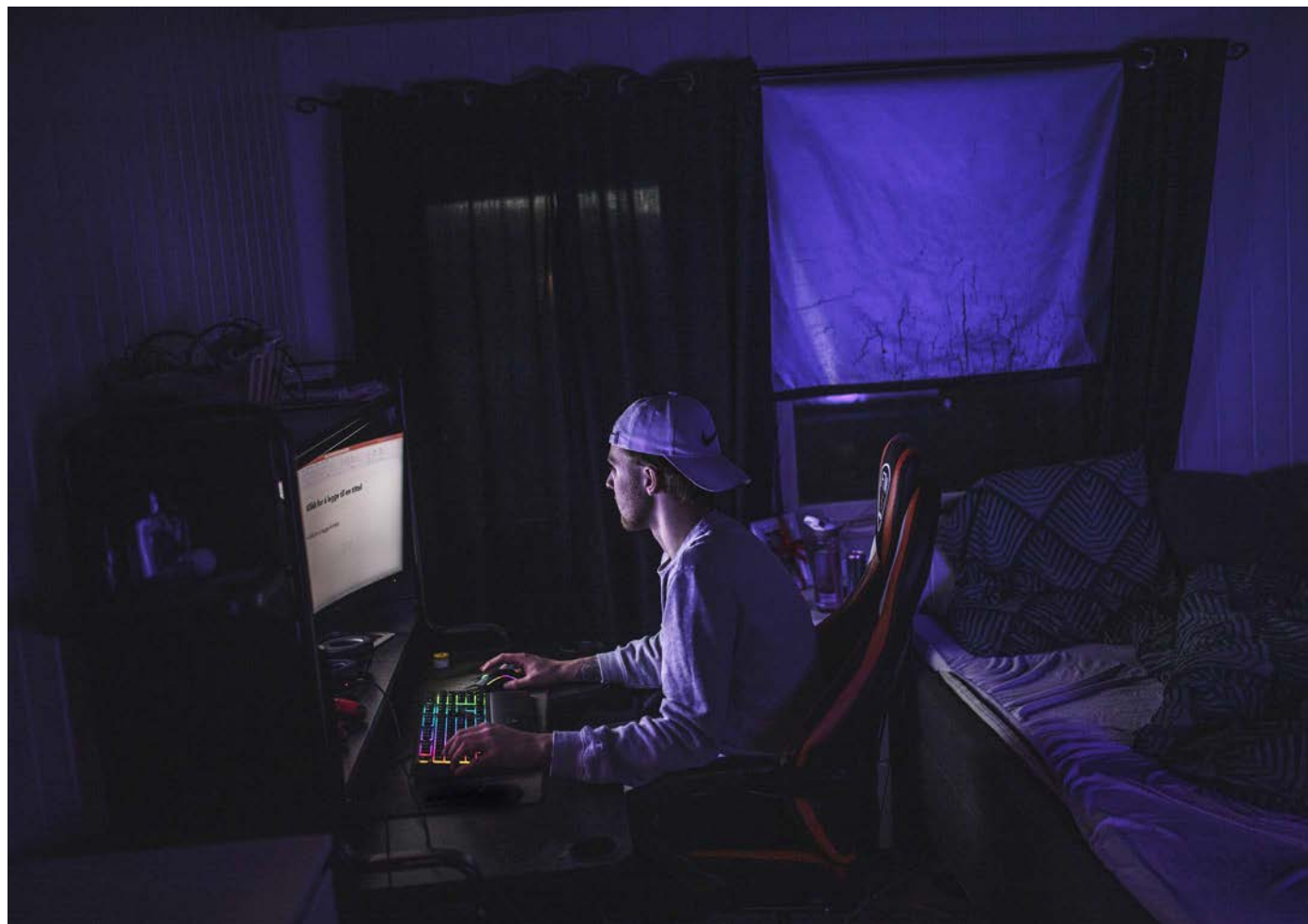
– Det startet med at han føret meg med mye drikke. Vann, brus og sånt. Og da måtte jeg på do til slutt, forteller Bendik i dag.

Men treneren nektet ham å gå på do. Det endte med at gutten tisset på seg.

– Da tok han hånden ned i buksen min. Først utenpå boxershortsen, men etter en stund ble det inni også.

Det er dette moren har skrevet om i politianmeldelsen. Og det er denne beskrivelsen som får det til å gå et gross gjennom kroppen til den unge betjenten som leser den.

Men det er ikke bare beskrivelsen av det

SPILLER: Bendik er avgangselev på videregående. I hverdagen bruker han mye tid på Playstation på gutterrommet.

som har skjedd som gjør inntrykk på ham.

Det er også navnet på treneren – og minnene som velter opp igjen.

OKTOBER 2020: Politimannen drar på det han sier.

Han møter VG på en stille skogssti på Østlandet.

Det han er i ferd med å fortelle, er det få av de nær ham som vet: kona, foreldrene og hans nærmeste sjef.

Derfor ber han om å få være anonym.

– Det var sent på 90-tallet. Jeg var tolv år. Vi hadde en lærer på skolen som virket som en veldig ålreit fyr. Han var glad i friluftsliv, og spurte meg og to kompiser om vi ville være med på

hyttetur, forteller politimannen.

På turen sier læreren at de tre kompisene skal ha en konkurranse, har politimannen senere vitnet om i retten. Det er om å gjøre å drikke masse, men uten å tisse på seg.

– Det var ikke lov til å gå på do, og vinneren skulle få noe.

Læreren var dommer i «leken». Det var han som lagde reglene.

For å kontrollere at gutten ikke bryter reglene, kjente han etter i underlivet til den tolv år gamle gutten som senere skulle bli politimann. Flere ganger.

Til slutt tisser gutten på seg.

Han synes det er rart at mannen skal ta på ham som han gjør, sier han til VG i dag. Men da det skjer tenker han at det er hans

egen feil.

– Det var jo jeg selv som hadde tisset på meg, husker jeg at jeg tenkte.

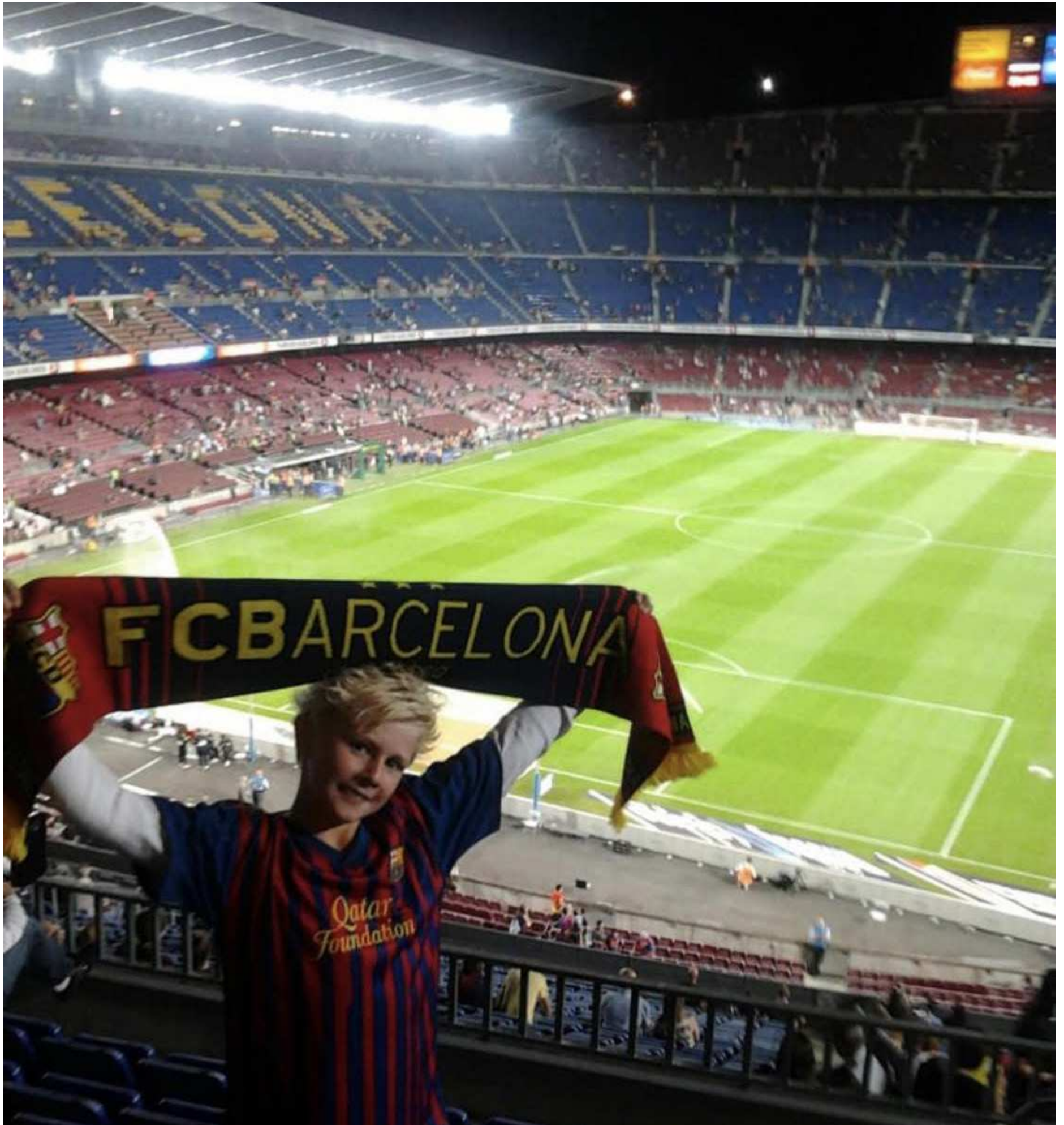
Før de dro hjem fra hytteturen, fikk både politimannen og vennene beskjed om at de ikke skulle fortelle noen om det som hadde skjedd. Det skulle være «deres lille hemmelighet».

Det hele gjentok seg på en tur til.

12-åringen opplevde ikke selv at han var blitt utsatt for et overgrep. Derfor vurderte han aldri å anmelde.

Det er først i en forelesning om temaet på Politihøgskolen at han forstår hva han har blitt utsatt for. Da har det gått så lang tid at han ikke vil gjøre noen stor greie ut av det.

Helt frem til han i 2012 sitter på politistasjonen og leser i en anmeldelse at

PÅ CAMP NOU: Bildet er tatt høsten 2012, bare to måneder etter at Inger Johanne hadde anmeldt gjerningsmannen på vegne av Bendik. Mor og sønn dro på det de kalte «guttetur» til Barcelona for å se favorittlaget spille. Foto: PRIVAT

den samme mannen har gjort akkurat det samme mot 10 år gamle Bendik.

Også Bendik hadde fått beskjed av mannen om å holde tett.

Men Bendik blir så hemmelighetsfull at moren til slutt aner at noe ikke er som det bør.

POLITIMANNEN VENTET I 14 ÅR før han fortalte noen om overgrepene. Bendik ventet i to.

Norske ofre for seksuelle overgrep venter i snitt 17,2 år med å fortelle om det, ifølge en studie fra 2017.

VG kunne sist helg avsløre at det siden 2005 er felt dom for seksuelle overgrep mot over 200 barn og unge i norsk idrett.

Det er kun saker som er behandlet i

en norsk domstol.

De reelle tallene er langt høyere, tror Jorunn Sundgot-Borgen, professor ved Norges idrettshøgskole.

- Det er helt tragisk at det er 211 ofre, men jeg er dessverre sikker på at det bare er en brøkdel av tilfellene. Når du vet hvor lang tid det tar før folk forteller om slike hendelser, da kan du garantere at de tallene egentlig er høyere, sier Sundgot-Borgen til VG.

Professoren forsker på seksuelle overgrep og seksuell trakassering i idretten. Hun får ukentlig telefoner fra pårørende som vet om overgrep og trakassering, men som ber om at hun ikke skal si til noen hva hun har hørt, sier hun.

- Og dermed får det ingen konsekvenser for overgriperne. De kan bare fortsette

som før, mens mørketallene trolig fortsetter å stige, sier Sundgot-Borgen.

Også politimannen frykter mørketall.

- Vi var tre kamerater bare det ene året. Vi anmeldte ikke. Når han hadde så lik fremgangsmåte med oss som med Bendik, tror jeg at også mange andre har vært i samme situasjon, sier politimannen til VG i dag.

Gjerningsmannen har ikke svart på VGs spørsmål om han har gjort det samme mot andre som han gjorde mot Bendik. Han hevdet i retten at han var uskyldig, og holder fast på det når VG tar kontakt med ham.

PÅ MOBILTELEFONEN TIL BENDIK var det flere meldinger og bilder treneren hadde fått tiåringen til å sende til ham. Derfor hadde gutten fått streng beskjed om at ingen måtte få tilgang på telefonen, forteller han i dag.

Sommeren 2012 begynner Inger Johanne å stusse. Sønnen hennes er på mobilen *hele* tiden. Hun får det ikke til å gi mening.

- Da jeg skulle ta fra ham telefonen, ble han sint. Da skjønte jeg med en gang at her er det noe som skurrer skikkelig, forteller hun.

I stedet for å kreve å få se på alt på Bendiks telefon, lar hun sønnen fortelle i sitt eget tempo.

Det han sier, er vondt for moren å høre:

APNER OPP: Bendik synes det er fint at det som skjedde for snart ti år siden ikke er en hemmelighet lenger. Han håper historien vil gjøre det mindre tabubelagt for andre å

«SÅ FIKK HAN LOV TIL Å TA EN BENSINKANNE OG HELLE OVER ALT DETTE HER...»

«Vi brukte veldig lang tid på det. På å snakke, snakke, snakke. Det er klart, det er jo tøft når du går så i detalj, som jeg fikk vite da. Jeg skjønnte jo ingenting om at dette hadde pågått i så lang tid. Så det var vondt».

Det tar tid for Bendik å sortere tankene. Men Inger Johanne anmelder saken så snart hun får vite hva som har skjedd.

Politimannen som kjenner igjen overgriperens navn, er inhabil og må gi fra seg saken.

Likevel deltar han i rettssaken. Fra vitneboksen forteller han hva overgriperen gjorde mot ham lenge før Bendik og moren anmeldte.

Han er der bare som vitne, ikke som fornærmet. Retten tar derfor ikke isolert stilling til det politimannen forteller at gjerningsmannen har gjort mot ham.

Likevel legger dommerne stor vekt på politimannens vitnemål da de skal vurdere troverdigheten til Bendiks historie.

TRENEREN DØMMES til 10 måneder fengsel. Han må også betale Bendik 50 000 kroner i oppreisning.

Gjerningsmannen hevdet i rettssaken at han aldri har tatt på penisen til Bendik. I en SMS til VG skriver han at han er uenig i dommen, men at han ikke har noen kommentar utover det han sa under rettssaken.

Han er blitt forelagt detaljene i denne saken, men har ikke kommentert dem.

«Jeg har sonet og anser meg ferdig med denne saken», skriver han.

Mannen har ikke svart på VGs gjentatte spørsmål om hvordan han stiller seg til politimannens fortelling eller om han har gjort noe lignende mot andre.

SIDEN RETTSSAKEN HAR Bendik prøvd å legge overgrepene bak seg.

Etter at moren hadde anmeldt, ba hun Bendik finne frem alle tingene han hadde fått av treneren. Så lot hun sønnen ta et oppgjør med gjerningsmannen på en

snakke høyt om det de har opplevd.

uvanlig måte:

«Vi hadde en sånn bålplass. Så la vi det der. Så fikk han lov til å ta en bensinkanne og helle over alt dette her, så fikk han ta en fyrstikk og kaste. Da sto vi der og så på at alt sammen brant opp. – Hvordan føltes det? – Det var godt å ... Det var en god følelse. Det var det».

Åtte år senere tenker Bendik sjelden på overgrepene, sier han. Men det er fortsatt bare hans alle nærmeste venner og familien som vet hva han har opplevd.

For Inger Johanne var det viktig at sønnen ikke ble stemplet som et offer i oppveksten, sier hun.

Men nå forteller begge. De tenker det vil være fint at det ikke er en hemmelighet lenger.

Samtidig håper de også at historien kan gjøre det mindre tabu for andre overgrepsofre å snakke om hva de har opplevd.

Også politimannen vil bidra til at flere tør å fortelle.

I tillegg har han et råd til foreldre:

– Mine barn har fått beskjed om at hvis en voksen sier til dem at «dette må du ikke si til noen, det skal være en hemmelighet mellom meg og deg» – da skal de si det til moren deres og meg med en eneste gang.

VG AVSLØRER

SIDEN 2005 ER DET FELT DOM FOR SEKSUELLE OVERGREP MOT OVER 200 BARN OG UNGE I NORSK IDRETT.

SUSANNE ER ÉN AV DEM.

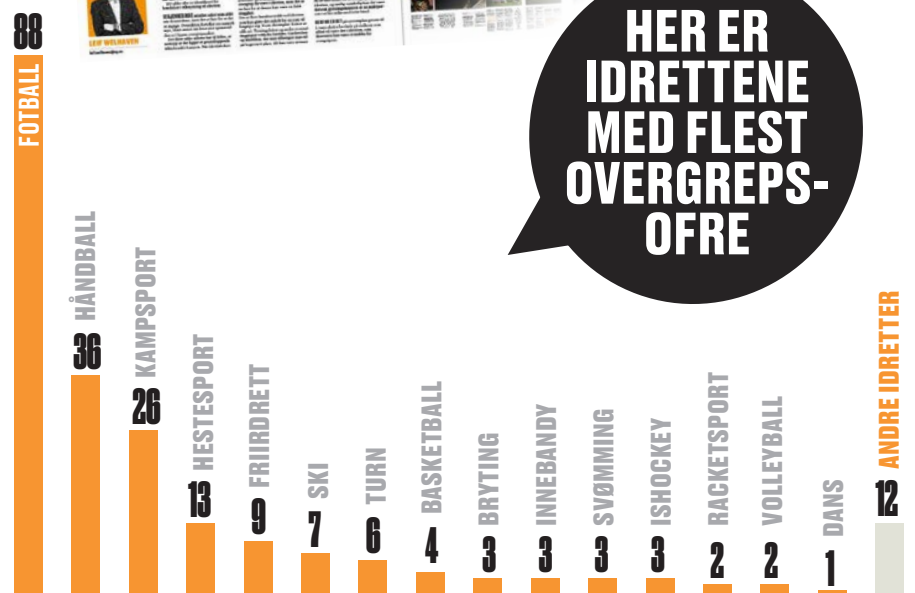

VG LØRDAG 14/11

VG SØNDAG 15/11

HER ER IDRETTENE MED FLEST OVERGREPSOFRE

SLIK HAR VG JOBBET FOR Å FINNE TALLENE

■ VG har fått oversikt over alle dommer **Domstolsadministrasjonen** har registrert på paragrafene som omhandler disse forholdene tilbake til 2005. Det utgjør 9291 dommer. Deretter har vi bedt om innsyn i dommer fra **alle landets domstoler**.

■ Etter å ha fått tilgang på alle dommene, har vi spesialutviklet en algoritme som tolker teksten i dommene, og markerer de av dommene som inneholder ord som «trener», «idrett», «fotball», «garderobe» og lignende. Deretter har vi gått gjennom de markerte dommene manuelt. Her har vi

identifisert de 211 ofrene for hendelser som har skjedd i tilknytning til idretten.

■ For noen har overgrepene skjedd kun i idretten, for andre har det skjedd både der og på andre arenaer. VG har kun inkludert saker som har en tydelig tilknytning til idretten.

■ Seksuelle overgrep i idretten vil i hovedsak rammes av straffebestemmelsene om seksuell omgang eller seksuelt krenkende atferd mot barn under 14 eller 16 år, seksuell omgang gjennom misbruk av tillitsforhold, seksuell handling uten samtykke og voldtekt.

IDRETTSOVERGREPENE TIPS OSS

ANDERS K. CHRISTIANSEN

anderskc@vg.no

MARTIN S. FOLKVORD

martin.folkvord@vg.no

CHRISTINA P. SYVERSEN

christina.paulos.syversen@vg.no

FOTO: ESPEN RASMUSSEN

espen.rasmussen@vg.no

DØMT I NORGE - J MED BARN I UTLAND

SOSIALE-MEDIER:

Tennistreneren la ut flere bilder med barn mens han var tiltalt for seksuelle overgrep i Norge.

MINST TRE PERSONER SOM ER BLITT DØMT FOR SEKSUELLE OVERGREP I NORSK IDRETT, HAR REIST TIL UTLANDET OG JOBBET MED BARN, UNGE ELLER PERSONER MED UTVIKLINGSHEMMING DER.

VG AVSLØRER

4. APRIL 2019 går en mann tidlig i 30-årene ut av et fengsel på Vestlandet. Han har sittet inne for gjentatt seksuell omgang med et barn under 16 år. Offeret var en 15 år gammel jente han har vært tennistrener for. Dommen var åtte måneder i fengsel, men mannen er blitt prøveløslatt etter litt over fem av dem. Nå som han er ute, må han finne en jobb. Mannen har vært tennisspiller og -trener hele sitt voksne liv. Det er dét han kan. Men i norsk idrett skal ikke overgrep-dømte personer arbeide som trenere for barn under 18 år. Han reiser til Danmark. Kun én måned etter at han slipper fri, får han jobb som trener i en tennisklubb i hovedstadsområdet. Klubben vet ingenting om dommen da de ansetter ham. Mannen er fortsatt på prøveløslattelse da klubben lar ham trene jenter rundt samme alder som jenta han ble dømt for seksuelle overgrep mot i Norge. Det finnes nemlig et smutthull i regelverket som gjør at overgrep-dømte trenere på nytt kan jobbe med barn og unge.

VG KAN I DAG AVSLØRE hvordan minst tre personer som er blitt dømt for seksuelle overgrep relatert til idretten i Norge, har reist til utlandet og jobbet med barn, unge eller personer med utviklingshemming der.

Dette har de gjort selv om mange land i Europa har samme regelverk som Norge: Det kreves en politiattest før man får jobbe med disse gruppene. Men attesten viser kun dommer fra landet den er utstedt i.

Det er ikke vanlig å dele denne informasjonen systematisk med andre land.

I praksis er det derfor fritt frem for en overgrep-dømt person å reise til et annet land og fortsette å jobbe med barn og unge der.

TENNISTRENEREN BLIR ANSATT i den danske klubben i mai 2019. Han går gjennom de vanlige sikkerhetsrutinene.

Selv om domstolen ikke tok fra ham retten til å jobbe med barn og unge, har dansk idrett de samme strenge reglene som i Norge: Er du dømt for seksuelle overgrep mot barn, skal du ikke bli trener for barn.

Men politiattesten hans viser at han ikke har noen alvorlige straffbare forhold på vandelen – i Danmark.

Treneren har mye erfaring. Klubben, som er anonymisert for å skjule tennistrenerens identitet, ser på ham som en ressur.

Senere presenterer klubben ham på Facebook-siden sin. Der får han spørsmål om hvorfor han ble tennistrener.

– Fordi den beste følelsen i løpet av en dag er å se barn smile, svarer han.

HALVANNET ÅR ETTER ansettelsen, i oktober 2020, leser lederen for tennisklubben dommen fra norsk rett.

Ansiktet blir mer og mer alvorlig. Han er rystet over det VG presenterer ham for.

Treneren er fortsatt ansatt i den danske klubben.

– Hadde vi visst dette, hadde han aldri vært aktuell for jobben. Aldri. Denne type saker er et absolutt «no-go» når vi ansetter.

Klubblederen blir også overrasket over en annen ny opplysning:

Etter overgrepene har treneren jobbet med barn også i et tredje land.

VGS UNDERSØKELSER AVDEKKER at minst to andre overgrep-dømte trenere har reist til utlandet og jobbet med barn, unge eller personer med utviklingshemming – i tillegg til tennistreneren.

I Danmark driver en norsk ridetrener stall. Idrettsforbundet har utestengt ham fra all organisert idrett i Norge, etter å ha misbrukt tillitsforholdet til en stalljente til å forgripe seg på henne jevnlig i en periode på over seks år.

Treneren var i slutten av 20-årene og stalljenta var 16 da overgrepene begynte.

I stallen i Danmark jobber jenter i samme alder som offeret han forgrep seg på i Norge.

Mannen har avslått å kommentere saken.

I SVERIGE HAR EN tidligere innebandytrenner jobbet med voksne utviklingshemmede.

Han ble dømt for flere overgrep i Norge, blant annet mot en syvåring som han var besøkshjem for gjennom barnevernet.

Dommen gjør at han ikke kan jobbe med utviklingshemmede i noen alder i Norge.

Men i Sverige kreves politiattest bare hvis du skal jobbe med utviklingshemmede under 20 år.

Mannen understreker til VG at han ikke har brutt noen svenske regler, siden de utviklingshemmede ikke var mindreårige.

TENNISTRENEREN BLIR FØRST DØMT fire år etter at overgrepene i Norge fant sted.

DOBBET VIDET

IDRETTSLIV:
Tennistreneren hadde vært tennistrener og -spiller helt frem til han måtte i fengsel.

Men jobben i tennisklubben på Vestlandet mister han etter anmeldelsen.

Mens etterforskningen pågår, reiser mannen til Melbourne, Australia.

Der befinner han seg da han blir siktet og tiltalt av norsk politi for seksuell omgang med en person under 16 år og misbruk av sin stilling som tennistrener.

LIKEVEL JOBBER HAN som trener for barn og unge ved tre ulike tennisakademier på motsatt side av kloden i løpet av disse årene.

Treneren legger også ut bilder av ham selv og barn med tennisracketter i sosiale medier.

I delstaten Victoria i Australia må man ha gjennomført en «Working with children check» for å bli trener. Den sjekker ikke bare

om du er dømt for seksuelle overgrep, men også om du er tiltalt for det.

Men den norske tiltalen fanges ikke opp av sjekken.

Ifølge lederen ved det ene akademiet leverte tennistreneren en attest uten merknader.

– Vi har gjennomført sjekkene vi skulle. Hva annet kan vi gjøre enn å stole på det? sier han til VG.

Tennistreneren er blitt forelagt detaljene i denne artikkelen.

Via sin advokat Kai-Inge Gavle svarer han at han er svært lei seg for det som skjedde og at han fra sin side opplevde å ha en kjærlighetsrelasjon til den 15 år gamle jenta.

Advokaten understreker at tennistreneren aldri har hatt noen intim relasjon med andre mindreårige enn den han ble dømt for i Norge.

Treneren har ikke svart på VGs spørsmål om hvorvidt han hadde noen etiske betenkeligheter med å ta en jobb som trener i utlandet etter dommen.

Treneren oppgir videre at han ga beskjed til sportssjefen i den danske klubben om dommen noen uker etter at han ble ansatt.

Lederen i klubben hevder overfor VG at sportssjefen forsto det som at tennistreneren antydte at han hadde blitt dømt for milde kriminelle forhold. Han skal derfor ha dobbeltsjekket tennistrenerens politiattest, som viste plettfriandel i Danmark.

MENS MANNEN FORTSETTER som tennistrener, sitter offeret i saken igjen i

Norge.

Hun sliter.

Den nå 21 år gamle kvinnen unngår detaljer når hun forteller om overgrepene i dag.

Likevel har hun mye hun vil si:

«Han gjorde ting som ingen 15-åring egentlig burde oppleve. Jeg husker at jeg til og med gråt underveis og jeg husker at han seg mot meg og sa «Å, ikke vær lei deg. Det går fint». Så han så åpenbart på meg at det var noe galt»

Tennistreneren formidler via sin advokat at han respekterer kvinnens opplevelse, men at den da 26 år gamle mannen opplevde det helt annerledes. Han sier han hadde stoppet hvis han hadde registrert at hun ikke likte det som skjedde.

I TIDEN ETTER OVERGREPENE har offeret det tungt.

På skolen blir karakterene dårligere. Hun føler seg tom for glede.

Jenta anklager seg selv for det som har skjedd – skylder på at hun ikke gjorde mer motstand.

Et år etter overgrepene forteller hun om dem for første gang, til en psykolog.

Psykologen får henne til å snakke med foreldrene og politianmelde.

Sakte, men sikkert forstår hun hva hun er blitt utsatt for.

I denne perioden forstår hun også at det er treneren som har skylden for at livet

hennes har endret seg så mye, forteller hun i dag.

Da treneren til slutt blir dømt i 2018, er det på mange måter et punktum for kvinnen.

Livet ser lysere ut enn det har gjort siden overgrepene.

I ettertid får hun med seg at treneren har sluppet fri. Gjennom bekjente får hun vite at han fortsetter som tennistrener i Danmark.

Det synes hun er urettferdig.

– Det viktigste med straffen var jo at den hindret ham i å være trener for barn. Det han gjorde, har hatt så store konsekvenser for meg, men så kan han bare ta en liten flytur, så er konsekvensene borte for ham ... Det er ikke riktig.

Men halvannet år etter at han fikk jobben i Danmark, skal dommen til slutt få konsekvenser også utenfor Norges grenser.

DIREKTØR MORTEN MØLHOLM Hansen i Danmarks Idrætsforbund er frustrert.

Han mener at idretten i praksis er makteløs overfor domte overgripere som krysser landegrensene.

«Skal det skje en endring som gir mulighet til å utveksle politiattester på tvers av land, må det skje fra regjeringshold.»

Men han har ikke veldig stor tro på det:

– Vi skulle gjerne hatt en attestordning som gjaldt for hele Europa. Men det er så ulikt fra land til land hva slags systemer som finnes, at jeg

8 IDRETTSOVERGREPENE

«DET HAN GJORDE, HAR HATT SÅ STORE KONSEKVENSER FOR MEG, MEN SÅ KAN HAN BARE TA EN LITEN FLYTUR, SÅ ER KONSEKVENSENE BORTE FOR HAM ... DET ER IKKE RIKTIG.»

LYS I TUNNELEN: Det ble noen tøffe år etter overgrepene, men nå sier kvinnen at det igjen går bedre med henne. Foto: CHRISTINA PAULOS SYVERSEN

tror det er lang vei dit, sier idrettsdirektøren.

- Betyr det at foreldre som sender barna sine til idretten bare må slå seg til ro med at systemet ikke klarer å plukke opp dømte overgripere?

- Det vil jeg ikke at foreldrene skal slå seg til ro med. Foreløpig må vi gjøre det vi kan for at klubbene er klare over systemsvakheter og har andre gode rutiner for å forebygge overgrep. Men ja, jeg erkjenner at det er et hull i systemet.

ETTER AT DEN DANSKE KLUBBEN

ble kjent med tennistrenerens overgrepssdom, har han mistet jobben.

Klubblederen understreker at det ikke har skjedd noe lignende i hans klubb, og at retten i Norge mente at det ikke var noen risiko for gjentakelse.

- Men vi kan ikke ha ham

Morten Mølholm

ansatt i klubben når vi vet dette.

Klubben har også meldt inn saken til Danmarks Idrætsforbund. Forbundet skal nå vurdere saken.

- Innstillingen vår i en sak som dette vil normalt være å utelukke personen i ti år. Men vi må sette oss grundig inn i saken og få forklaring fra treneren før vi avgjør noe, sier Jan Darfelt, forbundets spesialkonsulent for overgrepss- og trakasseringssaker.

Selv om treneren skulle bli utestengt fra dansk idrett, vil en politiattest utenfor Norge fortsatt ikke vise at han er overgrepssdømt.

Treneren, som ikke er norsk statsborger, flytter nå til hjemlandet, opplyser hans advokat.

Han har ikke besvart VGs spørsmål om mannen kommer til å fortsette som tennistrener for barn i andre land.

VG LØRDAG 14/11

VG LØRDAG 21/11

HER ER IDRETTENE MED FLEST OVERGREPSOFRE

SLIK HAR VG JOBBET FOR Å FINNE TALLENE

VG har fått oversikt over alle dommer **Domstolsadministrasjonen** har registrert på paragrafene som omhandler disse forholdene tilbake til 2005. Det utgjør 9291 dommer. Deretter har vi bedt om innsyn i dommer fra **alle landets domstoler**.

Etter å ha fått tilgang på alle dommene, har vi spesialutviklet en algoritme som tolker teksten i dommene, og markerer de av dommene som inneholder ord som «trener», «idrett», «fotball», «garderobe» og lignende. Deretter har vi gått gjennom de markerte dommene manuelt. Her har vi

identifisert de 211 ofrene for hendelser som har skjedd i tilknytning til idretten.

For noen har overgrepene skjedd kun i idretten, for andre har det skjedd både der og på andre arenaer. VG har kun inkludert saker som har en tydelig tilknytning til idretten.

Seksuelle overgrep i idretten vil i hovedsak rammes av straffebestemmelsene om seksuell omgang eller seksuelt krenkende atferd mot barn under 14 eller 16 år, seksuell omgang gjennom misbruk av tillitsforhold, seksuell handling uten samtykke og voldtekt.

VG sporten ! INFO

Slik fungerer politiattestordningen

- For å jobbe med barn under 18 år eller utviklingshemmede i norsk idrett, må du fremvise en politiattest. Det samme gjelder for eksempel i utdannings- og helsesystemet.
- Hensikten med ordningen er å hindre at personer som kan utgjøre en fare for barn og unges sikkerhet får tillits- eller ansvarsforhold for personer under 18 år eller barn med utviklingshemming.
- Politiattesten viser om du er siktet, tiltalt eller dømt for alvorlig kriminalitet, deriblant ulike former for seksuelle overgrep mot barn.
- Norges idrettsforbund har et regelverk som sier at ingen personer med merknader på denne politiattesten kan bli trenere for barn under 18 eller personer med utviklingshemming.
- Ulike land har ulike attestordninger, men i Europa er det vanlig med ordninger som ligner på det norske systemet.

Kilde: Norges idrettsforbund

IDRETTSOVERGREPENE TIPS OSS

ANDERS K. CHRISTIANSEN
anderskc@vg.no

MARTIN S. FOLKVORD
martin.folkvord@vg.no

CHRISTINA P. SYVERSEN
christina.paulos.syversen@vg.no

- SKREMMENDE

Av Anders Kokkin Christiansen, Martin S. Folkvord og Christina Paulos Syversen

Historien om hvordan overgrepdomte i norsk idrett kan reise utenlands og få ny jobb med barn, vekker sterke reaksjoner på Stortinget.

Søndag avslørte VG hvordan en tennistrener ble dømt for seksuelle overgrep i norsk idrett, før han reiste til Danmark og tok på seg ny trenerjobb mens han var løslatt på prøve i Norge.

I Danmark viste han frem en plettfri politiattest: Det som hadde skjedd i Norge vises nemlig bare på den norske politiattesten. Treneren mistet jobben etter at VG kontaktet klubben hans for en kommentar.

– Jeg reagerer kraftig på det dere har avdekket. Det er nedslående lesning, sier Høyre-politiker Tage Pettersen.

Han er også president i Norges Ishockeyforbund, og mener det er alarmende at ikke idretten selv har en bedre oversikt.

Samarbeid med politi

– Politisk mener jeg at vi må vurdere et politisamarbeid også på dette området. Men enda viktigere er det jo at klubber og lag på andre siden av grensen tar den ekstra telefonen for å sjekke referansene i det landet voksenpersonen kommer fra, sier han.

I Arbeiderpartiet reagerer også stortingsrepresentantene Tuva Moflag og Maria Aasen-Svendsrud sterkt på det som kom frem i helgen:

– Jeg vil utfordre statsråden, og mener det er opplagt at Norge må gjøre det vi kan for at ikke overgripere skal spasere over landegrensene og videreføre denne typen grov og alvorlig kriminalitet, sier Aasen-Svendsrud som vil sende et skriftlig spørsmål til justisministeren.

Men justisminister Monica Mæland (H) er ikke den eneste som vil få spørsmål om

FAKSIMILE: VG søndag

Stortingspolitikere utfordrer regjeringen etter VG-avsløring

fraværet av informasjonsflyt på tvers av grensene.

Frp-representant Himanshu Gulati vil sende skriftlig spørsmål til både kulturminister Abid Raja (V) og barne- og familieminister Kjell Ingolf Ropstad (KrF).

- Skremmende

– Det er skremmende å lese hvordan over-

grepdomte idrettstrener reiser over grensen til Danmark eller andre land, og kan fortsette å jobbe med barn i samme alder som de har begått overgrep mot i Norge. Jeg frykter også at overgrepdomte i andre land reiser til Norge for å ta jobber i idretten her, ved å benytte seg av samme smutthull, sier han.

Søndagens sak var et samarbeid mellom VG og den danske avisen Politiken. I Danmark vekket saken sterke reaksjoner i helgen.

– Det er avgjørende at vi i Danmark har et robust og effektivt vern, og vi må vurdere om det etablerte vernet er godt nok. Sikkerhetsnettet skal være så finmasket som mulig, og jeg har som konsekvens av spørsmålene som reises valgt å invitere Redd Barna, Danmarks Idrætsforbund og DGI (annen idrettsorganisasjon, journ.anm.) til drøftelser, sa kulturminister Joy Mogensen

til Politiken.

Tage Pettersen ser for seg «en haug med praktiske utfordringer» dersom informasjonsflyten mellom Schengen-land skal bli bedre på dette området. Men han tror disse utfordringene er mulig å løse.

– Jeg vil ta en runde med justispolitikkerne våre og høre hva de tenker om et initiativ til en ordning på dette området. Samtidig må idretten ta det opp i sine egne organer. I denne sammenheng må barnas beste legges til grunn. Det vi har lest i VG er hjerteskjærende, og det er sikkert bare toppen av isfjellet, sier stortingspolitikeren fra Høyre.

Samtidig ber han idretten ta ansvar for å sjekke referanser når utenlandske trenere skal ansettes.

– Dette gjelder like mye i Norge, når vi får trenere fra andre land, som det danske eksempelet dere viste frem, mener Pettersen.

REAGERER: Høyres Tage Pettersen og Ap-politiker Maria Aasen-Svendsrud. Foto: NTB

FOTBALL

UNITED-STJERNEN BER OM UNNSKYLDNING

Av Yngve Gjerde

Det engelske forbundet (FA) etterforsker United-stjernen Edinson Cavani (bildet) for rasisme etter et innlegg på billeddelingstjenesten Instagram.

«Gracias negrito», skrev urugu-

ayaneren. Det utløste anklager om rasisme. Negrito er en diminutiv form av ordet negro, som betyr svart på spansk.

– Meldingen jeg publiserte etter søndagens kamp var ment som en kjærlig hilsen til en venn som gratulerte meg med kampen. Det siste jeg ville var å fornærme

noen. Jeg er helt og holdent imot rasisme, og slettet innlegget så fort jeg ble gjort oppmerksom på at det kunne bli tolket på den måten. Jeg vil be om unnskyldning for dette, sier spissen via en pressemelding.

Ifølge det engelske fotballforbundets nye retningslinjer for re-

gler for rasistiske utsagn og handlinger kan straffes med seks til tolv kamper utestengelse. Rasisme på sosiale medier kan derimot få en mildere straff. Ifølge engelske aviser kan Cavani utestenges i tre kamper som følge av søndagens innlegg på sin Instagram-profil.

Angrep er det beste forsvar

Idrettspresidenten kan ikke få bukt med idrettens mørke problem over natten, men både i kampen mot overgrep og på andre krevende felter ser vi en tiltagende vilje til å ta tak under Berit Kjølls ledelse.

Hvilke krav bør vi kunne stille til toppene i landets største folkebevegelse om håndtering av de virkelig vanskelige spørsmålene?

Er det for eksempel en systemsvikt at idretten selv ikke har vært mer frempå for å skaffe seg oversikt over omfanget av overgrep og andre problemområder?

Her finnes det ikke noen entydig fasit, og det er grunn til å gå nyansert til verks for å vurdere Norges idrettsforbunds arbeid.

Temaer som seksuelle overgrep, rasisme, homohets eller annen diskriminering er ikke noe man kan bekjempe i ett enkelt slag, slik at det hele deretter er vunnet eller tapt. På enkelte felt har det vært behov for en brå oppvåkning, som rundt rasismediskusjonen i sommer, før det deretter handler om å systematisere en innsats over tid.

På andre felt har det vært jobbet dedikert fra sentralt hold over tid, men tidvis uten at delingen utover i organisasjonen har vært tydelig nok.

Selv om det er for tidlig å si noe kategorisk, er det overordnet gledelig at den sittende idrettspresidenten og generalsekretæren er langt klarere enn forgjengerne hva gjelder viljen til å erkjenne problemer og behovet for å handle deretter.

I nåtid har Norges idrettsforbund reagert raskt etter VGs avsløringer om hvor lett en overgriper kan finne nye ofre ved å flytte utenlands.

Det er positivt at Kjøll vil løfte temaet på et nordisk nivå, og at idretten sammen med regjeringen vil jobbe for å

angripe de grenseoverskridende problemene gjennom internasjonalt samarbeid. Vi vet ikke hva dette arbeidet spesifikt munner ut i, men viljen til å ta initiativ fortjener ros.

Her er det også en ubetinget fordel at ledelsen i NIF nå har en dialog med myndighetene preget av færre pigger enn tilfellet var tidligere.

Men de krevende sakene går videre enn som så:

Nylig lanserte Norges idrettsforbund #STOPP. Det er en koordinert kampanje- og informasjonsside ment for alle organisasjonsledd i idretten, med et langsiktig perspektiv. Her er det gjort et arbeid for å bistå så konkret som mulig for å bekjempe forhold som vold, trusler, seksuell trakassering, overgrep og diskriminering av ymse slag.

Vi har også sett et samarbeid med blant andre Redd Barna kalt «Trygg på trening», som går ut på å gjøre voksne oppmerksomme på hvordan de kan forebygge og avdekke trakassering og overgrep mot barn, gjennom et program for kunnskap og kursing.

Tidligere i år ble det arrangert et seminar på Hamar med sterke vitnesbyrd, der hovedbudskapet i programmet var en bevisstgjøring overfor norsk idrett at «det skjer også hos oss».

En av de store svakhetene er imidlertid at kunnskap og kartlegging rundt idrettens vanskelige områder generelt sett er for svak, og det er lang vei fra administrativ kompetanse på Ullevaal til å nå ut landet rundt.

På felt etter felt ser vi dessuten i at forskning er mangelfull, utdatert eller fraværende. I et lengre perspektiv er det derfor mulig å spørre om organisasjonen over lang tid, og gjennom flere presidentskap, har vært for sovende hva gjelder å ta de vanskelige samtalen internt.

Nå er vi der at Norges idrettsforbund har måttet håndtere en rekke krevende spørsmål de siste årene. Og selv om man aldri kommer i mål, skal dagens ledelse ha kred for at de går litt mindre i forsvar enn før.

For er det én ting vi trenger når de store samfunnsproblemer dukker opp, så er det et idrettsforbund som går skikkelig i angrep.

SAMME LAG: Idrettspresident Berit Kjøll og Kulturminister Abid Raja kjemper samme kamp. Foto: BJØRN S. DELEBEKK

Av Martin S. Folkvord, Anders Kokkin Christiansen og Christina Paulos Syversen

Kulturminister Abid Raja (V) vil jobbe for bedre informasjonsflyt om overgrepdomte mellom europeiske land.

Det skjer etter at VG på søndag avslørte at det i praksis er fritt frem for overgrepdomte trenere å fortsette å jobbe med barn og unge i idretten i andre land.

Det kan de fordi politiattester som skal fange opp overgrepdommer **kun** viser dommer i landet den er utstedt i.

Idrettens regler nekter overgrepdomte å trene barn og unge i Norge. Mange europeiske land har samme regelverk.

Avsløringen provoserer kulturministeren:

– Alle vi som har familie er opptatt av at barna våre ikke skal utsettes for groteske ting. At de skal

være fri fra slikt. Jeg er opptatt av det som idrettsminister, men også som far. Jeg blir så provosert og rasende forbannet.

Han vil nå gjøre det han kan for å tette smutthullet.

– Vi må snu alle steiner for å minimere dette som et problem, begynner han.

– Forferdelig

– Jeg skal gå i dialog med justisminister Monica Mæland ved første anledning. Vi må diskutere hvordan vi kan få til et bedre samarbeid innenfor politi og domstoler i ulike land, slik at folk som er dømt i et land ikke bare kan reise til et

KOMMENTAR

LEIF WELHAVEN

leif.welhaven@vg.no

- RASENDE FORBANNET

Kulturministeren lover å ta
grep etter VGs avsløringer
om overgrep i idretten

VGsporten INFO

NIFs tiltak

Dette har Norges idrettsforbund gjort for å bekjempe seksuell trakassering og overgrep i idretten:

2000 – Retningslinjer mot seksuell trakassering og overgrep

2009 – Innføring av politiattest-ordning i hele norsk idrett

2011 – Egen ressurs for å følge opp henvendelser om overgrep i norsk idrett

2013 – Fem kortfilmer som illustrerer risikotilfellene

2017 – Retningslinjer for hvordan håndtere saker om seksuell trakassering og overgrep

2020 – Samarbeid om «Trygg på trening med Redd Barna».

Nå kommer #STOPP

SINT: Kulturminister Abid Raja er ifølge seg selv «rase- sende forbannet» over VGs avsløringer om overgrep- dømte trenere som reiser til utlandet og får nytt arbeid med barn og unge. Foto: FRODE HANSEN

annet land og fortsette der, sier Raja til VG onsdag.

Kulturministeren tror at det kan være lettere å få til et samarbeid på skandinavisk eller nordisk nivå, enn på EU-nivå.

Det samme smutthullet gjelder ikke bare i idretten, men også for andre grupper som jobber med barn, som for eksempel lærere, barnevernsansatte eller leger.

– Dette er spørsmål som berører mer enn idretten, men når vi ser disse sakene i VG, så kan vi bruke dette som eksempel når vi skal få til et bedre samarbeid på tvers av landegrensene. Det handler om å beskytte barn. Problemstillingen VG har reist gjør at vi må snu steinene som finnes og se hva vi kan klare å få til, sier Raja.

Venstre-nestlederen benytter også anledningen til å rose ofrene som har stått frem med sine historier.

– Jeg vil gi stor honnør til de unge voksne som har stått frem med historiene sine i VG. Det er uhyre krevende for dem å gi dette et ansikt. Historien til Susanne, som ble utstøtt av lokalsamfunnet: Det er helt forferdelig. Man blir så dypt berørt av den historien. Det viser at det finnes mennesker og skjebner bak all statistikk og tall.

Allianser

Etter helgens avsløring har også idrettspresident Berit Kjøll uttalt seg til VG.

Hun inviterte da Raja til å løfte denne problemstillingen i Europarådet. Raja er ikke sikker på om Europarådet er den rette arenaen, men har likevel plukket opp invitasjonen fra Kjøll.

Kjøll sier også at Norges idrettsforbund vil forsøke å alliere seg med de andre nordiske landene.

– På vårt neste nordiske møte vil vi også adressere tilsvarende initiativ og hvor vi henstiller de andre landene om å løfte denne problemstillingen tilsvarende med sine respektive lands myndigheter. Hvis vi har en felles nordisk stemme inn mot Europarådet vil dette også styrke muligheten for gjen- nomslag, sier Kjøll.

200 ofre

Søndagens VG-avsløring har også vekket oppsikt i Danmark. I etterkant har Danmarks kulturminister Joy Mogensen invitert Redd Barna, Danmarks Idrætsforbund og DGI (annen

idrettsorganisasjon, journ. anm.) til møter for å diskutere saken.

VG har kunnet dokumentere at det er over 200 ofre i overgreps-

saker i idretten der det er felt dom siden 2005.

IDRETTSOVERGREPENE TIPS OSS

ANDERS K. CHRISTIANSEN

anderskc@vg.no

MARTIN S. FOLKVORD

martin.folkvord@vg.no

CHRISTINA PAULOS SYVERSEN

christina.paulos.syversen@vg.no

– VELDIG UHELDIG S

UTESTENGT OG DØMT: Mannen i rød jakke har sonet fengselsstraff for seksualforbrytelse, og er utestengt fra all organisert idrett i Norge i 20 år. Likevel fikk han reklamere under Tønsberg Horse Show. Bildet er fra et annet arrangement. Foto: PRIVAT

■ En norsk ridetrener som er dømt for gjentatte seksuelle overgrep mot en ung stalljente, fikk reklamere for sin egen stall da Tønsberg Horse Show ble arrangert i høst.

Logoen til den overgrepssdømte mannens stall var godt synlig på flere reklameflater under hele arrangementet.

Fire år etter at ridetreneren ble dømt til to års fengsel for seksuelle overgrep, og Norges idrettsforbund utestengte ham fra all organisert idrett i 20 år, fikk mannen altså profilere seg overfor unge jenter fra store deler av Norge.

– Det gir et veldig uheldig signal til barna og ungdommene

REDD BARNA REAGERER PÅ AT SEKSUALFORBRYTER FR

som deltar, sier leder for Redd Barnas Norgesprogram, Monica Sydgård – med forbehold om at arrangøren kjente til dommen.

HVERKEN TØNSBERG HORSE SHOW eller den overgrepssdømte mannen i 40-årene har besvart VGs konkrete spørsmål i forbindelse med denne saken.

Treneren henviser i stedet til advokat Odd Rune Torstrup, som i en e-post til VG skriver at mannen hevder han er uskyldig dømt. Advokaten skriver også at gjerningsmannen ikke var fysisk til stede

under Tønsberg Horse Show. «Han har hverken yrkesforbud eller begrensninger på sin bevegelsesfrihet. Ytterlige kommentarer vil ikke bli gitt» skriver Trostrup.

– Våre sponsorer er foretak og ikke enkeltpersoner. Vi kan ikke kommentere våre sponsorer, sier stevnesjef Tonje Mariero.

Hun er ifølge Proff.no styreleder og største aksjonær i selskapet Equestrian Event AS, som arrangerer Tønsberg Horse Show.

Mariero ønsker ikke å kommentere hvorvidt selskapet

var kjent med gjerningsmannens dom da de valgte å la ham reklamere under Tønsberg Horse Show.

Den dømte treneren er imidlertid godt kjent i det norske ridemiljøet.

I 2016 SLO EN ENSTEMMIG

lagmannsrett fast at mannen hadde utnyttet tillitsforholdet sitt til å forgripe seg på en ung stalljente over en periode på flere år.

I dommen beskrives ridetrenerens misbruk av posisjon som grovt og alvorlig. Offeret fikk ifølge dommen diagnosen posttraumatisk stresslidelse i etterkant av overgrepene.

Flere andre stalljenter vitnet også om ridetrenerens seksuelle atferd i lagmannsretten.

Bare et år etter at dommen falt, skrev VG om hvordan mannen fortsatt dukket opp på ridestevner i Norge.

NORGES RYTTERFORBUND SIER at stevnet i Tønsberg arrangeres av et aksjeselskap, og ikke en norsk rideklubb. Derfor mener forbundspresident Tore Sannum at de ikke kan reagere på stevnets sponsorer.

Han understreker likevel at han ikke liker saken.

– Det er uheldig at norsk ryttersport assosieres med personer som er dømt for overgrep. Men når man privat driver en næringsvirksomhet, så har man ikke fått et yrkesforbud eller et forbud mot å selge og kjøpe hester, sier han til VG.

Flere landslagsryttere deltok

Redd Barna-leder Monica Sydgård

Foto: REDD BARNA

IGNAL

promotere stallen sin på reklameplass på høstens store sprangridningsstevne i Norge.

ONTET EGEN STALL PÅ RIDESTEVNE

på stevnet i Tønsberg, der det også var egne ponniklasser for barn. Til stede var også prinsesse Märtha Louise.

– Jeg har ingen problem med å se problemstillingen du reiser, og vi må diskutere måter for å tette eventuelle smutthull. Arrangørene må også bli flinkere til å vurdere hvem de vil ha som sponsorer, sier rytterpresident Sannum.

VG har avslørt hvordan det er felt dom over seksuelle overgrep i norsk idrett som berører over 200 barn og unge siden 2005. Hestesporten er representert med 13 offer i denne statistikken.

Det internasjonale rytterforbundet (FEI) opplyser at de har vært ukjent med både den sivile dommen mot ridetreneren, samt idrettens utestengelse av ham fra norsk idrett i 20 år.

DAGEN ETTER AT VG tok kontakt opplyste FEI at mannen nå er utestengt også internasjonalt.

Ridetrenerens stall er imidlertid ikke underlagt noe forbud. Derfor kan han også i fremtiden sponse arrangementer.

– Det norske rytterforbundet lovet denne uken å se nærmere på avtalene de gjør med organisa-

sjonskomiteer og nasjonale klubber, for å sikre at de er bevisste på hvilke valg som gjøres når man inngår sponsoravtaler, skriver FEI i en e-post til VG.

Monica Sydgård i Redd Barna er på sin side opptatt av at alle arrangører har et ansvar, uansett om de tilhører den organiserte idretten eller er private.

– Da er det viktig å ha gode og tydelige rutiner for å unngå at personer som tidligere er siktet, mistenkt eller dømt for overgrep mot barn kan komme i posisjon til å gjøre det igjen, sier Redd Barna-lederen.

VG LØRDAG 14/11

VG AVSLØRER

SIDEN 2005 ER DET FELT DOM FOR SEKSUELLE OVERGREP MOT OVER 200 BARN OG UNGE I NORSK IDRETT. SUSANNE ER EN AV DEM.

VG LØRDAG 21/11

1 2012 ANMELDER INGEN JOHANNE FOTBALLTRENEREN FOR OVERGREP PÅ SØNNEN BENDIK (10). DET GÅR ET GRØSS GJENNOM POLITIETTERFORSKEREN SOM LESER ANMELDELSEN

IDRETTSOVERGREPENE

DØMT I NORGE – JOBBET MED BARN I UTLANDET

MINST TRE PERSONER SOM ER BLITT DØMT FOR SEKSUELLE OVERGREP I NORSK IDRETT, HAR REIST TIL UTLANDET OG JOBBET MED BARN, UNGE ELLER PERSONER MED UTVIKLINGSHEMMING DER.

VG AVSLØRER

VG SØNDAG 29/11

SLIK HAR VG JOBBET FOR Å FINNE TALLENE

- VG har fått oversikt over alle dommer **Domstolsadministrasjonen** har registrert på paragrafene som omhandler disse forholdene tilbake til 2005. Det utgjør 9291 dommer. Deretter har vi bedt om innsyn i dommer fra **alle landets domstoler**.
- Etter å ha fått tilgang på alle dommene, har vi spesialutviklet en algoritme som tolker teksten i dommene, og markerer de av dommene som inneholder ord som «trener», «idrett», «fotball», «garderobe» og lignende. Deretter har vi gått gjennom de markerte dommene manuelt. Her har vi identifisert de 211 ofrene for hendelser som har skjedd i tilknytning til idretten.
- For noen har overgrepene skjedd kun i idretten, for andre har det skjedd både der og på andre arenaer. VG har kun inkludert saker som har en tydelig tilknytning til idretten.
- Seksuelle overgrep i idretten vil i hovedsak rammes av straffebestemmelsene om seksuell omgang eller seksuelt krenkende atferd mot barn under 14 eller 16 år, seksuell omgang gjennom misbruk av tillitsforhold, seksuell handling uten samtykke og voldtekt.

IDRETTSOVERGREPENE TIPS OSS

ANDERS K. CHRISTIANSEN
anderskc@vg.no

MARTIN S. FOLKVORD
martin.folkvord@vg.no

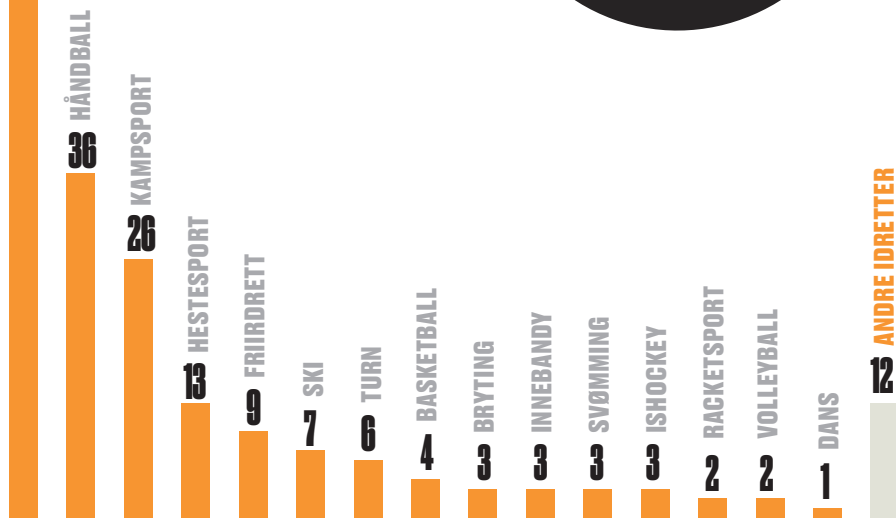

CHRISTINA PAULOS SYVERSEN
christina.paulos.syversen@vg.no

SJOKKERT

88
FOTBALL

HER ER
IDRETTENE
MED FLEST
OVERGREPS-
OFRE

SLIK HAR VG JOBBET FOR Å FINNE TALLENE

■ VG har fått oversikt over alle dommer **Domstolsadministrasjonen** har registrert på paragrafene som omhandler disse forholdene tilbake til 2005. Det utgjør 9291 dommer. Deretter har vi bedt om innsyn i dommer fra **alle landets domstoler**.

■ Etter å ha fått tilgang på alle dommene, har vi spesialutviklet en algoritme som tolker teksten i dommene, og markerer de av dommene som inneholder ord som «trener», «idrett», «fotball», «garderobe» og lignende. Deretter har vi gått gjennom de markerte dommene manuelt. Her har vi

identifisert de 211 ofrene for hendelser som har skjedd i tilknytning til idretten.

■ For noen har overgrepene skjedd kun i idretten, for andre har det skjedd både der og på andre arenaer. VG har kun inkludert saker som har en tydelig tilknytning til idretten.

■ Seksuelle overgrep i idretten vil i hovedsak rammes av straffebestemmelsene om seksuell omgang eller seksuelt krenkende atferd mot barn under 14 eller 16 år, seksuell omgang gjennom misbruk av tillitsforhold, seksuell handling uten samtykke og voldtekt.

IDRETTSOVERGREPENE TIPS OSS

ANDERS K. CHRISTIANSEN

anderskc@vg.no

MARTIN S. FOLKVORD

martin.folkvord@vg.no

CHRISTINA P. SYVERSEN

christina.paulos.syversen@vg.no

EINAR OTTO STANGVIK

einar.otto.stangvik@vg.no

HADDE DOM – VAR PAPIRLØS: Alle dommerveiledere for mindreårige skal ha levert dommerveilederen gjorde.

OVER SVIKT

VG KAN I DAG AVSLØRE AT FLERE VOKSNE MED ANSVAR FOR BARN OG UNGE I NORSK IDRETT ER DØMT FOR SEKSUELLE OVERGREP MOT MINDREÅRIGE. ÉN AV DEM JOBBER MED MINDREÅRIGE FOR EN KRETS I NORGES FOTBALLFORBUND.

HVORDAN ER DET MULIG?

I 2006 PRESSER en mann i 20-årene en 13-åring til å ha seksuell omgang med ham. Fire år senere dømmes han til to års fengsel.

Dommen er slutten på hans mulighet til å jobbe med barn og unge i den organiserte idretten.

Slik skulle det i hvert fall vært.

Likevel er mannen i 2019 og 2020 dommerveileder for mindreårige jenter og gutter.

Komitéen i fotballkretsen som tildeler ham kampene, er klar over at han er overgrepssøkt.

NÅR DU SKAL jobbe med mindreårige i norsk idrett, må du vise frem en politiattest. Attesten viser om du er dømt, siktet eller tiltalt for alvorlig kriminalitet – deriblant seksuelle overgrep. Står det noen merknader på attesten din, skal du ikke få jobben eller vervet, ifølge regelverket til Norges idrettsforbund.

VG kan i dag dokumentere at minst åtte personer har eller har hatt verv overfor barn og unge i den organiserte idretten de siste fire årene – på tross av at de var dømt, siktet eller tiltalt for seksuelle overgrep mot mindreårige.

Gjennom å kryssjekke en liste bestående av flere tusen navn på overgrepssøkte med idrettens åpne databaser, har VG funnet trenere som jobber med mindreårige i idretten på tross av overgrepssøkt.

Det har trenerne kunnet gjøre fordi det finnes minst fem ulike måter å omgå politiattestordningen på.

DEN FØRSTE MÅTEN er at en klubb eller organisasjon ikke sørger for å ha godkjent en politiattest før de lar deg begynne å jobbe med barn og unge.

Det kan enten skje ved at klubben glemmer å spørre deg eller at du bare lar være å levere attesten – og klubben ikke gjør noe med det.

Dommerveilederen i denne artikkelen blir bedt om å levere politiattest i 2019, opplyser kretsens daglige leder til VG i dag.

Veilederen leverer den likevel ikke.

Selv om han ikke gjør det, er dommerkomiteen klar over at mannen har en overgrepssøkt.

Komiteen gjør en vurdering av saken og kommer frem til at han er skikket til å veilede ungdom, forteller kretslederen.

Kretsen og dens daglige leder er anonymisert for å beskytte både overgrepsofferets og dommerveilederens identitet.

– Dette er en mann som er dømt for å ha presset en 13-åring til å ha sex med ham. Dere har gitt ham ansvar for én til én-oppfølging av tenåringer. Det høres jo ikke bra ut?

– Nei, det viser at våre interne vurderinger og rutiner har sviktet. Men vi har ikke vært klare over alvorret i dommen før vi har gått inn i det nå, sier den daglige lederen i kretsen til VG.

– Burde dere ikke sjekket hvor alvorlig det var, siden noen hos dere faktisk kjente til dommen?

– Jo. Dette er en svikt. Han

VG
AVSLØRER

politiattest før de får veilederoppdrag. Det sørget ikke fotballkretsen for at denne

POLITI-ATTEST MED MERKNAD

Data: [redacted] Vår referanse: [redacted] Deres referanse: [redacted]

Begrenset politiattest

Navn:	
Adresse:	
Fødselsnummer:	
Formålet med attesten:	Personer som, lønnet eller ulønnet, utfører eller skal utføre oppgaver for frivillige organisasjoner som innebærer et tillits- eller ansvarsforhold overfor mindreårige eller personer med utviklingshemming.
Hjemmel for utstedelse av politiattesten:	Politiregisterforskriften § 34-1, jf. politiregisterloven § 39 første ledd.

Politiattesten viser om personen er siktet, tiltalt, har vedtatt forelegg eller er dømt for overtredelse av:

1. Uten tidsbegrensninger og i samsvar med politiregisterloven § 41 nr. 1: Straffeloven 1902 § 192, § 193 (§ 198 for 11.08.00), § 194 (§ 199 for 11.08.00), § 195, § 196, § 197 (§ 207 for 11.08.00), § 199 (§ 197 og § 209 for 11.08.00), § 200 annet ledd (§ 212 annet ledd for 11.08.00), § 201 første ledd bokstav c) (§ 212 første ledd nr. 3 for 11.08.00), § 201a, § 204a (§ 204 første ledd bokstav d og f for 20.05.05, § 211 første ledd bokstav d for 11.08.00) og § 233. Straffeloven 2005 §§ 275, 291, 293, 294, 295, 296, 299, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 310, 311, 312 og 314.

2. Med tidsbegrensninger og i samsvar med politiregisterloven § 40: Straffeloven 1902 § 162, § 203, § 219, § 224 (§ 206 første ledd og andre ledd bokstav a og b for 11.08.00), § 229 annet og tredje straffalternativ, § 231 og § 268 jf. § 267. Straffeloven 2005 §§ 231, 232, 257, 258, 274, 282, 283, 309, 327 og 328.

Med de begrensninger som følger av politiregisterloven § 39 første ledd andre og tredje punktum, er det om nevnte person følgende å bemerke:

Dom på 21 dager betinget fengsel med 2 års prøvetid, 5000 kr bot (subsidiært 10 dager fengsel) for overtredelse av Straffeloven (1902) § 201 litra c

Dom på 3 år fengsel for overtredelse av Straffeloven (1902) § 192 1.L. str. alt. 2 § 195 1.L. str. alt. 2 - jf § 62 1.L. - Anke av dom fra [redacted] - Løslatt [redacted]

Politiattesten viser kun eventuelle reaksjoner for perioder hvor personen har oppholdt seg i Norge, eller reaksjoner som for øvrig er registrert i norske politiregistre. Politiattesten dokumenterer ikke hvilke perioder personen har oppholdt seg i Norge.

Sted og dato	Stempel	Navn og Underskrift
Vardo [redacted]		Leif Sætrum Seksjonsleder

Finnmark politidistrikt

Politiets enhet for vandelkontroll og politiattester
Post: Postboks 113, 9951 Vardo
Telefon: 78 98 93 60
E-post: politiattest@politiet.no

Saksbehandler: JILA042
Skrevet ut: [redacted]
Side 1 av 2

POLITI-ATTEST UTEN MERKNAD

Data: [redacted] Vår referanse: [redacted] Deres referanse: [redacted]

Begrenset politiattest

Navn:	
Adresse:	
Fødselsnummer:	
Formålet med attesten:	Personer som, lønnet eller ulønnet, utfører eller skal utføre oppgaver for frivillige organisasjoner som innebærer et tillits- eller ansvarsforhold overfor mindreårige eller personer med utviklingshemming.
Hjemmel for utstedelse av politiattesten:	Politiregisterforskriften § 34-1, jf. politiregisterloven § 39 første ledd.

Politiattesten viser om personen er siktet, tiltalt, har vedtatt forelegg eller er dømt for overtredelse av:

1. Uten tidsbegrensninger og i samsvar med politiregisterloven § 41 nr. 1: Straffeloven 1902 § 192, § 193 (§ 198 for 11.08.00), § 194 (§ 199 for 11.08.00), § 195, § 196, § 197 (§ 207 for 11.08.00), § 199 (§ 197 og § 209 for 11.08.00), § 200 annet ledd (§ 212 annet ledd for 11.08.00), § 201 første ledd bokstav c) (§ 212 første ledd nr. 3 for 11.08.00), § 201a, § 204a (§ 204 første ledd bokstav d og f for 20.05.05, § 211 første ledd bokstav d for 11.08.00) og § 233. Straffeloven 2005 §§ 275, 291, 293, 294, 295, 296, 299, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 310, 311, 312 og 314.

2. Med tidsbegrensninger og i samsvar med politiregisterloven § 40: Straffeloven 1902 § 162, § 203, § 219, § 224 (§ 206 første ledd og andre ledd bokstav a og b for 11.08.00), § 229 annet og tredje straffalternativ, § 231 og § 268 jf. § 267. Straffeloven 2005 §§ 231, 232, 257, 258, 274, 282, 283, 309, 327 og 328.

Med de begrensninger som følger av politiregisterloven § 39 første ledd andre og tredje punktum, er det om nevnte person

INTET Å BEMERKE

Politiattesten viser kun eventuelle reaksjoner for perioder hvor personen har oppholdt seg i Norge, eller reaksjoner som for øvrig er registrert i norske politiregistre. Politiattesten dokumenterer ikke hvilke perioder personen har oppholdt seg i Norge.

Sted og dato	Stempel	Navn og Underskrift
Vardo [redacted]		Leif Sætrum Seksjonsleder

Finnmark politidistrikt

Politiets enhet for vandelkontroll og politiattester
Post: Postboks 113, 9951 Vardo
Telefon: 78 98 93 60
E-post: politiattest@politiet.no

Saksbehandler: CN1006
Skrevet ut: [redacted]
Side 1 av 2

EKSEMPEL PÅ TO ULIKE ATTESTER: Politiattesten til venstre viser at personen som har søkt om det har en fengselsdom på tre år for seksuelle overgrep. Attesten til høyre viser at personen ikke har noen dommer, siktelsler eller tiltaler som hindrer vedkommende i å jobbe i idretten.

skulle ikke jobbet med ungdom før vi fikk politiattesten. Som daglig leder er det til syvende og sist jeg som er ansvarlig for det.

Dommerveilederen søkte om politiattesten allerede i 2019, men ga den ikke til kretsen før høsten 2020.

Han ventet til et helt spesielt øyeblikk med å levere den.

Dommerveilederen er én av de åtte overgrepssdømte personene som har fortsatt i den organiserte idretten.

VG KAN DOKUMENTERE hvilket hull i politiattestordningen tre av de syv resterende har utnyttet:

- En av dem har vært tilknyttet en klubb som ikke kjente til at han var siktet for overgrep. Siden politiattesten ikke fornyes, får ikke klubben vite om dette før vedkommende eventuelt sier fra selv.
- En av dem har vært tilknyttet klubber som har kjent til at de er dømt eller tiltalt for overgrep. Klubbene har likevel latt dem fortsette i sine roller.
- En av dem har forfalsket attesten digitalt før han leverte den til klubben.

VG kan ikke dokumentere hvordan de fire siste personene omgikk ordningen.

Utover metodene som er nevnt over, kan de ha brukt en gammel politiattest fra tiden før de ble dømt uten at klubben merket det.

I tillegg til disse åtte er også en fotballdommer som er dømt for overgrep mot en yngre dommer, fortsatt aktiv.

Etter dagens regelverk trenger ikke dommere godkjent politiattest.

DOMMERVEILEDEREN I DEN norske fotballkretsen leverer til slutt politiattesten 25. november i år, forteller den daglige lederen.

Det skjedde bare timer etter at VG tok kontakt med ham i forbindelse med denne artikkelen.

Den overgrepssdømte mannen har ikke besvart de fleste av VGs spørsmål, deriblant hvorvidt han synes det er problematisk at han fortsatt er tilknyttet idretten i dag.

– Jeg har gjort noe jeg ikke skulle gjort og angrep på dette hver eneste dag, skriver han i en e-post.

– Jeg prøver å se fremover i livet, og ønsker ikke å kommentere dette noe nærmere, avslutter han e-posten.

Også kvinnen som mannen forgrep seg på i 2006, ønsker å se fremover.

Hun blir psykisk dårlig hvis hun bruker mye tid på å tenke på overgrepene, sier hun til VG. Derfor vil hun bare gi noen korte kommentarer:

– Det som var avgjørende da jeg valgte å anmelde, var vissheten om at han aldri skulle få jobbe med barn igjen, skriver hun i en e-post.

Selv om kvinnen bor i samme kommune som mannen, visste hun ikke at han på nytt jobbet med mindreårige.

– Dette

kommer som et stort sjokk for meg, skriver hun.

Saken vil nå behandles av kretsstyret, opplyser den daglige lederen i NFF-kretsen.

– Det kreves av frivillig driftede norske fotballklubber at de skal holde styr på politiattestene til sine ansatte. Hvordan kan dere be dem om det når dere som jobber med dette på heltid ikke klarer det selv?

– Jeg ser poenget, men det er viktig ikke å generalisere. Her må hver enkelt feie for egen dør. Vi har gjort en feil og må ta ansvar for den.

FOR NORGES IDRETTSFORBUND (NIF) er det ingen nyhet at det er hull i politiattestordningen. Likevel går listen over aktive overgrepssdømte i idretten inn på idrettspresident Berit Kjøll.

SLIK HAR VG FUNNET DE ÅTTE MENNENE

■ VG har denne høsten gått gjennom **9000 dommer** for seksuelle overgrep mellom 2005 og 2020.

■ Vi har hentet ut navnene til de domfelte fra alle dommene der dette var mulig. Det utgjorde flere tusen navn.

■ På fotball.no og handball.no ligger navn på trenere offentlig tilgjengelig. I tillegg har mange klubber registrert ulike ansvarsroller på Idrettsforbundets hjemmesider.

■ VG har utviklet en **datakode** som

– Dette er virkelig ikke bra. VGs funn viser hvorfor politiattestordningen må forbedres, sier Kjøll.

NIF har lenge slåss for å bedre ordningen, men har foreløpig ikke fått gjennomslag hos myndighetene.

– Vi er i tett dialog med Politidirektoratet for å bedre dagens ordning, forteller idrettspresidenten.

Men forbundet og Politidirektoratet kan imidlertid ikke tette alle hullene.

Aller helst ønsker Idrettsforbundet seg en digital løsning der alle som er oppført med ansvar som krever politiattest i idrettens register regelmessig blir sjekket opp mot politiets strafferegister.

– Det vil tette alle de fem hullene VG peker på, samtidig som det gjør at klubbene ikke får tilgang på sensitive opplysninger. Men det trengs trolig endringer i lov eller forskrifter for å få på plass en slik ordning. Det håper jeg Stortinget er villige til å hjelpe oss med, sier idrettspresident Kjøll.

skraper disse sidene for navn på trenere og sammenstiller dem med navnene på overgrepssdømte som ikke skal være i idretten.

■ Til slutt har vi gått gjennom alle treffene manuelt for å kvalitetssikre at det faktisk dreier seg om overgrepssdømte som har roller de ikke skulle hatt, og at treffet ikke kommer av at en navnebror til en overgrepssdømt er trener et annet sted i landet. Vi har vært i kontakt med alle de åtte mennene det vises til i denne saken.

Idrettspresident Berit Kjøll

WALLER NIF INN TIL MØTE

OPPRØRT: Høyre-politiker Tage Pettersen vil ha digitale politiattester som kan oppdateres kontinuerlig.
Foto: NTB

Politikere rystet av VGs avsløringer

VIL TETTE ATTEST-HULL: Kulturminister Abid Raja (t.v.) kontaktet justisminister Monica Mæland i går for å få i gang en dialog med Norges Idrettsforbund (NIF) og idrettspresident Berit Kjøll (t.h.) på nyåret. Abid Raja mener Idretts-Norge nå må gjøre bekjempelse av seksuelle overgrep mot barn til sak nummer én.
Foto: FRODE HANSEN

Kulturminister Abid Raja (V) og justisminister Monica Mæland (H) ber om et møte med Norges idrettsforbund for å diskutere svakhetene i dagens ordning med politiattester.

Det skjer etter at VG har avslørt svakheter ved dagens ordning:

Først viste historien om en tennistrener i Danmark hvordan straffedømte overgripere kan reise til andre land uten at politiattesten der sier noe om hva vedkommende er dømt for i Norge.

Førrige helg ble det deretter avslørt hvordan minst åtte personer jobbet med mindreårige i norsk idrett etter dom eller siktelse for seksuelle overgrep – i strid med regelverket.

- Uakseptabelt

– Takket være disse sakene har vi fått dokumentert grufulle hendelser som er totalt uakseptable, og som ikke skal finne sted. Vi har også blitt gjort oppmerksomme på utfordringer som vi kanskje har tenkt på, men kanskje ikke kjent omfanget av, sier kulturminister Abid Raja til VG.

VG lørdag 12. desember.

Han var i dialog med justisminister Monica Mæland i går formiddag, og varsler nå at de ønsker et møte med Norges idrettsforbund på nyåret. Målet er å tette hull i dagens system.

I regjeringspartiet Høyre er Tage Pettersen og Ingunn Foss rystet av VGs avsløringer.

– For idretten og frivilligheten er det viktig at politiattestene gir reell trygghet for alle barn og unge. Da må vi bort fra «øyeblikksbilder». Vi må jobbe for at attestene kan digitaliseres og at det blir enklere å slå opp, selvfølgelig med ivaretagelse av personvernet, sier Pettersen.

Han er idrettspolitisk talsperson i partiet, men også president i Norges Ishockeyforbund.

Ingunn Foss mener også at idrettsforbundet bør inviteres til møte på nyåret.

- Mye kan skje

– Jeg er i tvil om politiattestdelingen alene vil kunne løse problemet. Det er en ordning som mange opplever som en slags garanti for at man har med skikkelige mennesker å gjøre, men den er gir kun et bilde av nå-situasjonen. Mye kan skje i dagene og ukene etter man har fått en slik attest. I tillegg er det svært ressurskrevende for politiet å utstede disse attestene, sier hun.

Norges idrettsforbund har lenge slåss for å bedre ordningen, men har foreløpig ikke fått gjennomslag hos myndighetene.

Idrettspresident Berit Kjøll sier at hun er glad for å høre at statsråden tar initiativ til et møte, der også justisministeren vil delta:

– Vi ønsker en digital politiattestordning hvor man automatisk sjekker alle som ifølge idrettens register, har ansvar for barn eller personer med utviklingshemming. Til sist trenger vi at Norge tar initiativ til internasjonale ordninger for å gjøre det lettere å innhente politiattest for trenere fra andre land, sier hun.

- Doblet kapasitet

NIF fikk ikke like mye midler til digitalisering av sine systemer som de ønsket da den årlige spillemidtdeltildelingen ble kjent nylig. Kulturminister Abid Raja ber

idretten nå om å prioritere saken:

– Når fellesskapet stiller opp med 750 millioner kroner til idretten så må idretten se at det er en betydelig sum. Dersom de mener at bekjempelse av seksuelle overgrep mot barn er sak nummer én så synes jeg at de bør bruke en andel av summen på dette, sier Raja.

Konfrontert med dette, svarer idrettspresident Berit Kjøll:

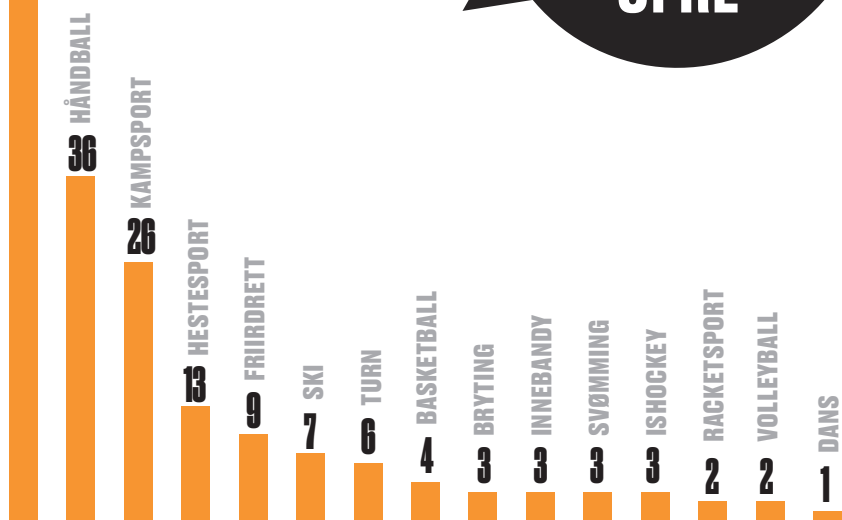
– Dette har vært et prioritert område for hele idrettsorganisasjonen over flere år. I tillegg har NIFs administrasjon doblet vår kapasitet på dette temaet i 2020. Denne utfordringen løser imidlertid ikke idretten alene. Her trenger vi også myndighetenes hjelp.

Sporten

” Alle snakker så mye om idrett og fellesskap. Men i det øyeblikket man sier noe høyt, står man helt forbanna alene.

ISABELLES

HER ER IDRETTENE MED FLEST OVERGREPSOFRE

SLIK HAR VG JOBBET FOR Å FINNE TALLENE

■ VG har fått oversikt over alle dommer **Domstolsadministrasjonen** har registrert på paragrafene som omhandler disse forholdene tilbake til 2005. Det utgjør 9291 dommer. Deretter har vi bedt om innsyn i dommer fra **alle landets domstoler**.

■ Etter å ha fått tilgang på alle dommene, har vi spesialutviklet en algoritme som tolker teksten i dommene, og markerer de av dommene som inneholder ord som «trener», «idrett», «fotball», «garderobe» og lignende. Deretter har vi gått gjennom de markerte dommene manuelt. Her har vi

identifisert de 211 ofrene for hendelser som har skjedd i tilknytning til idretten.

■ For noen har overgrepene skjedd kun i idretten, for andre har det skjedd både der og på andre arenaer. VG har kun inkludert saker som har en tydelig tilknytning til idretten.

■ Seksuelle overgrep i idretten vil i hovedsak rammes av straffebestemmelsene om seksuell omgang eller seksuelt krenkende atferd mot barn under 14 eller 16 år, seksuell omgang gjennom misbruk av tillitsforhold, seksuell handling uten samtykke og voldtekt.

IDRETTSOVERGREPENE TIPS OSS

ANDERS K. CHRISTIANSEN

anderskc@vg.no

MARTIN S. FOLKVORD

martin.folkvord@vg.no

CHRISTINA P. SYVERSEN

christina.paulos.syversen@vg.no

FOTO: ESPEN RASMUSSEN

espen.rasmussen@vg.no

FØLER SEG ALENE: Isabelle Gjerstad opplevde seksuelle overgrep fra treneren sin seg mot henne. Det innfelte bildet viser Isabelle på et stevne.

KAMP

HELE LIVET TIL ISABELLE GJERSTAD HANDLET OM SPRANGRIDNING FREM TIL HUN FORTALTE OM DET TRENEREN HADDE GJORT MOT HENNE.

«ALLE SNAKKER SÅ MYE OM IDRETT OG FELLES-SKAP. MEN I DET ØYEBLIKKET MAN SIER NOE HØYT, STÅR MAN HELT FORBANNA ALENE»

SAL 1D I BERGEN TINGHUS er full den 16. november 2015.

Uvanlig full.

I vitneboksen står 30 år gamle Isabelle Gjerstad for å fortelle sin historie.

På tiltalebenken sitter Isabelles tidligere ridetrener. Han har forgrepet seg på henne flere titalls ganger fra 2002 til 2008.

Tilhørerne i salen er fra samme ryttermiljø som Isabelle har vokst opp i.

Hun kjenner dem, alle sammen.

Men det er ikke hun som har bedt dem komme.

På grunn av det som har skjedd etter at hun anmeldte, er hun sikker på at mange av dem håper at hun ikke blir trodd.

MANNEN SOM FORGREP seg på Isabelle, er utestengt fra all norsk organisert idrett i 20 år.

Likevel pleier han fortsatt tett kontakt med Bergen Rideklubb, der mange av overgrepene skjedde.

Blant annet har den overgrepdomte mannens private stall inntil nylig vært sponsor for klubben. Elever fra klubben har også flere år dratt på rideopphold ved mannens stall.

Nå forteller Isabelle om hvordan det føles å se at eks-ridetreneren hennes fortsatt er en del av miljøet.

Mens hun selv, offeret i saken, føler seg utfryst.

I OPPVEKSTEN gjør Isabelle det bra på skolen.

Men hun forstår ikke hvorfor hun skal bry seg om lekser og prøver. Hun vet jo at hun uansett bare vil drive med hest.

Sommeren etter ungdomsskolen får hun tilbud om å jobbe heltid for firmaet til treneren sin.

Men moren og stefaren hennes er usikre.

Datteren må flytte hjemmefra hvis hun takker ja. Er hun ikke for ung? Og bør hun få reise rundt på ridestevner langt hjemmefra uten foreldrene?

TIL SLUTT ER DET TRENEREN

hennes som overbeviser foreldrene om at de skal la 16-åringen få ta et friår fra skolen og dyrke lidenskapen sin.

De stoler på at den 12 år eldre mannen vil ta vare på datteren.

Isabelle flytter inn i nærheten av gården der treneren har hestene sine.

Hun er opptatt av å være på godfot med ham.

Det er han som styrer jobbhverdagen og inntekten hennes.

Og treneren har stor innflytelse. Han er ansett som en av de beste sprangryttertrenere i Norge. Han rir også selv, og vinner mange konkurranser.

Isabelle skjønner at utsiktene hennes til å utvikle seg som rytter henger sammen med at treneren gir henne muligheter.

DA TRENEREN FORGRIPER seg på henne for første gang, er Isabelle akkurat blitt 17 år. Han er 28.

Etter et ridestevne i Arendal er de begge på fest, slås det fast i dommen fra lagmannsretten.

Det er kaldt, med lett snø i luften.

På et tidspunkt tar han henne med bort fra stedet der festen foregår til en parkeringsplass.

Isabelle har ingen tidligere seksuell erfaring. Senere skal hun vitne på at hun omtrent ikke skjønner hva som skjer mens overgrepet foregår.

Hun tenker mest på at det gjør forferdelig vondt.

Etter at han er

VG
AVSLØRER

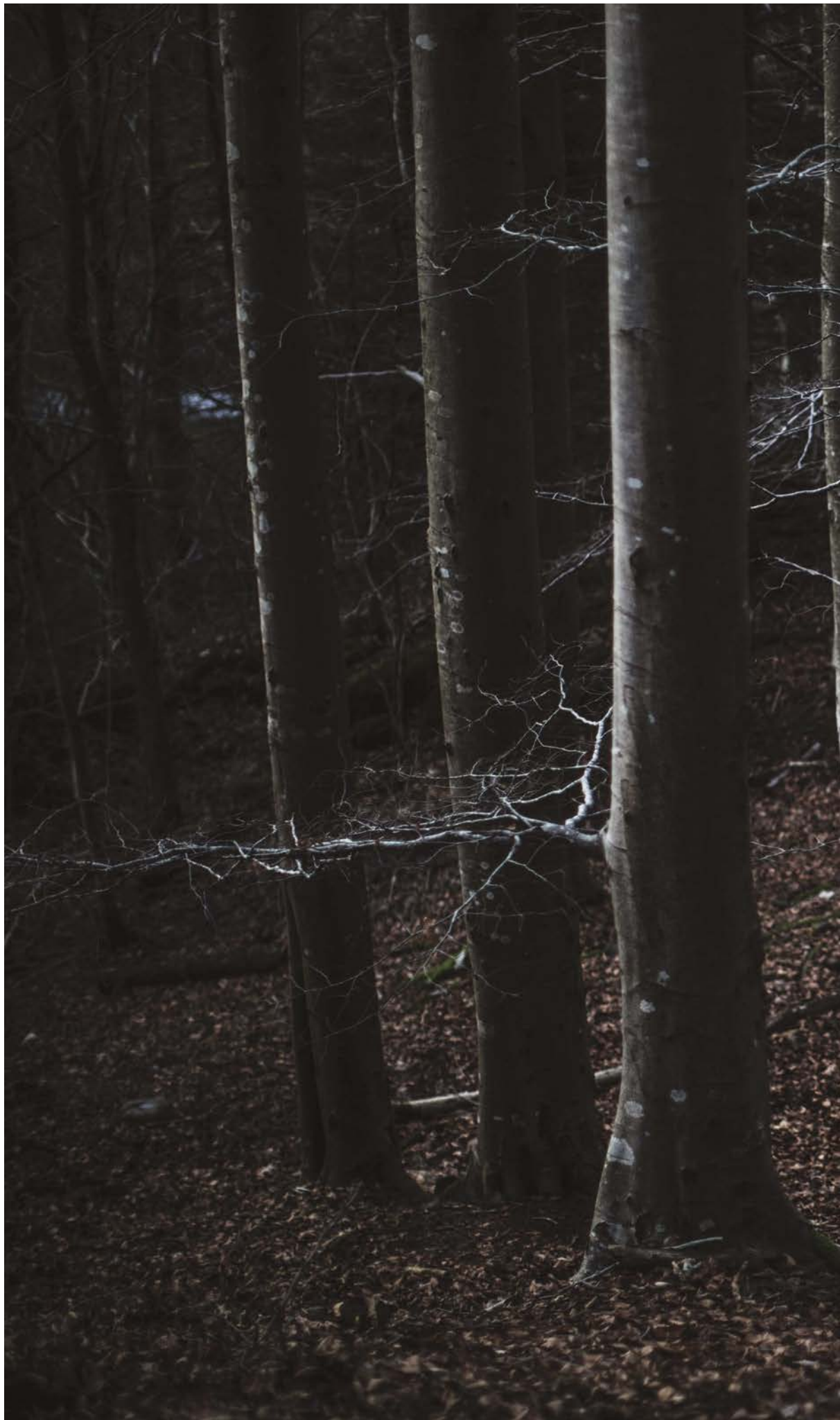
over en periode på seks år. Da hun varslet om det som hadde skjedd, følte hun at ridemiljøet vendte

ENESTE INTERESSE: Isabelle var et stort sprangryttertalent da hun var ung. Alt hun ville var å jobbe med hest.

ANTE LITE OM FREMTIDEN: Her er Isabelle 15 år gammel. To år senere startet overgrepene.

SLITER MED SENSKADER: Isabelle Gjerstad pådro seg posttraumatisk stresslidelse som følge av

ferdig, sier treneren til den 17 år gamle jenta at hun aldri må fortelle noen om det som har skjedd, forklarer Isabelle i rettssaken. Så går han tilbake til festen.

DET FØRSTE OVERGREPET i Arendal følges av mange flere de neste seks årene. **– Jeg husker alle overgrepene frem til høsten 2003 ned til minste detalj, forteller Isabelle i dag.**

Men overgrepene fra 2004 til 2008 husker hun ikke så godt. – Etter det orket jeg ikke å kjempe imot lenger. Dessuten var jeg ofte full når det skjedde.

Da flyter det mer over i hverandre, sier hun.

I retten forklarer hun at alle grensene hennes ble sprengt. Hun klarte ikke å si nei til noe, og gjorde det hun trodde ble forventet av henne, selv om hun ikke ville selv.

Det er først da hun sier opp jobben hos treneren i 2008 at det tar slutt.

Men de største belastningene av overgrepet skal hun først merke mange år senere.

På tross av det treneren har gjort mot henne, fortsetter ridningen å være Isabelles store lidenskap.

I 2009 flytter hun sørover, og

tar jobb som rytter i Danmark og Tyskland noen år.

– Der fikk jeg tilbake selvtilliten jeg hadde mistet de årene overgrepene skjedde, sier hun i dag.

På en ferie hjemme i Bergen møter hun Jørgen Navelsaker. I 2012 flytter hun tilbake for å bli samboer med ham.

MEN HUN KLARER IKKE å slippe kjæresten inn på seg.

I et forsøk på å forstå hvorfor, googler hun ettervirkningene av seksuelle overgrep.

Først da innser hun at det hun har opplevd, er ulovlig, sier hun. I 2013 blir hun diagnostisert

med posttraumatisk stresslidelse. Retten slår senere fast at diagnosen er en konsekvens av overgrepene.

Samme år bestemmer hun seg for å anmelde treneren. Anmeldelsen skaper rabalder i ryttermiljøet i Bergen.

Men ikke på den måten Isabelle hadde håpet.

POLITIET SIKTER TRENEREN 16. juni 2014, litt over ett år etter at Isabelle anmeldte ham.

Styret i Bergen Rideklubb vil suspendere ham fra trenerjobben. En person som er overgrepssiktet, får ikke lov til å være trener for barn og unge, ifølge

Norges idrettsforbunds regler.

Etter mye frem og tilbake aksepterer ikke treneren å bli suspendert innen fristen styret gir ham.

Styret velger derfor å si ham opp, viser møtereferater VG har fått tilgang på.

Men i klubbens styre er flere personer uenige i håndteringen.

Flere styremedlemmer, deriblant noen av de som står nærmest treneren, trekker seg kort tid etter at oppsigelsen sendes.

– Saken var krevende og veldig opprivende for det tette miljøet i Bergen Rideklubb, forteller Marianne Rødvei Aagaard, som

overgrepene, ifølge Gulating lagmansrett.

var møtende vara i styret da saken sprakk.

Aagaard var ikke blant dem som trakk seg fra styret.

Samtidig får også Isabelle merke konsekvensene av at hun har anmeldt mannen.

Da Isabelle kom tilbake fra Tyskland, tilbød Bergen rideklubb henne en jobb som daglig leder.

Hun takket først ja, men ombestemte seg da hun tenkte over hvor mye hun måtte være i kontakt med mannen som forgrep seg på henne hvis hun tok jobben.

Selv om klubben ønsket henne som daglig leder bare et år

tidligere, opplever Isabelle at personene i klubben ikke vil ha noe med henne å gjøre etter anmeldelsen:

«Jeg ble fryst ut. Folk sluttet å si hei til meg».

En forelder til et barn i ridemiljøet spør Isabelle om det ikke er bedre å trekke saken.

«[...] det du driver med er hevn», skriver den foresatte i en e-post.

Det neste halvannet året forsvinner Isabelle lenger og lenger ut av ryttermiljøet i Bergen, forteller hun.

Hun tror kanskje at det vil

hjelpe om hun blir trodd i retten.

RETTE FINDER TRENEREN SKYLDIG.

Likevel skal det ikke gå slik Isabelle håper.

I tingretten innrømmer mannen å ha hatt seksuell omgang med Isabelle og tre andre han har vært trener for.

I tillegg vitner flere om seksualisert prat og atferd fra treneren.

En av kvinnene forteller i retten at han ved flere anledninger har kommet opp til henne bakfra mens hun står i stallen, tatt hendene under gensen hennes og befølt henne på brystene.

En annen av dem, som mannen innrømmer å ha hatt sex med, var han også arbeidsgiver for.

Hun jobbet for ham samtidig som Isabelle.

– Jeg snakket aldri rett ut med Isabelle om hva han gjorde med meg. Hun gjorde det heller aldri med meg. Jeg synes det var dritflaut, sier denne kvinnen til VG i dag.

Hun ber om å få være anonym av hensyn til familien.

Kvinnen sier hun kjenner seg igjen i Isabelles fortelling.

– Jeg husker jeg tenkte på at han både kunne åpne og lukke masse dører for meg. På en eller

annen måte opplevdes det som en kompliment. Det er først senere jeg er blitt bevisst hvilken maktubalanse det var mellom oss, sier kvinnen.

I RETTSSAL 10 HEVDER treneren at den seksuelle omgangen med Isabelle var likeverdig og gjensidig.

Retten er av en annen oppfatning.

Dommerne anser det bevist utover enhver rimelig tvil at Isabelle i hele perioden fra 2002 til 2008 ikke ønsket seksuell omgang med treneren.

I dommen trekkes det også frem at han

BEKLAGER: Dagens styre i Bergen rideklubb beklager gjennom VG overfor Isabelle Gjerstad etter behandlingen hun fikk i ridemiljøet.

«Mitt inntrykk er at en stor del av miljøet har fortsatt å

◀◀◀ som arbeidsgiver og trener var viktigste nære voksenperson for Isabelle gjennom mange år. Der slår dommerne også fast at det var et alvorlig misbruk.

Treneren blir dømt til to år og tre måneder fengsel.

Han hevder han er uskyldig, og anker.

Anken vinner ikke frem.

LAGMANNRETTE REDUSERER STRAFFEN

hans med tre måneder fordi politiet brukte lang tid på å etterforske saken.

Men også lagmannsretten konstaterer at det er hevet over rimelig tvil at det seksuelle overholdet var uønsket fra Isabelles side.

Saken blir senere behandlet i Norges idrettsforbunds domsutvalg.

Der utestenges ridetreneren fra å være medlem i norsk organisert idrett i 20 år. Han får ikke lov til å være trener, ha andre verv eller selv delta i konkurranser.

Da lagmannsrettens dom faller høsten 2016, publiserer Bergen rideklubb en kunngjøring på sine nettsider.

«Seksuelle overgrep og seksuell trakassering og alle

andre overgrep er totalt uforenlig med det Bergen Rideklubb står for», skriver klubben.

«Alle utøvere og medlemmer skal kunne føle seg trygge på klubbens tillitspersoner og ansatte», skriver klubben videre.

Marianne Rødvei Aagaard

LIKEVEL HAR RIDEKLUBBEN FORTSATT BÅND TIL DEN TIDLIGERE TRENEREN.

En video fra desember i år viser at Bergen Rideklubb har latt eks-treneren reklamere for stallet sin rundt banen deres.

Stallet han driver i dag ligger i Danmark. To av kvinnene som ifølge stallets hjemmeside jobber der i dag, har bakgrunn fra klubben på Vestlandet.

På hjemmesiden kommer det også frem at sønnen til lederen i Bergen Rideklubb er førsterytter ved stallet. Flere ganger etter at mannen ble dømt, har det kommet personer tilknyttet Bergen Rideklubb for å delta på rideopphold ved stallet.

Dette har ikke formelt vært i regi av klubben, men det er personer knyttet til klubben som har organisert det.

«Mitt inntrykk er at en stor del av miljøet har fortsatt å støtte den tidligere treneren i etterkant av dommen», sier tidligere

styremedlem Aagaard.

Aagaard er ikke lenger en del av Bergen Rideklubb.

DET NÅVÆRENDE STYRET I

Bergen Rideklubb understreker at de ikke var valgt da Isabelles sak var oppe.

Styrets nestleder Christian Hoff beklager likevel til henne på vegne av klubben.

– En slik tilbakemelding gir rom for selvransakelse. Det er trist at hun har opplevd vår klubb som lite inkluderende, skriver Hoff i en e-post etter å ha blitt konfrontert med Isabelles opplevelse.

Nestlederen skriver videre at treneren ikke har noen formelle roller i klubben, men at VGs

IKKE AKTIV: Isabelle Gjerstad konkurrerer ikke lenger, og hesten hennes er plassert i Sverige.

FJERNER REKLAME: Denne reklamen for gjerningsmannens stall i Danmark er nå bli fjernet, opplyser Bergen Rideklubb.

«støtte den tidligere treneren i etterkant av dommen»

MARIANNE RØDVEI AAGAARD

artikkel har gitt klubben «en kraftig påminnelse av at vi ikke har vært gode nok, og tydelige nok, i deler av vår håndtering i etterkant av dommen fra 2016».

HOFF INNRØMMER at koblingene mellom treneren og klubben i nyere tid er «upassende og uheldig».

– Dette var en lite tillitvekkende vurdering fra vår side, skriver Hoff om at mannen fikk reklamere for stallen sin på klubbens arena.

Reklameskiltet er nå fjernet. Klubben tilbakebetaler de 30.000 kronene eks-treneren betalte for det i sommer.

Når det gjelder personer fra klubben som har reist ned til

mannens gård i Danmark, skriver nestlederen at det ikke har vært i regi av klubben, men at de kunne vært tydeligere på å informere om forbundets holdninger og retningslinjer.

DEN OVERGREPSDØMTE MANNEN har ikke svart på de fleste av VGs spørsmål.

Han mener seg uskyldig dømt, formidler han via sin advokat Odd Rune Torstrup.

– Det søkes fortløpende etter nye bevis som kan renske ham, skriver advokaten i en e-post.

Advokaten skriver videre at klienten hans bestrider å ha sagt til Isabelle at hun ikke skulle fortelle noen om den seksuelle omgangen.

Torstrup understreker også at dommen ikke gir mannen noe yrkesforbud.

Samtidig informerer han om at klienten hans nå vil selge seg ut av den danske stallen han driver.

Han har ikke besvart spørsmålene om hvem han selger til eller om han fortsatt vil være med å drifte stallen etter at den er solgt.

HAN HAR HELLER IKKE SVART på om han ser noe problematisk i å promotere stallen sin for unge jenter i Norge etter å ha blitt utestengt fra norsk idrett for seksuelle overgrep.

– Årsaken til at han ikke vil la seg intervjuet i VG, er ene og alene at han ikke ønsker å

medvirke til denne reportasjen, hvor VG på forhånd har bestemt hvordan denne skal vinkles og etter et eventuelt intervju med ham står fritt til å velge overskrift og videre vinkling på reportasjen, skriver advokat Tostrup.

Mannen som foregrep seg på Isabelle, er fortsatt aktiv innen ryttersportmiljøet.

Selv er hun ikke det.

Hun har ikke konkurrert på seks år. Hesten hennes har hun flyttet til Sverige.

DE TIDLIGERE VENNERNE hennes fra miljøet har hun så godt som ingen kontakt med, forteller hun.

Den en gang så energiske

jenta er i dag avhengig av sosialstønader. Den posttraumatiske stresslidelsen har ført til en funksjonsnedsettelse på over 50 prosent.

Isabelle opplever at ryttermiljøet stort sett tok gjerningsmannens parti, ikke offerets.

Det gjør henne sint.

– Alle snakker så mye om idrett og fellesskap. Men i det øyeblikket man sier noe høyt, står man helt forbanna alene.

HOLDT RIDELEIR HOS

STO FREM I VG: Isabelle Gjerstad fortalte om overgrepene hun ble utsatt for av ridetreneren sin.

Tidligere landslagstrener Amund Eide (65) har arrangert rideleir hos ridetrener som er utestengt fra norsk organisert idrett i 20 år. Blant deltagerne var minst én mindreårig jente fra Norge.

Nordmannen ble i 2016 dømt til to års fengsel for å misbruke sin stilling som trener og arbeidsgiver til å ha seksuell omgang med en stalljente.

Hun heter Isabelle Gjerstad, og fortalte historien sin i VG på lørdag. Etter å ha anmeldt mannen, følte Gjerstad seg fryst ut av ridemiljøet.

Overgrepene skjedde over en periode på seks år, fra hun var 17 til hun var 23. Fem år etter at overgrepene tok slutt, ble hun diagnostisert med posttraumatisk stresslidelse.

Gjerningsmannen ble også stengt ute fra all norsk organisert idrett i 20 år av Norges idrettsforbund.

Men siden han driver privat næring og ikke er en del av den organiserte idretten, hindrer ikke utestengelsen fra Norges idrettsforbund ham i å både reklamere og tilby treningsfasiliteter.

PÅ TROSS AV UTESTENGELSEN tar ridetrener Amund Eide med elever fra blant annet Bergen rideklubb til den overgrepsdømte stall i Danmark. De to mennene har kjent hverandre i en årrekke.

Eide ble i vår ansatt som daglig leder og hovedtrener i Bergen Rideklubb.

Lørdag gikk styret ut og beklaget at de ikke hadde vært tydeligere overfor personer tilknyttet klubben som har reist til den utestengte mannens stall i Danmark.

Mens styret i klubben beklager, synes den daglige lederen det hele er uproblematisk:

– Det er hundrevis av unge jenter, og voksne også, som bekrefter at det aldri har skjedd en dritt på gården hans. For meg er dette en heksejakt som er helt uhyrlig, mener han.

Eide sier at han ikke vil kalle det som skjedde mel-

lom den domfelte og kvinnen for et overgrep. Der er han imidlertid på kollisjonskurs med to instanser i det norske rettsvesenet:

I retten er det slått fast at forholdet mellom treneren og Isabelle Gjerstad var uønsket fra kvinnens side.

Aldersforskjellen og det faktum at mannen var trener og arbeidsgiver for kvinnen, gjorde at han var i et overmaktsforhold til henne, påpekes i dommene fra ting- og lagmannsretten.

Amund Eide er en profil i det norske sprangryttermiljøet. Han ble kåret til årets trener av Rytterforbundet i 2017 og har en fortid som landslagstrener.

Nå er han altså ansatt i Bergen Rideklubb.

Det er samme klubb som den overgrepsdømte mannen var tilknyttet, før han ble kastet ut av norsk organisert idrett.

KONFRONTERT MED OPPLYSNINGENE i denne saken sier Eide at han er uenig i dommen:

– Jeg vil ikke kalle det overgrep. Jeg har kjent ham siden han var guttunge. I dag er det en annen setting i samfunnet enn da dette skjedde. I dag er det på dagsordenen. Den gangen var det ikke unaturlig at en 25-åring hadde et forhold til en 17-åring. For det var det som skjedde. For meg var ikke dette et misbruk.

Treneren var 28 og Gjerstad var 17 år da overgrepene begynte.

– Mener du dommen tar feil når den sier at hun sliter med posttraumatisk stresslidelse (PTSD)?

– Det skal jeg ikke uttale meg om. Men om hun har det, så tror jeg ikke det stammer fra forholdet med denne personen. Det har jeg ingen tro på. Det er ikke han sin skyld om hun har det.

– Men hvordan vet du det?

– Fordi jeg var der i

VG I GÅR

BEKJENTE: Den profilerte sprangridningstreneren Amund Eide (t.h.) forsvarer valget. Bildet er lagt ut i mai 2020. Foto: PRIVAT

S OVERGREPSDØMT

REAGERTE: Den overgrepssdømte mannen (i rød jakke) driver i dag stall i Danmark. Her er han på et stevne i Rogaland i 2017. Foto: PRIVAT

denne perioden, sier Eide.

I dommen fra tingretten slås det fast at kvinnens PTSD er en konsekvens av overgrepene.

Eide oppgir også at den utestengte treneren ikke er aktiv på ridekursene ved den overgrepssdømte mannens stall.

- Men han er jo til stede på gården under treningsleiren når du er der?

- Ja, men han har ikke noe med treningen å gjøre. Han har lov til å være til stede på en trening og se på, akkurat som han har lov til å se på et stevne.

- Forsøk å se det hele utenfra: Hvordan tror du det oppfattes når en profilert ridetrener arrangerer kurs hos en utestengt seksualforbryter?

- Jeg vil ikke kalle ham seksualforbryter. Det er det dere som kaller ham. Om du spør folk i miljøet, de fleste profilerte rytterne, så har de en helt annen oppfatning, sier Amund Eide.

RIDELEIRENE PÅ GÅRDEN er ikke den eneste kontakten den overgrepssdømte har med norsk ryttermiljø etter at han ble utestengt.

Etter dommen har mannen fortsatt å promotere seg selv i Norge: I 2017 fortalte VG hvordan det ble reagert på at han dukket opp på stevner.

Og nylig omtalte VG hvordan den utestengte nordmannen reklamerte for stallet sin under Tønsberg Horse Show i oktober.

Det har inntil nylig vært reklame for mannens stall rundt en av Bergen rideklubbens baner, kommer det frem i en tre uker gammel Instagram-video.

Christian Hoff, nestleder i styret i Bergen rideklubb, innrømmer at koblingene mellom treneren og klubben i nyere tid er «upassende og uheldig».

Han understreker samtidig at rideleirene ved mannens stall ikke var i klubbens regi. Amund Eide var ikke fast ansatt i rideklubben da han organiserte leirene, men jobbet frilans for dem, skriver Hoff.

Klubben kunne likevel vært tydeligere på å informere om forbundets holdninger og retningslinjer, skriver han.

Nestlederen forteller også at reklameskiltet til den overgrepssdømte mannens stall nå er fjernet fra klubbens arena. Klubben tilbakebetaler de 30.000 kronene eks-treneren betalte for det i sommer.

- Dette var en lite tillitvekkende vurdering fra vår side, skriver Hoff om at mannen fikk reklameplass.

Mannen selv sier via sin advokat Odd Rune Torstrup at han ikke jobber som trener lenger. Nordmannen skriver også at det ikke er mindreårige jenter på gården for å trene.

MEN GJENNOM SØK på sosiale medier kan VG dokumentere hvordan flere norske jenter under 18 år har oppholdt seg på rideanlegget hans i perioden etter dommen i det norske rettsvesenet.

To norske, mindreårige jenter er avbildet på gården i den perioden Amund Eide holdt rideleir der.

En av dem bekrefter til VG at hun og foreldrene var klar over dommen i det norske rettsvesenet da hun reiste på treningsleiren arrangert av Amund Eide.

Den overgrepssdømte mannen var ifølge kvinnen ikke involvert i treningen. Men hun sier at han var til stede da kursdeltagerne, Eide og andre var samlet til lunsj og middag.

- Det var naturlig, siden han bor på stallet, men han hadde egentlig ikke noe med leiren å gjøre, utenom at han leide ut stallplasser til deltagerne, sier hun.

VG har også vært i kontakt med tre andre som var mindreårige da var på rideopphold ved den aktuelle stallet i andre tidsrom. Alle sier at oppholdene deres ikke var i regi av den utestengte nordmannen selv.

Konfrontert med opplysninger om hvordan flere unge jenter kobles til den overgrepssdømte mannens stall gjennom sosiale medier, ønsker ikke advokaten hans å svare på flere spørsmål.

IDRETTSOVERGREPENE TIPS OSS

ANDERS K. CHRISTIANSEN

anderskc@vg.no

MARTIN S. FOLKVORD

martin.folkvord@vg.no

CHRISTINA P. SYVERSEN

christina.paulos.syversen@vg.no

FOTO: ESPEN RASMUSSEN

espen.rasmussen@vg.no

st om å holde rideleir hos en nordmann som er domfelt for seksuelle overgrep (t.v.).

VG sporten ! INFO

Dette er saken:

- ▶ VG avslører seksuelle overgrep i norsk idrett.
- ▶ Bergen Rideklubb (BRK) har tette bånd til en overgrepssømt mann, som fortsatt er aktiv i hestesporten gjennom sin stall i Danmark.
- ▶ VG har avslørt hvordan BRK har reklamert for mannens stall rundt en av sine baner i Bergen.
- ▶ Amund Eide, leder i BRK, tok den overgrepssømte mannen i forsvar i et VG-interju søndag.

TAR STERK AVSTAND

TURBULENT: Bergen rideklubb tar avstand fra sin egen daglige leder.

Av Martin S. Folkvord, Anders Kokkin Christiansen, Christina Paulos Syversen og Espen Rasmussen (foto)

Idrettsbyråd Endre Tvinneim (Ap) ber om møte med Bergen rideklubb etter at klubbleder Amund Eide (65) tok en overgrepssømt ridetrener i forsvar søndag ettermiddag. Nå vender også styret i klubben seg mot sin egen daglige leder.

Det skjer etter at VG intervjuet Eide søndag.

– Jeg tar sterk avstand fra de holdningene som kommer fram hos daglig leder i Bergen rideklubb, sier Endre Tvinneim (Ap).

Lørdag fortalte en tidligere stalljente i Bergen rideklubb historien om hvordan hun ble utsatt for seksuelle overgrep over en periode på seks år.

Daglig leder i rideklubben, Amund Eide, er personlig venn med den overgrepssømte nord-

Kraftige reaksjoner mot rideleder etter utspill om overgrep

mannen, som i dag driver stall i Danmark. Eide avviste at det var snakk om overgrep, selv om to rettsinstanser har fastslått dette.

Eide tok i fjor sommer med seg mindreårige nordmenn på rideleir hos den domfelte overgriperen i Danmark. Stalleieren i Danmark er utestengt fra organisert idrett i Norge i 20 år.

Eide ga i VG-intervjuet uttrykk for at dersom stalljenta har pådratt seg posttraumatisk stresslidelse, slik dommen fastslår, så skyldes det noe annet enn fra forholdet til ridetreneren hennes.

– Jeg vil ta initiativ til et møte med dem rett over nyttår. Dette vil også bli tema på våre møter med Idrettsrådet i Bergen, sier Tvinneim, som understreker at han kun kjenner saken gjennom mediene.

VG har tross gjentatte henvendelser ikke fått kontakt med Amund Eide mandag.

Etter å ha fått spørsmål om hvordan Bergen rideklubben stiller seg til uttalelsene fra sin egen leder, sendte styret i klubben ut en pressemelding i går kveld.

Der tar klubben sterk avstand

fra Eides uttalelser og beklager at de «ble fremført under klubbens paraply».

«Styret har i går og i dag fått spørsmål fra flere hold om disse uttalelsene får noen praktiske konsekvenser for daglig leders ansettelsesforhold i BRK» heter det i uttalelsen.

Styret i Bergen rideklubb ledes av Ole Seim.

Han har imidlertid meldt seg inhabil, ettersom sønnen hans – en norsk landslagsrytter – jobber for den domfelte overgriperen i Danmark. Derfor er det nestleder Christian Hoff som fronter saken utad.

«Det skal imidlertid aldri etterlates tvil om at BRK som klubb tar avstand fra – og har nulltoleranse mot – seksuelle overgrep, mobbing og trakassering. Styret tar like tydelig avstand fra ytringer som kan tolkes som forsvar for – eller bagatellisering av – alvorlige, straffbare handlinger, uansett om det er i eller utenfor idretten» heter det i uttalelsen, og skriver de skal evaluere Eides stilling

JOBBER SKAL EVALUERES: Tidligere landslagstrener Amund Eide (t.h.), her sammen med mannen som er utestengt fra norsk idrett i 20 år etter seksuelle overgrep. Bildet er publisert på Instagram i mai 2020.

som daglig leder og hovedtrener – som utløper 31. desember.

Konfrontert med at han har arrangert rideleir for mindreårige på gården til en overgrepssømt nordmann i Danmark, sa han blant an-

net følgende til VG søndag – Jeg vil ikke kalle ham seksualforbryter. Det er det dere som kaller ham. Om du spør folk i miljøet, de fleste profilerte rytterne, så har de en helt annen oppfatning.

OVERGREPSDØMT EIER LEKELAND I D

MÅ IKKE VISE ATTEST: Private aktører må ikke vise politiattest selv om de jobber med barn og unge. Bildet er fra et av landets mange aktivitetsparker, og har i

Etter å ha blitt dømt for overgrep mot fem unge kvinner, er den tidligere treneren i dag eier av et lekeland, samt et treningssenter der mindreårige har adgang.

Mens en person som jobber med mindreårige i den organiserte idretten må kunne legge frem en politiattest uten merknader, gjelder ikke dette kravet i det private.

Etter en omfattende kartlegging kan VG nå avsløre at minst seks personer som er dømt for seksuelle overgrep i idretten, i etterkant av dommen har eid, drevet eller jobbet i privat virksomhet rettet helt eller delvis mot barn og unge. Flere av dem har vært enten privat-trener eller driftet treningssenter.

I tillegg har en syvende overgrepsdømt

mann ansatt en mindreårig etter dommen.

Malin van der Hagen, jurist i Stine Sofies Stiftelse, mener regelverket for politiattester bør endres:

– Barns trygghet og sikkerhet skal ikke måtte være avhengig av om foreldrene velger idrettsaktiviteter i privat eller offentlig regi, sier hun.

Erklært uskikket

I dommen mot treneren som eier et lekeland i dag, trekkes det frem at posisjonen hans som eier og instruktør i et privat idrettselskap ble misbrukt for å oppnå seksuell omgang med flere jenter.

Retten erklærte ham også uskikket og fradømte ham i 2014 retten til å være instruktør, trener eller å ha ledende stillinger for jenter under 20 år for en periode på fem år.

På treningssenteret han eier i dag, tilbys det trening for mindreårige. På aktivitetssen-

ter arrangeres det blant annet barneburdager og andre aktiviteter for unge.

Mannens advokat presiserer at vedkommende ikke er trener eller har noen annen aktiv rolle ved treningssenteret. På aktivitetssenteret har han heller ikke noen aktiv rolle opp mot mindreårige, ifølge advokaten.

Statsråden reagerer

VG avslørte i november at det siden 2005 har blitt felt dom for overgrep mot minst 211 barn og unge i idretten. Dette fordeler seg på 97 gjerningsmenn.

Av disse 97 eier, driver eller jobber altså seks i privat virksomhet rettet helt eller delvis mot barn, i tillegg til mannen som har ansatt en mindreårig ved bedriften sin.

Videre har tre andre reist til utlandet og fire har omgått politiattestordningene og vært aktive i den organiserte idretten (se faktaboks).

Det betyr at snaut 15 prosent av mennene

REAGERER: Barne- og familieminister Kjell Ingolf Ropstad (KrF).

dømt for overgrep i idretten, har fortsatt å ha roller der de kommer i kontakt med mindreårige.

– Det er uholdbart. Det er så viktig at man kan være trygg, både som foreldre som sender barna på trening, men ikke minst at ungene kan være trygge på at de ikke utsettes

I 2014: AG

VG sporten **!** INFO

Dette er saken

VG avslørte høsten 2020 at minst 211 barn og unge har blitt utsatt for seksuelle overgrep i idretten i saker norske domstoler har felt dom over siden 2005. I sakene er det totalt 97 gjerningsmenn.

Av disse 97 er det 14 som i etterkant av at de ble siktet, tiltalt eller dømt er eller har vært aktive i roller som gir kontakt med barn eller utviklingshemmede.

Seks eier, driver eller jobber i privat virksomhet rettet helt eller delvis mot barn. Privat virksomhet har ingen krav til politiattest.

En har ansatt en mindreårig i bedriften han leder.

Tre av dem har reist til utlandet. Der dukker ikke dommen deres opp ved en eventuell politiattestsjekk.

Fire har omgått politiattestordningene og forblitt aktive i den organiserte idretten (i VGs avsløring om dette var det i tillegg fire overgrepdomte personer som i dag er trenere som hadde gjennomført overgrepene utenfor idretten. De er derfor ikke blant disse 97).

siktet, tiltalt eller etter domfellelse.

Hva tenker du om det?

– Dette viser at det fortsatt er store hull i politiattestordningen. For at politiattestordningen skal fungere etter sin hensikt må det føres tilsyn med at politiattestene faktisk blir innhentet og fulgt opp på jevnlig basis, sier van der Hagen.

Videre legger hun til:

– Det må åpnes for innhentning av nye attest etter en viss tid. Polit og påtalemyndighet må enkelt kunne gi beskjed dersom personer som jobber med barn blir siktet, tiltalt eller dømt. Og dette bør gjøres gjennom digitale løsninger som forhindrer forfalskning av attester. Hvis ikke er ordningen dessverre lett å omgå, slik VGs materiale viser, sier hun.

regelverket. Det er derfor vi ønsker en helhetlig gjennomgang, for å gjøre det vi kan slik at det ikke skal bli mulig å utnytte situasjonen, sier han.

Feil signaler

I Stine Sofies Stiftelse, som ble etablert i etterkant av Baneheia-saken i 2000, er man opptatt av at aktører som jobber med barn og unge skal ha en plikt til å innhente politiattester.

– Men i den påfølgende høringsrunden var det veldig mange som var uenige med arbeidsgruppen. De mener at det bør innføres politiattester også for private aktører. Og jeg er langt på vei enig med dem, sier Ropstad.

– Men er det vanskelig når det er snakk om privat virksomhet? De har jo ikke yrkesforbud?

– Det er så viktig at det ikke er hull i

for vold eller overgrep, sier Barne- og familieminister Kjell Inngolf Ropstad.

Apner for endring

Barne- og familieministeren har iverksatt en høringsrunde for å drøfte mulige endringer i politiattestordningen. En arbeidsgruppe fra flere departementer foreslår at det ikke innføres krav om politiattest for private aktører som treningscentre og lekeland.

– Men er det vanskelig når det er snakk om privat virksomhet? De har jo ikke yrkesforbud?

– Det er så viktig at det ikke er hull i

OVERGREPSDØMT ER PERSONLIG TRENER PÅ SATS

Personlige trenere på Sats kan jobbe med barn ned til elleve år. Likevel har treningskjeden ingen mulighet til å sjekke om de ansatte er dømt for seksuelle overgrep.

En personlig trener ved et av treningsssentrene til Sats har tidligere blitt dømt for seksuelle overgrep mot en 14-åring.

Det kommer frem etter at VG avslørte at flere personer etter å ha blitt dømt for seksuelle overgrep har hatt roller i privat virksomhet der de har kontakt med mindreårige. I privat virksomhet gjelder ikke samme krav til politiattest som i den organiserte idretten.

Hverken den personlige treneren selv eller Sats ønsker å svare på om han har trent noen under 18.

– Jeg ønsker ikke å kommentere annet enn at jeg synes det er viktig at dette settes søkelys på. Jeg har ingenting å skjule, og har en god dialog med Sats om dette, skriver mannen i en SMS til VG.

Utover dette henviser han til Sats.

Pressesjef i Sats, Malin Selander, skriver i en e-post at hun ikke har anledning til å gå inn detaljer rundt arbeidsforhold av hensyn til medarbeidere.

Selander svarer ikke på VGs spørsmål om de var kjent med mannens overgrepdom og eventuelt hvor lenge de har kjent til den. Hun svarer heller ikke på om Sats kan være sikre på at andre personlige trenere ikke er dømt for seksuelle overgrep.

Apner for politiattest

Siden treningscenteret ikke kan hente inn politiattest, tar de andre forholdsregler.

– Ansatte skal unngå private og intime forhold til medlemmer, og sørge for at forholdet holdes på et profesjonelt plan, skriver Selander.

Selv om treningscentre per i dag ikke har anledning til å hente inn politiattest for sine ansatte, er det ikke gitt at det forblir sånn. Barne- og familiedepartementet har en pågående høringsprosess om hvem som skal ha lov til å be om politiattest.

En arbeidsgruppe med representanter fra flere departementer, foreslår at treningscentre ikke skal få denne muligheten. Men mange instanser har sendt høringsvar og sagt at de mener også private aktører bør kunne be om politiattest.

– Og jeg er langt på vei enig med dem, sa barne- og familieminister Kjell Inngolf Ropstad (KrF) til VG i går.

Også Sats mener dette. Kjeden har tidligere bedt om at de skal få hente inn politiattest på barnepassererne deres.

– Vi ser ingen grunn til at det skal være forskjell på oss og andre som jobber med barn i samfunnet. Nå som vi ser at flere unge interesserer seg for å trene hos oss, kan dette være ønskelig for alle ansatte som er i en 1:1-situasjon med medlemmer, skriver kommunikasjonssjef Selander.

IDRETTSOVERGREPENE

ANDERS K. CHRISTIANSEN

anderskc@vg.no

MARTIN S. FOLKVORD

martin.folkvord@vg.no

CHRISTINA P. SYVERSEN

christina.paulos.syversen@vg.no